

KUZEY IRAK'TA OSMANLI HÂKİMİYETİNİN KURULUŞU VE MEMUN BEY'İN HATIRALARI

İSMET PARMAKSIZOĞLU

GİRİŞ

Hatıraların edebî eser olarak değerlendirilmeleri yanında, tarih açısından belge olma nitelikleriyle sahip oldukları değer, ayrı bir önem taşımaktadır. Hatıraların yazılışında türlü faktörler etkili olmakta ise de, bunlar bütünüyle millî tarihimizin askerlik, yönetim ve toplumla ilgili yapısı bakımından aydınlatıcı, olayları belgeleyici yönleriyle vazgeçilmez kaynaklar olma özelliklerini saklamaktadırlar.

Bu sebepledir ki, Osmanlı İmparatorluğunun tarihî kaynakları arasında son yıllarda önemleri gittikçe artan belgelerden birisi de hatıralar olmuştur. Bundan bir süre önce Baf Kadısı Macuncu-zade Mustafa Efendinin hatıralarını araştıracılara sunduğumuz zaman, bu metnin gerek yurt içinden, gerek yurt dışından nasıl ilgi ile karşılandığını görmüş, tarihimizin belli kaynakları yanında, edebî ölçüler itibarıyla pek de değerli olmayan bu metnin, toplum yapısını aydınlatma bakımından kazandığı değeri izlemiştik (Bir Türk kadısının esaret hatıraları. Tarih Dergisi, V, Sayı 8). Macuncu-zade Mustafa Efendinin hatıraları yani, Baz-geşt-i Hakiri Malta - Sergüzeşt-i esir-i Malta bir süre sonra Türk Dil Kurumu tarafından metin halinde de yayınlanmıştır (Prof. Fahir İz. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı 1970, 78 - 122). Daha sonra bu türden başka bir metin, Türk kamu oyunu ilgilendirmiştir. Viyana'nın ikinci defa kuşatılması sırasında Avusturya kuvvetlerince tutsak alınan Osman Ağa'nın hatıraları da aynı şekilde ilgi bulmuştur (Viyana muhasarasından sonra Avusturyalılara esir düşen Osman Ağa'nın hatıraları. Yayınlayan: M. Şevki Yazman. İstanbul 1961).

Hatıralar konusunda kendini gösteren ilgi ile bundan sonra yapılacak inceleme ve araştırmalar, şimdiye kadar değeri ve önemi iyice belirlememiş bulunan bu kaynağın tanınmasına fırsat verecektir. Tarihimizin coğrafya alanı bakımından çok yaygın bulunması, büyük

bir süreyi ve dönemi içine alması, değişik zamanlarda değişik bölgelerde pek çok hatıranın yazılması gibi bir sonuç vermiştir. Araştırmacıların imparatorluğun merkezinde geçen olaylarla ilgili hatıralar yanında Cezayir'den Âzerbaycan'a, Yemen'den Kırım'a, Budin'den Lahsa'ya kadar yayılan topraklar üzerinde yazılan hatıraları da Türk tarihinin kaynakları arasına katmaları ve bu suretle imparatorluk tarihinin aydınlanmasına yardımcı olmaları, tarih incelemeleri bakımından lüzumlu bulunmaktadır. Bu güne kadar yayınlanan veya bilinen hatıraların toplu bir katalogu için bkz. İbrahim Olgun. Anı kaynakçası. Türk Dili. XXV/246 (1972).

Geçmiş yüzyıllara ait yeni bir hatıra ise, Bağdad'da tesadüf ettiğimiz, Memun Bey'in Hatıraları'dır. Bugünkü Süleymaniye, eski adıyla Şehrizor ve çevresinde Osmanlı hâkimiyetinin kuruluşu ile ilgili olan Memun Bey'in Hatıraları, XVI. yüzyıl tarihimizin hem zaman, hem de yer bakımından küçük bir bölümünü aydınlatmada yararlı olacaktır.

XVI. yüzyılın ilk çeyreğinde, Osmanlı otoritesi Kuzey Irak'a civar topraklara yaklaştığı sırada, bu bölgede bulunan mahalli beylik ve emaretlerin Osmanlı egemenliğini tanımalarında zamanın ünlü bilginlerinden ve devlet adamlarından biri olan İdris-i Bidlisî'nin yaptığı iş büyük önem taşımaktadır. Uzak görüş sahibi olan, bölgedeki toplum yapısını ve siyasi durumu değerlendirmesini bilen İdris-i Bidlisî, çalışmalarını ile çevrenin yeniden tahrip edilmesine meydan vermediği kadar, mahallî otoriteleri Osmanlı gücü konusunda ikna etmekle onların şahsî durumlarını korumalarına da imkan hazırlamıştır. Gerçi mahallî emaretlerin barış yoluyla Osmanlı egemenliğine boyun eğmelerinde asıl müessirin, Çaldıran savaşı olduğunda şüphe yoktur. Fakat, onların bölgeye giren, bu yeni ve çağının en güçlü devletine böylece barışçı bir tutumla boyun eğişleri, 25 kadar beyliğin eski hak ve otoritelerini sürdürmelerine de fırsat vermiştir. İdris-i Bidlisî'nin kendi ifadesiyle "Memâlik-i Kürdistan'da evvel yerden, ki Vilâyet-i Urmiye'dir ve tasarrufu ümera-yi Baradost'tadır, tertip ile tâ mülûk-i İmadiye ve Sorân ve memleket-i Bohtan ve Garzan ve Rujegan ve Eyyubiyân ve gayre varınca cümlesinden uhud-i müekke ile Sultan-i İslâm'a biat itturdüm". (Hüseyin. Bedâyi' el-Vekayi', Moskova 1961). İdris-i Bidlisî'nin Bıyıklı Mehmed Paşa ve Husrev Paşa ile ortak çalışmaları sonunda, 1515'ten 1519'a kadar geçen zaman içinde, Ergani, Harput, Divriği ve Siverek emaretleri, 1534'te

ise Adilcevaz, Erciş, Van, Ahlat yöreleri Osmanlı hâkimiyetine girmiş bulunuyordu. Bu çalışmalarda sadece Şehrîzor'da bulunan Erdelanî emareti mukavemet etmek ve Osmanlı otoritesine direnmek cesaretini gösterebilmişti. İşte Memun Bey'in Hatıraları, Erdelanî beyliğinin bu direnme çabalarının hikâyesini anlatan bir kaynak olmak itibarıyla Güney doğu Anadolu'da Osmanlı egemenliğinin kuruluşu bakımından önem taşımaktadır.

Yazar

Sultan III. Murad'ın cülûsu (8 Ramazan 982/22 Aralık 1574) münasebetiyle hatıralarını kaleme alan ve bu suretle Osmanlı İmparatorluğunun yeni hükümdarına kendisini tanıtmak, daha önceki davranışlarından dolayı mazur görülme isteyen Memun Bey, Şehrîzor mahallî emaret ve hanedanına mensup bir beydir.

Şimdiye kadar Şehrîzor veya Erdelan beyliği hakkında rastlanan bilgilerin tek menşei Şeref Han Bidlisî'nin eseri, Şerefnâme idi. Ancak Memun Bey'in yazmış olduğu hatıralar gerek kendi hakkında, gerek babası Bige Bey hakkında ve Osmanlı hakimiyetinin kuzey Irak'ta, İran sınırı üzerinde kuruluşu konusunda yeni bilgiler ve açıklamalar getirmektedir. Kaynaklarda merkezi Zalim kal'a olan ve Bige Bey tarafından tasarruf edilen bu küçük Kürt beyliği¹, menşe itibarıyla Erdelan emaretine bağlanmakta ve hanedanın kurucusu olarak da Baba Erdelan gösterilerek, beyliğin kuruluş tarihi Moğol hakimiyetinin son yıllarına kadar götürülmekte idi. Ayrıca Baba Erdelan'ın Diyarbakır bölgesinde bir süre devlet kurmuş Ahmed b. Mervan'ın torunlarından ve daha efsanevi bir bağlantı ile de eski İran hanedanından Babek b. Sasan'ın zürriyetinden olduğu ileri sürülmekte idi (Abbas el-Azzavî. Tarihü'l-Irak beyne İhtilâleyn IV, 61; Aynı yazar. Şehrezor es-Süleymaniye 47. Muhammed Emin Zeki. Tarihü's-Süleymaniye ve Anhaihâ 38). Halbuki Memun Bey'in Hatıraları, böylece tasavvur edilen bilgilerin dışında bir gerçeği ortaya koymaktadır. Memun Bey'e göre mensup oldukları hanedan, Erdelanî olmayıp Âdilî'dir. Hatıralarında kendini tanıtırken, "bu bende-i ubûdiyet-meşhûn İbn-i Bige Beğ-i Âdilân-i Memun (2/A)" demek suretiyle soy kütüklerinin Mervanîler veya Sasanîlerle ilişkisi olmadığını, "Aşere-i

¹ Zâlim kal'a. Şehrîzor beyliğinin merkezi olan bu kale, Kerkük-Tebriz yolu üzerinde sarp bir dağda bulunuyordu. Arap coğrafyacıları bu kaleyi Zelem olarak adlandırmışlardır (Yakut el-Hamavî. Mu'cem el-Büldan. Beyrut 1957. X, 146.)

Mübeşşereden nesebleri Ebu Ubeyde-i Cerrah'a ve Emirü'l-müminin Abbas'a tarafeynden vasıl olur ve ecdadlarından Âdil nâm kimesne Çınkızîler fetaretinin evâilinde Vilâyet-i Şehr-i Zol'e vali olup . . . (2/B)" belirtmektedir. Bu açıklamalara göre Osmanlı İmparatorluğunun Irak üzerinde egemenlik kurmaya başladığı 1535 yıllarında Şehrizor beyliğinde bulunan aile, Âdil Bey'den neş'et eden ve soyunu İslâmın iki büyük liderine bağlayan başka bir ailedir.

Osmanlı egemenliği Şehrizor'a, bu küçük beyliğin sınırlarına dayandığı zaman, Beylik Bige Bey tarafından yönetilmekteydi². Bige Bey'in diğer kardeşleri, Söhrab (Serhab. Abbas el-Azzavî. Aynı eser IV, 59) Mehmed ve Kaytmaz Beyler ise, beyliğin yönetiminde onun maiyetinde bulunuyorlardı. Ancak, Osmanlılarla Safevîler arasındaki hegemonya mücadelesi bu küçük beylikteki huzuru ve düzeni alt üst etti. Bige Bey Osmanlı otoritesini kabul ettiği halde, özellikle Söhrab, Şah Tahmasb'a meyyal bir politika tuttu. Bu durumda Bige Bey, bağlılığını belirtmek için küçük yaşta bulunan büyük oğlu Memun'u rehin olarak Bağdad Beylerbeyi yanına göndermek zorunda kaldı. Memun Bey, Bağdad vilayet konağında Osmanlı usullerine göre yetiştirildi. On yıldan fazla bir zaman alan Bağdad'daki hayatını Memun Bey, bir ceza ve hapis olarak tavsif ederse de hatıralarından da anlaşılacağı gibi burada iyi bir tahsil gördü. 1548 tarihinde Divân-i hümayundan gelen bir emir üzerine müferrikalara katılarak günde yüz akça ücretle kapukulları arasına alındı. Birecik'te ordu-yi hümayuna gelerek Kanunî Sultan Süleyman'ın iltifatlarına mazhar olduktan sonra, yıllık 300.000 akça ile Kerkük sancakbeyliğine tayin edildi. 1550'de babası Bige Bey'in ölümünden sonra Şehrizor beyliği kendisine verildi. Ancak, amcaları Mehmed ve Söhrab Beyler bunu kabul etmedikleri gibi, İmadiye hâkimi Sultan Hüseyin Bey de bu tâyine karşı çıktı. Bunun üzerine Sadrı-âzam Rüstem Paşa, Şehrizor hâkimliğine Mehmed Bey'i tayin ettirdi ve Memun Bey, Hüseyin Bey tarafından tevkif edilerek İmadiye kalesine hapsedildi. Bir süre sonra Bağdad Beylerbeyi Temerrüd Ali Paşa'nın aracılığı ile afva uğrayan Memun Bey, İstanbul'a gönderildi ve burada Dergâh-i âlfî müteferri-

² Şeref Han Bidlisî. Şerefnâme, Arap. trc. 117'de Bige Bey'in 42 yıllık bir beylikten sonra H. 940 (1533) tarihinde öldüğünü belirtirse de Memun Bey'in anılarından Bige Bey'in Elkas Miza'nın ölümünden bir yıl sonra 1550 tarihinde öldüğü anlaşılmaktadır.

kaları zümresine katılarak görev yaptı. 1553 tarihinde veya başka bir ihtimalle 1555 Amasya andlaşmasından sonra tekrar Irak'a dönerek çeşitli sancakbeyliklerinde bulundu. En son, hatıralarını kaleme aldığı 1577 tarihinde Hille'de yaşamakta idi³. Memun Bey'in Mehmed Bey adında bir oğlu olduğu ve onun da bir süre Kerkük sancakbeyliğinde bulunduğu bilinmektedir.

İşte, Memun Bey'in hatıraları 1534-1555 yılları arasında Kuzey Irak'ta Osmanlı hakimiyetinin fi'len teşekkülünde, Safevî İranla olan hegemonya mücadelesinde bölgedeki mahallî beylerin tutum ve davranışları ile bölgeyi bir süre etkisi altına alan Elkas Mirza'nın macerasını ve bu arada kendi rolünü anlatmak suretiyle sınırlı bir çevre için olsa dahi Osmanlı tarihinin bir bölümüne ışık tutmaktadır.

Eserin diğer önemli ve değerli yanı da bugünkü Süleymaniye şehrinin kuruluşu ile ilgilidir. Şehrizar beyliğinin merkezi olan Zalim kalesinin Osmanlı kuvvetlerine mukavemeti üzerine bölgede ikinci bir kalenin, Timur tarafından tahrip edilen kale yerinde inşası, Sultan Süleyman tarafından Osman ve ondan sonra da Bağdad beylerbeyi olan Baltacı Mehmed Paşa'ya emredilmiş ve bunun sonunda yapılan kale, padişahın ismiyle Süleymaniye olarak adlandırılmıştır. (42/B ve 43/B).

Memun Bey'in Şehrizar hakimliğinden uzaklaştırılmasından sonra Söhrab Bey, kardeşi Mehmed'i buradan koğarak Zalim kalesini ele geçirmiş ve beyliğe hakim olmuştu. Ancak, Osmanlı Divan-ı hümayunu bu oldu bittiyi kabul etmemiş ve Bağdad beylerbeyi Osman Paşa ile onun ölümü üzerine Baltacı Mehmed Paşa serdarlığında sevk edilen kuvvetlerin baskısı altında Söhrab, Zalim kalesi ile birlikte Bige Bey'in tasarrufunda olan toprakları boşaltmak zorunda kalmıştı. Böylece Şehrizar beyliği 1552 tarihinden itibaren fi'len Osmanlı egemenliğine girmiş oldu. Buraya Divan-i hümayun tarafından önce Veli Bey, daha sonra da Berber Murad Bey tayin edilmekle bölgede Osmanlı yönetimi kurulmuş oldu. Söhrab ile çocukları ise kendi beyliklerini İran egemenliği altında H. 1032 (1622/23) yılına kadar devam ettirmişlerdir. Halepçe (Gülanber) ile Rijov çevresinde devam eden

³ Abbas el-Azzavî. Göst. eser. Memun Bey'in Zalim kalesinin kuşatıldığı sırada öldüğünü bildirmektedir. Bununla beraber onun son hizmetinin Hille sancakbeyliği olduğunu da tespit etmiş bulunmaktadır. (IV, 58, 62. not).

bu beylik, Havermân-i Rijov adıyla tanınmıştır. İskender Beg Münşî. Tarih-i Alem-ârâ-yi Abbâsî. Taşbasması, 1314, Nazmi-zade Murtaza. Gülşen-i Hulefa 64 ve bunlardan naklen Abbas el-Azzavî. Göst. Eser. IV. 60, 251.

E s e r

Irak Millî Arşivi Merkezince (Merkez el-Vatanî li-hıfz el-vesâik) Türkiye'den (İstanbul) satın alınan özel bir koleksiyon içinde Bağdat'a intikal eden Memun Bey'in hatıralarına tesadüfen rastlanılmıştır. Irak'taki görevimiz sırasında bu koleksiyonun fiyatı hususunda adı geçen Arşiv idaresi ile satıcı arasında çıkan anlaşmazlık üzerine bilgi edinilmek üzere davet olunmuştum. Listeler ve kitaplar incelenirken Türkçe, Arapça, Fransızca basma kitapların yanında altmış kadar yazma eserin de bulunduğu görülmüş, bunların bir listesi almarak bilgi için ilgili makamlara sunulduğu gibi, Türkiye Millî Kütüphane Genel Müdürlüğü de söz konusu yazmalardan haberdar edilmişti. Bundan başka, unique nüshalar olması melhuz olan üç yazma eserin mikrofilmleri Irak Bilimler Akademisinden istirham edilerek, bu mikrofilmler de Ankara'ya dönüşümde Millî Kütüphane Genel Müdürlüğüne teslim edilmişti.

Memun Bey'in hatıraları, sözü edilen bu üç eserden biridir. Metnin aslı, XVI. yüzyıl Osmanlı kitap sanatının bütün özelliklerini taşıyan bir yazma olup, zahriyede sahibu mâlik ifadesi okunan silinmiş bir isim ile okunamayan bir mühür vardır. Eser, 16.5×11.5; 13.5×7.5 cm. eb'adında ve 46 varak hacminde olup, nesih hatla yazılmıştır. "Şükrü sipâs ol hallâk-i cihân" ibaresiyle başlamakta ve "tahrîren fi evâil-i şehr-i rebî'i'l-lâhir min şühûr-i sene hamse ve semânine ve tis'ami'e" sözleriyle son bulmaktadır. Metnin aslı, Tarihu Bağdat bi'l-lugati't- Türkiye adıyla kaydedilmiş ve yazar olarak da Memun Bey'in babası Bige Bey gösterilmiştir. Elimizdeki metnin, yazarın kaleminden çıkıp çıkmadığına dair bir emare yoktur. Ancak, eserin Sultan III. Murad'ın cülûsu münasebetiyle yazıldığına ve H. 985 tarihinde tamamlandığına göre yazarın kaleminden çıkması ihtimali kuvvetlidir. Memun Bey, hatıralarına göre Türkçeyi (yazı Türkçesini) Bağdat'da rehîn olarak bulunduğu sırada öğrenmiştir. Metinde tesadüf edilen imlâ hataları, vasıl vavlarının unutulması (3/B,2/A), hizmet-i âlileri (6/B), sin'le tahassün (24/B), ve asakir-i mensure (40/B), ümeralara (45/a) gibi hatalara düşülmesi, eşme, kale,

liva gibi isimlerin (i) hallerinin devamlı olarak hemze ile yazılışı ve geniş ölçüde bicne, dav, aşan, olanca, kurtulanca, koğurmak, yepmek, belinlemek, barışık, dilek etmek gibi mahallî Türkçe sözlerin kullanılmış olması, bu kanıyı kuvvetlendirmektedir.

Memun Bey'in ayrıca manzume söylemek hevesinde olduğu da görülmektedir.

*Ki tâ vardır şehâ cismimde cânım
Duâdır dâima vird-i zebânım
Paşa ile beylerin kavline ne itibâr
Bir emir buyurmayınca hazret-i hüdavendigâr
Paşa ile beylerin ahdine dayanmadı
ve şüphe düştü inanmadı.*

gibi kafiyeli sözler bu merakın belirli örnekleridir.

Memun Bey'in babası Bige Bey'in adına gelince, Abbas el-Azzavî bu adın, Bekr'den muharref olduğunu ve Kürdler arasında böylece kullanıldığını ileri sürer (Tarihu'l-Irak IV, 57). Gerçekte gerek Şerefnâme'de, gerek diğer metinlerde bu ad; Bege, ya da Bige, Biyge ve Piye şekillerinde yazılmış bulunmaktadır. Ancak yine Irak'ta bulunduğumuz sırada Bige sözünün kullanıldığını ve "küçük bey" anlamında mahallî Türkçede bugün de yaşamakta olduğunu müşahade etmiş olmakla yayınıımızda bu adı, Bige Bey şeklinde tespit etmiş bulunuyoruz. Ayrıca Memun Bey, eserinde Derteng beyinin adından söz ederken, onu çok rahat bir şekilde, Ebu Bekir Bey olarak ifade etmektedir ki, bu da Bige adı üzerinde Abbas el-Azzavî'nin düşüncesi yerine bizim tespit ettiğimiz hususun doğruluğuna işaret etmektedir.

MEMUN BEY'İN HATIRALARI (ÇEVRIYAZI)

Şükr ü sipâs ol hallâk-i cihân ve rezzâk-i ins ü cân celle celâluhu ve âmme nevâluhu hazretlerine ki nev'î insanı sâyir ecnâs-i mahlûkattan nutkile mümtâz ve vücûd-i müstelzimetri's-sücûdün lekad halakne' l-insâne fî ahsen-i takvîm¹ hil'atiyle ser-firâz eyledi. Ve salâvât-i bî-kıyâs ol rasûl-i Sidre-âşiyân ve makbûl-i kerim-i Yezdân Muhammed Mustafa aleyhi't-tahiyeti ve's-senâ hazretlerine ki, Burâk-i

¹ Et-Tin. XCIV. 4. ki biz insanı en güzel bir biçimde yarattık.

- berk-misâl ve Refref-i hümâ-himâl ile Kâbe kavseyn'e² ubûr ve pervâz idüb makam-i takarrüb ve 'izâzda "inneke le-alâ hulukin azîm"³ teşrifîyle müşerref ve mahrem-i râz oldu. Ve Âl ü ashâb
- A 2** ve çihâr-yâr-i âli-cenâb ve hulefâ-yi râşidin-i § kâm-yâb ve cemî' ensâr ve ahbâbına ki, "ashâbî ke'n-nücûm bi-eyyihim iktedeytüm ihtedeytüm"⁴ üzere cümlesi nücûm-i hedâ ve rücûm-i âdâdırlar. Rıdvanu'llahi ta'alâ aleyhim ecma'in. Ve ani't-tâbi'in ve tâbi'et-tâbi'in ilâ yevmi'd-dîn. Çün şâhinşâh-i cihân, melik-i mülûki'z-zemân, âdel-i selâtin-i devrân ve ekmel-i havâkîn-i kişver-sitân, el-mütevekkil 'ale'llahi'l-meliki'l-mennân, es-Sultan Murad⁵ Hân-ı sâhib-kırân, halleda'llahu ta'alâ eyyâme hilâfetihi ve efâze aleynâ ve 'alâ kâffeti'l-müslimîne berekâti ihsânihi ve adâletihî hazretlerinin ey-yâm-ı hümâyunlarında bu bende-i 'ubûdiyyet-meşhûn, İbn-i Bige Beğ-i Âdilân-i Memûn, rezzakahu'llahu saâdete'd-dâreyn bi-Muhammedin Seyyidi'l-kevneyn, Hille sancağında olmağla cülûs-i saâdet-me'nûs teşrifinin takdimi için dergâh-i cihân-penâha rûy-mâl geldikte, bu kemf-
- 2 B** ne bendelerinin § vâlidî olup, sâbıkan Şehr-i Zol hâkimi olan merhûm-i mezbûrun hâl-i hayatında kuvvet-i kâhire-i Süleymanî ve şevket-i bâhire-i kahremânî birle sene ihda ve erba'îne ve tis'ami'e şühûrun-da vilâyet-i Bağdad feth ü teshîr olduktan sonra müşârün-ileyh vâlid-i merhûmun der-i devlete olan hulûs-i 'ubûdiyyeti ve bu bendelerinin Bağdad habsinde çekdüğü şiddet ü meşakkati ve Kazi Hân-i bâğînin mekr ü hiyâneti ve Elkas'ın⁶ sergüzeşt ü felâketi bi'l-cümle vuku üzere bu sahifede ketbolundu ki müzekkir-i hâl, musaddik-i makâl ola ve billâhi't-tevfik.

² en-Necm. LIII. 9. Araları bir yayın iki ucu arasındaki mesafe kadar, belki de ondan da yakın oldu.

³ el-Kalem. LXVIII. 4. ve şüphesiz sen pek büyük bir ahlâk üzerindesin.

⁴ Hadis. Benim ashabım yıldızlar gibidir. Yolunuzu onlara iktida etmekle bulunuz.

⁵ Sultan III. Murad. 1574-1595. Sultan II. Selim ile Nurbânu Valde Sultan'ın oğlu olup, 1574-1595 yılları arasında saltanat sürmüştür.

⁶ Şah Tahmasb'ın baba bir kardeşi olup Şirvan hâkimi iken saltanat davasıyla isyan ve 1547'de Kanunî Sultan Süleyman'a iltica etmiş, 1549'da öldürülmüştür.

Şürû' be-asl-i hikâyât

Bige Beğ bendeleri 'Aşere-i mübeşşereden ⁷ nesebleri Ebû Ubeyde-i Cerrâha ⁸ ve Emîrû'l-mü'minîn Abbâs'a ⁹ tarafeynden vâsıl olur. Ve ecdâdlarından Âdil nâm kimesne Çinkızîler fetâretinin evâilinde vilâyet-i Şehr-i Zol'e vâli olup, Irakayn'e pâdişâh olanlara itâat üzere idiler. Takdir-i rabbânî ve kaza-i nagehânî ile ta § İsmâil ^{3 A} İbn-i Şeyh Hayder-i ¹⁰ şûm-ahter-i surh-ser, bed-mezheb ü bed-âyin ve tarik-i dalâlette tâbî-i dîv-i la'în ve ef'âl-i muhâlif-i şer'-i mutahhar olduğu cümle âleme günden azhar ve Bige Beğ bendeleri istim'âidicek rizâ-yi fâsidlerine ittibâ ve imtisâl itmediği için Bige Beğ'ün kal'ü kam'ına ve vilâyetin ahz ü fethine vükelâsından Çayan Han ve ümerâsından on iki sultan asâkir-i ferâvân ile irsâl idüb, Şehr-i Zol'e kadem-i şûmları ile vâsıl olduklarında, sahrasında vâki' olan kurâyı harâb ve üç pâre kal'ayı yebâb idüb kilel-i cibâlde olan hasn-ı hasnîn fethine kâdir olamayub bir yıldan ziyâde bekleyüb âhirü'l-emr meksûr ve mahzûl firâr-i hacâlet ve hasâret ile makarr-i şekâvet-müstekarlarına avdet idüb, mâ-beynde mesâfât olmadığı bâisten dâyimü'l-evkât mukatelât ve muharebâtdan hâlî olmayub, dest-i te'addîyi vilâyetten kûtâh itmezler idi. § Ve Ba'de'z-zemân bi-inâyeti' ^{3 B} l-meliki'l-mennân asâkir-i kişver-sitân ve zafer-kırân ile vilâyet-i Diyarbekr ve Musil ve Erbil hududune dek fetholub, memâlik-i mahmiye-i pâdişâhiye zamîme ve izâfe olup, bir müddetten sonra Vezir-i âzam İbrahim Paşa ¹¹ yi merhûm, Acem vilâyetinin niyetine sefere çikup, mahrûse-i Haleb'de kışlayub, Bige Beğ bendeleri bu

⁷ Cennete gidecekleri sağıklarında müjdelenen İslâm dininin on ulu şahsiyeti. Bkz. Muhammed b. Hasan eş-Şafi'i. yay. İsmet Parmaksızoğlu. İslâm Uluları. Ankara 1965. 62 ve Zemahşeri. Yay. B. Bakır el-Hasenî. Hasâisu'l-aşereti'l-kirâmi'l-berere, Bağdad 1968.

⁸ Ebu Ubeyde Âmir b. Abdullah b. Cerrah, Aşere-i mübeşşeredendir. 639 yılında Remle ile Kudüs arasında Amvas kasabasında koleradan vefat etmiştir.

⁹ Abbas. b. Abdülmuttalib. Hazreti Peygamberin amcası olup, ondan iki veya üç yaş büyük idi. 642 yılında ölmüştür.

¹⁰ Şeyh Haydar-i Safevî'nin oğlu olup, annesi Uzun Hasan'ın kızı Alem Şah Hatundur. 1487'de doğmuş, kardeşi Sultan Ali'nin öldürülmesi üzerine Geylan'a kaçmış, 1500'de saltanat davasına kalkarak, 1502'de Elvend Mirza'yı yenerek Tebriz'e girmiş ve Safevî devletini kurmuştur. 1524'te vefat ederek Erdebil'e defn edilmiştir.

¹¹ Osmanlı Sadrazamı. 1522-1535 yıllarında 13 yıl bu görevde kalmıştır.

- ahvâl(i) istimâ' ittikde, Haydar nâm kethüdaları ile eben ve 'an-ceddin ehl-i sünnet (ve) cemaat oldukları ve ol tarihe dek kızılbaş-i evbâş ile mâ-beynlerinde vâki olan muhârebât ve mukatelâtı mufassalen yazub, pâye-i serîr-âlâya izhâr-i 'ubûdiyet için arz idüb, âsitâne-i saâdete mezkûr kethüda vâsıl olub, rûy-mâl ittikde, Bige Beğ bendelerinin ahvâline vâkıf olduklarında, inâyet-i pâdişâhiye mazhar ve mukârin düşüb sâbiku'z-zikr bendelerine ahkâm-i şerîf(e) ile envâ'-i riâyetler ve isti'mâlet-nâmeler ile ser-firâz ittiler. Ve İbrahim Paşa dahi evvel
- 4 A** baharda ş haşmet ü şevket ile asker-i nusret-me'ser ile diyâr-i Azerbaycan'a ve Tebriz'e karîb, Ocan'a nüzûl idüb, hiyâm-i encûm-nizâmın kurub, otağ iderler. Akablerinden saâdet ü ikbâl ve şevket ü iclâl ile merhûm-i magfûrûn-leh Sultan Süleyman-i cennet-mekân, firdevs-âşiyân, enâra'llahü ta'alâ bürhânehu Ocan nâm mevzî'de asâkir-i mansûreye karışub az müddet içinde kış basub, Karagan dağlarından aşub, vilâyet-i Hemedan ve Dînever üstünden Irak-i Arab savbine teveccüh-i hümâyunları olub, Mahideşt'e aşan gedüğe irişdikte, şitânın şiddetinden ve havanın bürüdetinden ve zehâirin killetinden askerın yayası ve ekser davarları helâk olub ve top arabalarının dahi beygirleri kimi zebûnluktan kalub ve kimi helâk olub, saâdetlu Pâdişâh hazretlerine arz olundukta, buyurdular ki, çâre nedir? Bel'de kalan topları yere defnedin ve ovaya irişeni Karasu ırmağı-
- 4 B** na birağın ve arabaları ş ihrâk idin, düşman bulub bir tarafa iletmesin. Fermân-i şerîfleri üzere buyurulanı itmişler ve saâdetlu Pâdişâh hazretleri vilâyet-i Bağdad'a tâbi Zengî-âbâd nahiyesine irişdikte, Bağdad kal'asının miftahları karşı gelüb, asker-i ferhunde mukad-demce Bağdad'a irişelim uz kalınmak için. Diyale nâm ırmağ ki, dokuz yolla iştihar bulmuştur. Mezbûr suya vardıklarında, zebûn kalan davarın ekseri suya garkoldu. Ve azametlu Pâdişâh hazretleri Dârü's-selâm-i Bağdad'a yetiştikde kışın bakiyyesini geçirmesiyçün, mahmiye-i mezbûreye şevket ü ikbâlde duhûl ve saâdet ü iclâlde Dârü'l-hilâfeye nüzûl idüb, suâl buyurdular ki, toplar kalan yere karîb kimin vilayetidir? Bilen kimesneler arz iderler ki, Şehr-i Zol vilayetidir. Hâkimine Bige Beğ dirler. Ehl-i sünnet ve cemâattendir ve Kızılbaş ile müdâm adâvet üzere idi. Bundan evvel âsitâne-i saâdete âdem
- 5 A** gönderüb, izhâr-i 'ubûdiyet itmiş idi. Buyururlar, ş emr ile çavuş irsâl idin ki, senin mezhebin ve diyânetin ve Kızılbaş ile olan adâvetin ve bundan akdem âsitâne-i saâdete izhâr-i sadâkat ve 'ubûdiyetin malûm olmuştur. Şart-i ihlâs budur ki, benim yolda kalan toplarımı

Bağdad'a ulaştırasın, hizmetin zâyil olmayub, nice ihsânıma mazhar düşesin, deyu fermân-i şerîfleri vârid olmağın, emr-i âlî-şâmı çavuşbaşı iken vefat eden Muslî Çavuş ile irsâl idüb, merkûm Muslî Çavuş emr-i hümâyunu Bige Beğ bendelerine vâsil eylediğünde, envâ'-i sürûr hâsıl idüb, 'ale'l-fevr pîşkeş ile karındaşı Söhrâb'ı Çavuş-i mezbûre koşub âsitâne-i saâdete gönderüb, semî'nâ ve 'atâ'nâ hizmete varmışam deyüb, hemân yere defnolub, suya garkolunan topların delili gelsün, bu hizmeti canım ve başım üzere ideyim. Sâbıku'z-zikr Söhrâb, âsitâne-i saâdete yüz sürdükte, vâki olan ahvâl(i) pâyeyi serir-âlâya arz idüb saâdetlu Ş Pâdişâh hazretleri Bige Beğ bendelerine hayır-duâ idüb ve Söhrâb'a mezîd-i inâyet-i husrevâniden Mehrevan sancak(1) sadaka olub ve sâbıku'z-zikr topları defniden ve suya bırağan kimesneleri ve bazı arabacıardan yarar serdar ile koşub ve hil'at-i şerif ile Bige Beğ bendelerine irsâl olunub, vusûl oldukta, vilâyetinde olan haddâd ve neccârları cem'idüb, arabaya lâzım olunan nesneleri tamir ittirüb, kifâyet mikdarı, kayım, tuvanâ beygirleri âmâde idüb ve olanca leşkeri ile topları getürmeğe mütevecceh oldukta, âsitâne-i saâdetten hükmi şerif ile çavuş irişüb ki, benim azîmetim Şehr-i Zol yolundan Tebriz'e varmaktır. Gerektir ki, menâzilde zahîre hâzır idüb, topları Bağdad'a isâle ikdâm ve ihtimâm idesin deyu, ferman olunmağın, mezkûr kulları imtisâlen li-emri's-şerif yerinde kalan karındaşın ve âdemlerin zahîre tedarüki için tayin idüb, kendüsü toplar hizmetine mukayyed iken, eyyâm-i bahar olub Ş saâdetlu Pâdişâh-i âlem-penâh devlet ü iclâl ile Bağdad'tan çıkub Dâkuk ve Kerkük yolunda Eymân Şadırbendi dimekle marûf yerden ubûr ve Şehr-i Zol ovasına duhûl idüb, İskender-i Zül-karneyn'in ahşası defnolduğu ordu yolundan mürûr idüb, Seyyân gediğünde Kızılca kal'a nâm mahallin ovasında Hacılar bayramı idüb, vilâyet-i Mısır'dan münfasal olan Hadım Süleyman Paşa¹² nice bin zerrîn-külâh ve simîn-kemer (ve) dibâ-pûş ve hâs kullar, mükemmel, müsellâh silâh-şor cündiler, koz raht ile müzeyyen, muallim arabî atlar ile mezbûr konakta ordu-yi hümâyuna kavuşub, Şehr-i Zol muzâfâtına nüzûl-i iclâl buyurduklarında, Söhrâb, Bige Beğ tarafında(n) tedarük olunan pîşkeş ile ve kıla' miftahlarıyla semm-i semendlerine rûy-mâl idüb, her konakta cem'olunan zehâiri ol hizmete me'mûr olan hüd-

¹² Ak hadım ağalarından olup, Şam ve Mısır valiliklerinde bulunmuş, 1541-1544 yılları arasında veziriâzam olmuş, 1548'de ölmüştür.

- dâm-i zevî'l-ihtirâmılarına teslim idüb, kılağuzluk hizmeti ile otâğ-i gerdûn-nitâk önünce Azerbaycan'a tâbi Merâğa § nâm kasabaya dek vâsıl oldukta, cenâb-i pâdişâhtan envâ-i inâyetle mu'azzez olub, fermân-i şerîf-i cihân-mûtâ'ları ile mahall-i mezbûrdan Söhrab'ı döndürüb ki, topları Bağdad'a îsâline ta'cil olunmak için Bige Beğ bendelerine irsâl oldukta, Bağdad tevâbi'inde Zengi-âbâd nâhiyesinde vâsıl olduğu anda, ol zamanda Bağdad Beylerbeyisi olan Süleyman Paşa tarafından topları istikbal için irsâl olunan Defterkethüdası Osman Beğ ile mütevâsıl olmağın, mahall-i mezbûrda topları cemî' mühimmâtı ve levâzımı ile mezbûre teslim idüb, kendü aşâyirinden yarar âdemler ile Bağdad'a irsâl idüb, ba'dehu Bige Beğ bendeleri Şehr-i Zol'e ric'at idüb, dîde-i aykaza ile ahvâl-i pâdişâhiye nâzır ve kâdir olduğu mikdar âdem ile hizmet-i âlîlerine hâzır iken, Pâdişâh-i cem-haşem hazretlerinin devlet(ü) ikbâl ile Tebriz'de avdet-i hümâyün ve Dârü's-saltanat cânibine teveccüh-i meymûn buyurdıkları
- 7 A** haberiyle mahall-i mezbûrda karar § ve ârâm idüb, daâvât-i bekâ-yi zât-i saâdet-âyâtlarına müdâvemet ve ikdâm idüb, tecdid-i 'ubûdiyet ve te'yîd-i rukkiyet için dergâh-i âlem-penâha âdem irsâl itmek irâde idüb, lâkin kanûn-i bendegî ve âdâb-i efkendegîye vukufu olmamağın, Erbil Valisi olan Dasni Hüseyin Beğ cânibine âdem irsâl idüb, bu hususda istimdâd ittüğünde, mûmâ-ileyh dahi Diyarbekr'de zeâmete mutasarıf olub, Kapukethüdası olan Mecnun nâm kimesneyi gönderüb, gelüb vâsıl oldukta, bilâ te'hîr, makduru olduğu mikdar pîşkeş ile İbrahim nâm karındaşın mezkûr Mecnun kulları ile savb-i âsitâne-i saâdet-âşiyâne revâne idüb liva-yi Kerkük'e tâbi Ağçakale nâm nahiyeye vâsıl olduklarında Kızılbaş ümerâsından Çuka Sultan(a) hizmet ile neşv ü nemâ bulmuş Gazi Han, Şâh'tan firâr idüb, âsitane-i saâdet
- 7 B** âşiyâne gelüb, vilâyet-i Bağdad'ın nısfı beylerbeyilik tariki § ile inâyet olunmuş idi. Şâh İsmail devrinde merkum Çuka Sultan, Şehr-i Zol civarında Mendilcin ve Dînever nâm vilâyetin hâkimi iken mâ-beynde vâki olan gıyret-i din ü millet ve hıfz-i fukara ve mesâkin ve memleket için kerrât ve defeâtle tarafeynde muharebe ve mukâteleye cür'et olunduğu ecilden, eser-i adâvet-i kadîme bâki olmağın, merkûm Gazi Han, mezbûrân İbrahim ve Mecnun Kethüda akabince bir kaç âdem irsâl idüb, mahall-i mezkûrde 'ale'l-gafle üzerlerine dökülüb, Bige Beğ kullarının kethüdası Hüseyin'i ve mezbûr Mecnun'u nice nefer kimesnelerle katlittirüb, sâlifü'z-zikr İbrahim, bi-inâyeti'llâhi'l-melikî'l-kadîm varta-i helâkten halâs bulub, livâ-yi Erbil cânibine

firâr idüb, iki günden sonra müşârün-ileyh Hüseyin Beğ'e vâsıl olub, ahvâl-i mâcerayı vuku' üzere 'ale't-tafsil takrir idüb, Bige Beğ bende lerine 'ilâm-i ahbâr itmek tefekküründe iken, zikr olunan Gazi Han, kethüdasını ulağıyle dergâh-i felek-metâfa § arz idüb ki, Şehr-i Zol vilâyeti bir beylerbeyiliğe mütehammildir. Eğer bu kullarına bir mikdar asker ta'yın olunmak himmet olursa, vilâyet-i mezbûrenin feth ü teshiri mümkündür. Mezkûr Gazi Han'ın arzı muccebi üzere Diyarbekr ve Mar'aş ve Şam ve Halep askerine, Bağdad Beylerbeyisi Süleyman Paşa'ya Şehr-i Zol üzerine varasın deyü fermân-i şerîfi kadr-tân vârid olub, Bige Beğ bendeleri vâkıf olmamak için Süleyman Paşa suret-i vidâdda cezâyir'e¹³ sefer-i zafer-eser buyurulmuştur, deyü mektub-i vidâd-isti'mâl irsâl idüb, cevabında Bige Beğ kulları dahî âdemiyle arz eyledi ki, eğer ferman olunur ise, bir mikdar asker ile karındaşım kulları gönderile ve Süleyman Paşa'ya mektup irişdikte kimesneye ihtiyac yoktur. Hemân surh-ser tarafında tecessüs-i ahbârda olasin, dedikleri için tarîk-i 'ubûdiyyette sâbit-kadem olub, asâkir-i nusret, intisâb-ı zafer-âyât olmak daâvâtına hulûs-i derûnla iştigalde § iken, zu'afâ-yi memlekette ba'zı fukara asâkir-i Pâdişâh-ı encüm-şümârın Şehr-i Zol serhaddine duhûl ve Horin nâm kal'anın istilâsın ihbar idicek, Bige Beğ dahi, fi'l-hâl serdâr-i asker-i zafer-rehber Süleyman Paşa'(ya) 'ubûdiyetnâme ile kethüdasın irsâl idüb ve bu kullarından hiyânet ve isyâna müteallik ne zuhûr eyledi ki, bu makule tarîka zâhib olup, 'abd-i vefâdârı cefâyâ râgıb olasin, bu cünbüşe sebep ne dir? Eğer murâdınız kal'a ise el-'abdü ve mâ-yemlikuhu li-mevlahi¹⁴, ben Pâdişâh-ı saâdet-destgâhın kulu olduktan sonra kal'a nedir? Cümle mülk Pâdişâhındır. Dest-i te'addîyi dirâz itmenin aslı nedir? Eğer saâdetlu Pâdişâh hazretleri 'ubûdiyetimizi kabul itme yüb, kal'a irâde ettilerse, işte miftah deyü arz-i rukkiyet-i bilâ-iştibah ettiklerinde, Pâşâ-yi mûmâ-ileyh bu hususta dahl olduğuna yemin-i billâh ettikten sonra, merkûm Gazi Han'ın arzı ile olduğun iş'âr ve izâh idüb, eğerçi sizin sadâkat ve istikametinizde § reyb ü şübhemiz yoktur. Ammâ, sadâkati mucceb, kal'anın miftahı ve ba'zı pîşkeş ile bu bendelerini müşârün-ileyh Paşa hizmetlerine irsâl idüb, vâsıl olduktan, istikametlerine kemâl-i yakîn hâsıl olmağla askere icâzet virüb

¹³ Şattü'l-Arab'da Ambar'dan itibaren Basra körfezine doğru delta meydana gelirken vücade gelen adalar. Hor da denilir.

¹⁴ Kul, nesi varsa hepsiyle efendisine aittir. (Arap atasözü).

- kulları sagîrû's-sin olmağla yanında alıkoyub ve sâbikan der-saâdete giderken basılıb, âdemleri kırılan mezkûr İbrahim karındaşlarını Paşanın çavuşbaşısı Osman Ağa ile pâye-i serîr-âlâya mufassalen arzlar ile gönderüb, vusûl bulduklarında bi'l-cümle ahvâl, Pâdişâh-i âlem-penâh hazretlerinin malûm-i şerîfleri oldukta, mezîd-i inâyet-i Padişâhîden bu kullarına Bin Gaddura ve Horin sancağı sadaka olunub, merkûm İbrahim bendelerine yüz bin akça zeâmet ve Bige Beğ bendelerine İbrahim Paşalu Hurrem nâm çavuş ile fâhir hil'atler ihsan olunub, mukaddemâ der-saâdete giderken gâret olunan pîşkeşlerin ve katlolunan âdemlerin teftîşi vuku'u üzere görüblüb, arz olunması § fermân olunub, Çavuş-i mezbûr, Bağdad'ta Süleyman Paşa'ya vâsıl olub, irsâl olunan ahkâm-i şerîfeyi teslim ettikten sonra, Keyvân nâm kapucubaşısı ile sâlifü'z-zikr çavuş, hil'at ve evâmîr ile Bige Beğ kullarına irsâl olunduğuna vâkıf olıcak, Gazi Han, kendü mefâsid ve mekâyidin def'ü ref' için fikr ider ki, Süleyman Paşa ve Erbil Beyi Hüseyin Beğ ve Şehr-i Zol Hâkimi Bige Beğ birbiriyle min cemi'il-vücûh müttefik olub, Bağdad'ta olan oğlun salıverirlerse, dahi beni bunda yürütmezler deyû 'ale'l-gafle Bağdad Beylerbeyisi kendü ile zıd olduğun arz ittüğünde, Pâdişâh-i kişver-sitân, ol zamanda Kara Buğdan seferinde olub, bu hususun sıdkı ihtimâli ile Süleyman Paşa'yı azl idüb, Bağdad beylerbeyiliğın bundan esbak Mar'aş eyâletinden mazûl olup, ol hinde livâ-yi Menteşe beyi olan Mehmed Paşa'ya¹⁵ tevcih olunub, sâbıkû'z-zikr kulları bu hususda
- 10 A** bi-haber muktezâ-yi fermân-i âli üzere husus-i § mezbûreye mübâseret ve teftîşe şürûf olunub, encâm bulmadın müşârün-ileyh Mehmed Paşa'nın kethüdası Bağdad'a vâsıl olub, fi'l-hâl bu kulların İç kalenin dizdârın hanesinde habs idüb ve memur olunan teftîşın görülmesi bertaraf oldu. Ba'de mürûr-i eyyâm ile mezbûr Mehmed Paşa Bağdad'a vâsıl olıcak, Gazi Han gelüb mahmiye-i mezbûrede mülâkat idüb, hezâr iltiyâm ve iltifâtla muhabbet ve meveddetleri übüvvet ve bünüvvet meütebeddil olmuş iken, Gazi Han'm ekser akvâli hilâf ve cümle ahvâli lâf-i güzâf olub ve livâ-yi Mendilcin beyi olan Mustafa Beğ ve livâ-yi Gelin beyi olan kîş-i bed-endîş müşârün-ileyh Han'ın biraderleri olub, taht-i livâlarında olan fukara ve zu'afânın evlâd ü 'iyâllerin çeküb, darbile tasarruf ittikleriçün havâss-i hümâyundan nice karyeler harâb oldu ve hüdâvendigârın kullarından nicesin kasden ve 'amden,

¹⁵ Baltacı ocağından yetişmiş ve çeşitli valiliklerde bulunmuştur.

sırren ve 'aleniyeten katlittikleri müşârün-ileyh Mehmed Ş Paşa'ya malûm olub, der-i devlete vukû'u üzere arz ittikte, mezbûr-i hususun teftişi için erkân-i saâdet çavuşlarından Muhtesib zade Mehmed nâm çavuş mübâşir ve Bağdad kadısı Niksarlu Mevlâna Musliheddin Efendi tayin buyurulub ve Gazi Hân-i bed-gümânî âsitâne-i saâdete istenüb, fermân-i vâcib-i'l-iz'ân kendüye vâsil oldukda ebâ ve müttekâ-yi bağı-yi inâda iytika idüb, dokuz aded sâhib-alem emîr ile yek-dil ve yek-cihet olub, vilâyet-i Bağdad Ulusunun beş nefer ilkethüdası ile üç bin haneyi sürüb Pâdişâh-i âlempenâh kullarından bu hususta kendüye tâbi olanlara, himmet ve riâyet ve uymayanlara, katl ü hasâret idüb, kuzât-i vilâyetten iki kâdînin boynun urub, hâh-ü nâ-hâh nice ehâli-i vilâyeti yanınca sürüb ve tâc-i bi-revâcî başına urub Taht-i kisra derbendinden Mahideşt yolundan mürur idüb. Yeşim ve Güngür râhundan Hemedan'a varub, hâkimi olan Abdullah Han ile mülâkî olub, nice menzilden sonra Gülkabak yaylasında Şâh'ın ordusuna karîb olıcak, Şâh'a Ş 'ilâm olundukta, karındaşı Behram Mirzâ'yı istikbâline irsâl idüb, ta'zîmât-i ferâvân ile orduya iysâl ittiklerinde, Şâh-i gümrâh, asâkir-i bed-fi'âli ile cem'iyet ve ve divân idüb, Hân-i hân-i mezbûr, divanda Şâh ile buluşub, kendüsünden tafahhus-i ahvâl-i asâkir-i Ervâm-i lâzîmî'l-ihtirâm-i saâdet-fercâm idüb, sevk-i kelâmında ümerâ-yi Ekrâdden Bige Beğ müreb-bâlarından Hacı Şih nâm (bir) bey vardır, livâ-yi Bâbân'ı tasarruf ider. Rûz ü şeb vilâyet-i Merâğa'ya tâbi olan halkı rencide itmeden hâli değıldir. Benim ümerâmdan kimse yoktur ki, bu kürdü illerinden ref' ve bu vilâyet halkından şerrini def' eyliye. Ol meclisde Gazi göğüs kakub, dav isteyüb, varayın her ne nev' ile olursa ele getüreyim, Âhir Gazi Han ve nice ümerâ-yi divan, leşker-i hüsrân-nişânla livâ-yi Bâbân üstüne gelüb, ele giren fukarasın kırıp ve kurâsın harâb idüb, mezbûr Hacı Şih bir sa'b dağı bicne idüb ve Bağdad cânibine muâ-venet için âdem salub, ol hinde Ş sâbıku'z-zikr Mehmed Paşa yardım için Bağdad'm, tamamen askerın irsâl idüb, Hân-ı hân Bağdad askerinin geldiğın istimâ idicek, gelüb irişmedin tedbir budur ki, bicneye yürüyeyin ve içinde darblanan halkın ele getüreyin, ertesi yürüyüş ettik de, meksûr ve maglûb olub, basılıb, mahzûn ve makhûr ve hem gelen askerın havfinden firâr itti ve tekrar dönüp Şâh'm ordusuna gitti. Bir müddetten sonra Gazi Han'a Şâh, vilâyet-i Şirvan'da Mahmud-âbâd, Bâkû ve Şamirân derbendi, Demirkapu hanlığın virüb ba'de mürûri'z-zeman Şâh-i nirân-mekân tarafından ba'zı kabâ-

10 B

11 A

11 B

- yihî zâhir olmak ile mezbûr Hân-i hâini ve karındaşı Mustafa Beğ'i ve Sultan Ali Beğ'i ki, kendü ile tarîk-i isyânda hem-'inân idi, bi'l-cümle katletmeğiçün Şâh'ın karındaşı olub, vilâyet-i Şîrvân'da Şemâki hâkimi olan Elkas Mîrza'ya mektub irsâl olmağın, mezbûr Elkas, Han(1) ve mezkûrân(1) yanına da'vet idüb, geldikleri gibi boyunların
- 12 A** urub ve Şâh kapusunda § olan Kîş nâm karındaşın ve bile hâin olan Kara Veli Beğ'i Şâh, eşedd-i 'azâb ile katlidüb, saâdetlu Pâdişâh-i dîn-penâhın bed-duâsına mazhar düşüb, hemîşe 'adâ-yi devlet makhûr ve sernigûn ola. Akibü zalik, Bağdad Beylerbeyisi Mehmed Paşa tarafından Bige Beğ bendelerine, Gazi Han isyânından sonra, mektub vârid olub, mazmununda eğer Pâdişâh-ı cihân-penâh hazretlerinin hüddâm-i vâlâ-mekâmları idâdından isen gerekdir ki, taraf-ı surh-serden baş ve dil alub, bu cânibe irsâl idesin ki, senin sadâkat ve istikametin bargâh-i felek-iştibâha arz olunub, oğlun itlâkına sebep oluna deyü, 'ilâm olundukta, Bige Beğ bendeleri bilâ-tevakkuf ikdâm ve irkam üzere olub ve husus-i mezbûra ihtimam-i tâm idüb, karındaşı Mehmed nâm bendelerin bir mikdar askerle irsâl idüb, anlar dahi varub, Hemedan'a tâbî İsfendova nâm nâhiyesin basub, gelüb
- 12 B** mukabele iden halkların katl ve iki yarar korıçılarının tutub § Bige Beğ bendelerine getürüb, Bige Beğ bendeleri kesilen başları ve getirilen korıçıları yarar âdemiyle Bağdad'a irsâl idüb, müşârün-ileyh Mehmed Paşa dahi bilâ-meks der-i devlet-meâba irsâl ve Bige Beğ kullarının sadâkat ve istikametini arz idüb, fütûr-i tâli'inden âsitâne-i saâdete vâsıl olmadın, mûmâ-ileyh Mehmed Paşa rahmet-i hakka müte-vâsıl olmağın hizmeti, sem'-i Pâdişâh-i gitî-penâha yetişemedüğü bî-huzurluğu ile bu bendelerinin ahvâline mukayyed olmayub emma, her-bâr Bağdad'a gelen beylerbeyilere 'alâka-i 'ubûdiyetin kat'-itmeyüb hizmet ve itâat ve inkıyâd üzere olub, bu bendeleri kal'a-i Bağdad'da on iki yıl ve on ay mahbûs ve necâtтан meyûs olub, emmâ li'l-lâhi'l-hamd rûz ü şeb tekmîl-i nüfus-i insâniye ve tahsil-i âdâb-i Osmaniye ile me'nûs olub ve Gazi Hân-i hâin katlolunduktan sonra, yanında olan âdemleri tarih-i mezbûrda Şîrvân hâkimi olub
- 13 A** Tahmasb'ın karındaşı Elkas Mîrza'ya nöker olub ve endek § zemânda anların ifsâd ve tahrikiyle mezbûr Elkas, istiklâl da'vâsın idüb, bu kıssa Şâh'a mün'akis olduğı gibi 'itimâd itmeyüb, imtihan içün bazı husus teklif idüb, iltifat itmeyüb, yanına da'vet ittikte, icâbet itme-meğın, asker ile mezbûr Elkas'ın üzerine gelüb, Şîrvân serhaddine vâsıl olduğı gibi, Şâh'ın âyân-i askeri Şâh'tan şefâat idüb, Elkas'ın

oğlu ve vâlidese varub, istişfâ' ile mâ-beynleri suretâ ıslah olub, emma biri biriyle mülâkat olmayub, Şâh dönüb bir kaç konak girü varub, Elkas'a mektub irsal idüb ki, vilâyet-i Çerkes'e sefer idüb, benim için bir mikdar esir tedarük idüb, irsal idesin didüğün, Elkas, Çerkes üzerine akına gittikde, Şâh yine fi'l-hâl rücû' idüb, vilâyet-i Şirvân'a, girüb, Elkas'ın ve nökerlerinin ehl ve 'iyâllerin ve mâl ve menâllerin temâmen zabtidüb, bu haber Elkas'a vâsil olmağın, girü dönüb § 13 B Şâh ile mukabele sevdasın idüb, lakin yanında olan asker muvâfakat itmeyüb, cümlesi gıybet idüb, varub Şâh'a ittibâ' idüb, Elkas yanında kendi emekdârlarından bir nice kimesne kalub, âhir, tedbir-i hezârdan sonra halâs(1) firârdan fehmidüb, Derbend-i Demirkapu'dan mürûr ve Çerkes-i Azak içinden kavm-i Şemhâl arasından ubûr idüb, Kefe şehrine irüşüb, mahall-i mezbûrdan Dersââdet'e vâsil olub, pây-e-serîr-âlâya yüz sürmek saâdet(iy)le müstes'ad olub, iltifât-ı şâhâneye mukarrin düşüb, rikâb-i saâdet-intisâba arz-i hâl idüb, ahz-i intikam için istimdâd eyledikte, gayret-i Pâdişâhâne zuhûre idüb, merkûm Elkas'ın intikamı için diyâr-ı Acem'e teveccüh-i hümâyun buyurub, mürûr-i eyyâm ile Tebriz'e vâsil olub, ne düşmenden rûbe-rû eser peydâ ve ne 'adüvden nişân hüveydâ olmamağın saâdet ile Pâdişâh-i âlem-penâh sefer-i mezbûrdan müraca'at idüb, Van kal'ası üstüne gelüb, birkaç gün § muhasara olunduktan sonra kal'a-i merkûmenin 14 A burc ü bârûsun kuvvet-i kâhire-i sultanî ile zîrû zeber ve hâke berâber idüb, etrafına da yürüyüş ile fetholunmak sadedinde iken, içinde olan sükkân-i bed-gümânları sâdâ-yi âmânı evc-i âsümâna irgörüb, hezâr tezellül ve tazarru' ile istişfâ' ve isti'mân ittiklerinde Pâdişâh-i mürüvvet ü merhamet-ünvân hazretleri zikr olunan melâhide-i sakarâşiyân hakkında berât-i 'afv ü âzâdî ihsân idüb, cümlesin mâl ü menâli ve evlâd ü 'iyâlleri ile ıtlâk idüb, kal'a-i felek-irtifâ'a kanûn-i kadîm-i sultanî ve âyin-i bi-adîm-i hâkanî üzere kal'aya dizdâr ve müstahfiz tayin buyurub, vilayete mîr-mirân ve ümerâ nasb ettikten sonra, kendüler saâdet ve ikbâl ile Bidlis yolundan ve ovasından mahmiye-i Âmid'e teveccüh-i hümâyun buyurub, vâsil oldukda, Şâh-i gümrâh Erzurum ve Tercan'dan Erzincan ovasına varub, reâyâ ve berâyâya zulm ü te'addî idüb, mâl ve menâllerin almağa iktidarı § olmamak 14 B ile hayvanâtım ekseri tîğ-i helâk ile hâk-sâr ettüğü sem'-i şerîf-i şehriyârîye vâsil olcuk, bilâ-tevakkuf cüyüş-i zerrîn-püş ile hurûş idüb, hezâr satvet ü mehâbet ve şiddet ü salâbet birle ol fırka-i dâllîn ve zümre-i 'adüy-i dinin def'ü kam'ı için mahrûse-i mezbûrdan elviye-i

- nusret ü fethi ref'idüb vakt-i meymûn-saât-i hümâyûnda Çülek nam mevzi'e şeref-nüzûl buyurduklarında, âsâf-i ekrem, vezir-i âzâm, merhûm Rüstem Paşa, merkum Elkas'ı meclis-i hâssına da'vet idüb, bundan akdem, rikâb-i saâdet-intisâb-i pâdişâhîye rûy-mâl ettüğünde, serhadd-i memâlik-i İslâmiyeye vusûl ve mesâlik-i meşâri'-i şarkiyeye duhûl bi-inâyeti'llâhi'l-meliki'l-ma'bûd husûle mevzûl olucak, Şâh-ı gümrâh-i dalâlet-destgâhın ekser askeri, belki cümlesi Tahmasb-i mezbûrun şerr-i şûrûndan bî-huzûr ve mekr-ü hiylesinden nüfûrlardır. Bizi istikbâl ider deyu Pâdişâh hazretlerin bu sefere tahrîs
- 15 A** itdün § bu kadar zemân ve bunca ân, ol denilen cevâbın eseri zâhir olmadı. Bu kadar dâd ü sited ve katl ü harb ki, vâki olmuştur, sebep ve bâdî olduğuna binâen vebâli senündür deyü tevbih idicek, Elkas âsâr-i şermendegî ve haciletî izhâr idüb, bu kulları cenâb-ı şerif ve südde-i refî'-i Pâdişâhîye teveccühe niyyet ve azîmet idicek, ümerâ-yi asâkir-i dalâlet-pîşenin ba'zından bu dilrişe mûtemedün-aleyh âdemler ve mektublar vâsıl olub, mazmûnunda tâbi olub, her emre imtisâl itmek va'de itmişlerdi. Çünkü anların ittifakı vifâk ve perâkendelikleri nifâk imiş, bendelerine bir mikdar asker inâyet buyurun, varayım, Bağdad cânibinden mesâlik-i Taht-i kisradan, bilâ-mehl Irâk-i Acem memâlikine dahl idüb, mukabele iden bed-girdârlar ile kâr-zâr idüb, hisâr-i nâmdâr ve kılâ'i üstüvârların târ ü mâr idüb, tahassun idenlerin ekserin tû'me-i şemşir-i âbdâr ve bazısın esîr ü giriftâr idüb, himem-i sâmiye-i Pâdişâhî birle vilâyet-i memle-
- 15 B** ketin § teshîr ideyim didüğün, Rüstem Paşa vâki 'olan ahbârî pâye-i serîr âlâya arz idüb, bu re'y-i matbû, tab'-i şerif-i şâhânelerine makbûl gelüb, envâ-i inâyet-i husrevânî ile mer'î ve esnâf-i himâyet-i hâkânî birle mahmî olunduktan sonra, nice kıtâr hazâin-i bîşümâr ve asâkir-i 'adûv-figâr tayin olunub, erkân-i saâdet çavuşlarından Mehmed ve Osman nâm iki çavuş ve Bağdad gönüllülerinden üç yüz neferi ve üç yüz atlu yeniçeri virülüb, ehâli-i vilâyetten kim ki bile giderse ruhsat ve her kim uyarsa icâzet virülüb, Çülek nâm mahalden sene hamse ve hamsîne ve tis'a mi'e şabanında vilâyet-i Bağdad savbine revâne olunub, kat'-i menâzil ve tayy-i merâhil ile Mardin ve Nusaybin yolundan livâ-yi Musil'e vasıl olucak, tayîn buyurulan asker ber-mûcib-i fermân müstevcib-i kazâ ve kader ihzâriyçün, Vilâyet-i Bağdad Beylerbeyisine müşârûn-ileyh Osman Çavuşu ulak ile irsâl idüb, Elkas birkaç gün kasaba-i Musil'de ârâm idüb,
- 16 A** vilâyet beylerinden § mezbûr Elkas'a her kim ki giderse men' olun-

mayub, ruhsat ve icâzet virilmeğın, askerinin cem'ine meşgul oldu. Bu taraftan Pâdişâh-i dîn-penâh hazretleri şehri Âmid'ten mürûr idüb, muzâfât-i memâlikinden livâ-yi Harbut ovasına nüzûl-i iclâl buyurdukda, Şâh-i bed-endiş Ebü'l-feth Pâdişâh hazretlerinin asâkir-i deryâ-hurûş ile üstüne teveccüh-i hümâyunların istimâ' ittikde, bir ân ârâm ü karar idemeyüb, bi-ihitiyâr Erzincan'dan bırağub, firâr itmek üzere iken, târih-i mezbûrde Musil beyi Osman Paşa dilâverân-ı rezm-ârâ ile ılgar idüb, bir gece mahall-i merkûmede Şâhın ordusunun bir tarafın basub, nice yarar âdemlerini dest-gîr ve nicelerinin cism-i habâset-siriştlerin tû'me-i şemşir ittikde, fi'l-hâl Şâh-i bed-fi'âl asâkir-i şeytanet-hisâli ile hamîyyet ve gayret-i Pâdişâhîyi derk idüb, vilâyet-i Erzurum'dan göçüb, varub, Tebriz ve Nahşevan semtine sâlik oldu(ğu) rikâb-i Pâdişâhîye arz olundukda, asâkir-i İslâm-i vâlâ-makama ş mümkün ve mütehammil olduğu yerlere kışlamağa icâzet ve fermân olunub ve vüzerâ-yi âsâf-rây-i mülk-ârâdan Vezîr-i sâni Sufî Mehmed Paşa'ya iki bin beş yüz yeniçeri ve sekbanbaşı olan serdarları ve gurebâ tâifesinin iki bölük ağaları ile birkaç müteferrika ve çavuş Rumeli beylerinden Hüseyin Şah Beğ ve Podyan Ali Beğ tayin olunub, hıfz-ı siyânet için Bağdad'a irsâl olunduktan sonra, saâdetlu Pâdişâh devlet ve ikbâl birle vüzerâ-yi âli-mekâm ve hüddâm-i zevi'l-ihitiyâr ile mahmiye-i Haleb cânibi ne kışlamağa gidüb, bu cânibden müşârün-ileyh Elkas kasaba-i Musil'den göçüb, şatt-i Dicle ve Zab ırmağından geçüb, Erbil livâsından mürûr ve Altunköprü ırmağından ubur idüb Dâkuk ve Kerkük sancağına vâsıl olıcak, sekiz bin mikdarı er yanına cem'olub, ümerâ-yi Bağdadtan sancaktan münfasıl olan Hacı Ferhad Beğ ve Bacevan beyi Dönmez Beğ ve Ahmed Beğ ve Karatepe sancağından mazûl olan Kaytmaz Beğ ş ağır züemâdan Masum ve Kalender ve sâyir erbâb-i timârdan ve züemâdan nice kimesneler gelüb, vâsıl olub vilâyet-i Bağdad'a tâbi yörük tâifesinden Kara ulus nâm marûf göçürek kethüdâlarına sancak virilmek için Elkas'ın yanına derilüb, cenâb-ı Pâdişâhîden sancak virilmeğe ruhsat ve emrim vardır. Elleri bayrak virüb ve mevâ'id-i bi-şümâr idüb ve bir mikdar akça virüb, size tâbi olan âdemlere kısmet idin deyü ihsan etdi. Ve Bağdad'da tayin olan asker-i zafer-rehber nâhiye-i Hânkin'de gelüb serdarlarıyla Elkas'a buluşub ve askeri ile karışub, umûmen cem' olunan asker râh-i Kasr-i şirin'den livâ-yi Derteng yolundan mürûr Taht-i kısra derbendinden, Mahideşt nâm mahalden ubûr idüb, dâmen-i Kûh-i

16 B

17 A

- Bisütûn'dan Tâk-i vistân'e nüzûl ettikde, vilâyet-i mezbûre ahşâmından Kızılbaşa tâbi ulus hânelerinden hayli kimesne gelüb Elkas'a mülâkat olub, mezbûr hâneleri Elkas'la bile olan Bağdad'ın üç nâmdar yörük
- 17 B** kethüdaların ş koşub, Bağdad savbine irsâl idüb ve Dinever dimekle marûf kasabaya asker gönderüb, hâkimi olan Çerağ Sultan, Şâh-i gümrah ile bile olmağın, Dinever'de Kızılbaştan eser olmadığüçün varan asker Çerağ'ın âdemlerinin ehl ü 'iyâlin esir ve emvâllerin gâret idüb götürüb, Elkas andan göçüb, Güngür kal'asına varub, içinde bir mikdar rustâyî surh-ser bulunmağla kal'ayı bağlayub ve Elkas askeriyle çevirüb, kal'a halkı yürüyüşde tüfeng ile birkaç âdem vurub, âhir, kal'ayı feth idüb, içinde olan halkın katl-i âm ve emvâllerin gâret ittiler, bi't-temâm. Ve Güngür'den göçüb, kasaba-i Saydova'ya varub, içinde sâkin olan Kızılbaşların ehl ü 'iyâllerin esir idüb ve mâl ü menâllerin yağma idüb, göçüb şehri Hemedan'a varub ve şehri mezbûr ol hinde Şâh Tahmasb'ın ana ata karındaşı olan Behram Mirzâ'nın tasarrufunda idi. Ve Elkas vardıkta Behram'ın haremi
- 18 A** ile oğlu Bedî'üz-zeman'ı yanına alub ve cemi' memâlikin ş kabz idüb şehir darugasını ve oğlunun lalası olan Şah Nazar'ı tevâbi'i ile yanınca sürüb ve Behram'a müte'allik olan nökerlerin ve bi'l-cümle ağaların ehl ü 'iyâl ve mâl ü menâllerin Elkas âdemlerine kismet idüb ve Hemedan ehâlisine salgın salub, cem' olunan akçayı alub ve kasaba-i Dergüzin'e asker irsâl etdi. İçinde sâkin Şâh korıçılarının evlâd ve 'iyâllerin esir getürdüler ve emvâllerin yağma idüb süpürdüler. Andan göçüb nâhiye-i Sılahor'a gitti ve Kûh-i Elvend'ten Hezârhânî yaylasına nüzûl itdi. Çerân ve Pürhân nâhiyesine kondu ve Kum vilâyetine müteveccih oldu. Ol zamanda kasaba-i merkûm Mühürdâr-i Şahkulu Halifenin tasarrufunda idi. Mezbûr Halifeye müte'allik âdemlerin 'iyâllerin esir idüb, emvâllerin aldı ve Şâha müte'allik bazı cebehânedeki hayli cebe ve cevşen var idi. Cümleyi kabz itdi. Ve ehâli-i şehrden bir mikdar akça cem'idüb gitti, varub Kasım-âbâd'a kondu ve Irak
- 18 B** tarafında ve Rumei ve Rey-i şehriyâr ş cânibine asker saldılar ve Kızılbaş sultanlarının ve halifelerinin cemi' ehl ü 'iyâllerin ve mâl ü menâllerin aldılar ve Sanenci? menzilde Elkas, Kâşân'a yetişdiler ve Irak cânibine giden asker dört beş günden sonra gelüb, orduya karışdı ve Kâşân, Şâh'ın hâslarından olub, içinde şâhlığa müte'allik mahzûn ve meknûz olan esbâbın cümlesin alub, kabz idüb ve şehir hocalarından küllice akçe cem'idüb, göçüb Gemre ve Gulpâyegân nâhiyesinden Honsar yolundan İsfahan cânibine varub, şehri mez-

büreye karîb irişdikde, Kızılbaş beylerinden Seyyid Mansur Kemâne bir nice âdem ile içinde bulunub, İsfahan hissarın bağlayub, iltimasına çâre olmamağla Elkas, vilâyet-i Fâris savbine müteveccih olmak istedikde, asker halkının içine ihtilâl düştü ve cemi'si Hacı Ferhad Beğ ve Dönmez Beğ başına üşdü. Biz bundan öteye varmazız ve 'iyâlimizi terk itmeziz, Lûristan dağlarından aşub, Bağdad semtine ehl ü 'iyâlimize gideriz, deyü müttefik oldular. Ve Elkas yanında çendân kimesne kalmaduğun müşâhede idicek, beylere ve askere ağaların ve kethüdasın saldı ki, benim yedimde saâdetlu Pâdişâh hazretlerinden ahkâm-i şerife var ki, Horasan cânibine gidem ve ol vilâyeti feth idem ve halkını cümleten kendüme döndüreyim ve saâdetlu Pâdişâh hazretlerinin cânib-i şerifinden vârid olan nâmeleri Mâverâü'n-nehr semtinde Özbek hanlarına irsâl idüb göndereyim ki, Şâh benim üzerime geldikde, bana mu'ın olalar. Gelin hükm-i şerife muvafakat idin. Her ne denlü cidd ü cehd itdi kimesne uymadı ve ol semte gitmesine çâre olmadı. Âhirü'l-emr Elkas didi ki, kış eyyâmında bu dağdan aşmak gâyet de sa'b ve müşkildir ve bildiğimiz yoldan gitmek münâsib değildir. Varub İsfidkal'a derbendinden Kûh-i Kilü'den, aşalım ve Şuşter nahiyesinden Dizüpul ve Bayât cânibinden Irak-i Arab'a düşelim. Asker halkı bu re'ye râzi oldular. Kalkub iki menzilde Yezd-i hâs ş kal'asına varub, kal'anın içinde birkaç Kızılbaş olmağla kapusun bağlayub hisar ettiler. Âhir, asker halkı yürüyüş idüb kal'ayı feth idüb, ehâlisin cümle tû'me-i şemşîr, ehl ü 'iyâllerin esîr idüb, emvâllerin tamamen gâret ve sükkânına küllî hakâret idüb, tekrar Elkas şehr-i Şiraz cânibine müteveccih oldukda, asker halkının biri kendisine yâr olmayub, dönüb Deh-Ali nâm kasabaya çâr ü nâ-çâr irişdi ve İsfidkal'a derbendi yolundan câmekutâh, Lûristan'ı içinden geçerken, evvelâ vilâyet halkının küllî kemândârı ve ceng-cûy yararı askerle yoluna gelüb üzerlerine tîrbârân idüb, hayli âdemlerin helâk ve nicesin efkende-i hâk idüb, hezâr mihnet ile derbenden aşub, bin belâyile nâhiye-i Bebehan'a düşüb ve andan nâhiye-i Deh-deşt'ten Râmuz'a konub, Zinderüd ırmağı üstünden dönüb geldikde, nâgehân Şâh Tahmasb geldi deyü âvâze oldu. Asker halkı havflerinden suya urub ve acele ile esbâbların geçirüb, meğer ol eyyâmında suyun tuğyân zamanı ve baharın ş âvânı idi. Askerin mahmûl olan davarları suya batdı ve esirlerinden küllî nefis garkolub gitti. Esbâbdan bî-nihâyet ve insan ve hayvana küllî hasaret oldu. Ve şâhın gelmesi hilâf ve âvâzesi bir lâf-i güzâf oldu.

19 A

19 B

20 A

- Elkas, Şuşter kal'ası üstüne konub, birkaç gün bekleyüb, iyilik ile kal'ayı sükkânından isteyüb verilmesine râzi olunmayıcak âhir, yürüyüş idüb, hisarın hendeğine düşüb, hisar içinde olan tüfengçiler birkaç kimesneyi urub, şehid idüb ve asker halkı zahîreye müzâyakaları olmağla mezbûr kal'ayı bırağub, Dizpul kal'ası cânibine gidüb, anı dahi bağılu ve mahsur bulub, göçüb Kerha nâm ırmağa irişdikde, geçidi muzîk, ve dibi amîk olmağla ubûr iderken, zebûn davarının ekseri garkoldu. Ve mezbûr yerden geçüb iki menzilden sonra Bağdad'a tâbi kal'a-i Bayat'a yetişdiler. Dârü'l-emne gelüb
- 20 B** güyâ asker hayata irişdiler. Sâbika Bağdad muhafazasına § gelen vezir Mehmed Paşa Elkas'ın döndüğünden istimâ ve âgâh olıcak, ulak ile Hurrem Çavuş'u irsâl itdi ve mektub içinde bunu suâl itti ki, bu semte tekrar gelmek aceb ve azminden dönmeğe ne sebep oldu? Elkas dahi cevap virüb ayttı ki, asker halkı ser-keşlik idüb, beni hâh ü nâ-hâh bu cânibe döndüler ve mektub ile dahi 'ilâm itdi. Mehmed Paşa vâki olan ahvâl(i) âsitâne-i saâdete arz idüb ve Elkas dahi Bayat'tan göçüb, nâhiye-i Cestân'a nüzûl itdi. Ol zamanda Kızılbaştan firâr iden Lûristan hâkimlerinden Şâh Rüstem Beğ ve Muhammedî Beğ, livâ-yi Cestân ve Bedre beyleri olmağla Elkas ile mülâkat itdiler ve nâhiye-i mezbûreden göçüb, kasaba-i Mendilcin'e gelüb, bir müddet oturak idüb ve Mehmed Paşa cânibinden âsitâne-i saâdete meb'ûs olan ulak ile çavuşlar irişdikde, arz olunan ahvâl, pây-e serîr-i âlem-masire temâm malûm oldukda, mezîd-i
- 21 A** inâyet-i Pâdişâhîden Elkas'a kılıç ve kaftan irsâl olunub § ve Mehmed Paşa'ya hükm-i şerîf vârid olub, yanında olan bölük ağalarından Bayezid Ağa'yı kılıç ve kaftan ve der-kîse olan ahkâm-i şerîf(e) ile gönderesün deyu fermân olundukta, buyurulduğu üzere vâsıl olunub, sürûrundan Elkas kalkub, üç konak beri Bağdad cânibine gelüb, kasaba-i Şehrebân'a konub, diyâr-i Acem'den getürdüğü tohaf-i bî-şümâr nice kitâr deve yükü ile kethüdası Emir Azîz ve Behram Mirzâ'nın oğlu lalası olan Şah Nazar Beğ'i tevâbi'î ile âsitâne-i saâdete irsâl idüb, bir kaç günden sonra yanında olan orduyu, nâhiye-i Zengî-âbâd'a Kubbeçemeni nâm mevzi'e gönderüb, kendisi ziyâret kasdı ile üç yüz mikdarı âdem ile Bağdad'a müteveccih olub, yakın olduğu gibi Mehmed Paşa karşı çıkub, istikbâl idüb ve Elkas'ın otağı Hazret-i İmâm-i Âzâm kaddes'Allahu sırrehu'l-azîz kal'ası
- 21 B** ile Bağdad hisarı mâ-beyninde konub, ertesi Mehmed Paşa'ya § âdem irsâl idüb, on nefer âdem ile hamama gitmek ve nefsi-i şehride âsûde

olan mezârât-i meşâyih-i 'izâmı ziyaret itmek isterim deyu isticâze itdikde, Mehmed Paşa rızâ virmeyüb, Elkas bu hususta münkesir olub, gemi ile şatt-i Dicle'den ubûr idüb, ol civârda âsûde olan Hazret-i İmâm Musa Kâzım ve İmâm Muhammed Cevâd kaddes' Allahu sırrehum el-aziz mezâr-i şeriflerin ziyâret idüb, ertesini göçüb, iki menzilde karye-i Müseyyib'e konub, gemi ile Fırat şattın(1) ubûr idüb, Kerbelâ'ya varub, Hazret-i imâm Hüseyin radiy'Allahu 'anh yanında âsûde olub, evlâd ü etbâ'ı ve düşen şühedâyı ziyaret idüb ve andan ereteye kasaba-i Necef'e varub, Hazret-i İmâm Ali kerrem' Allahu vechehu âsitanesin ziyaret idüb, iki menzilde kasaba-i Hille'ye uğrayub, gemiler ile bağlanan cısr köprüsün geçüb, Bağdad civarında konduğu otağına gelüb § 'ale'l-fevr göçüb, Mehmed Paşa'dan hâtır-perişân üç dört konakda ordusu olan Kubbeçemen'de askerine kavuşub, bir nice eyyâm anda sükûn idüb, andan göçüb livâ-yi Kerkük'e tâbi Kara Hasan yaylasına nüzûl idüb, ol cânibden der-i devlete giden kethüdası Seyyid Mîr Aziz, âsitâne-i saâdete irişdiği gibi, ilettüğü hedâyayı çeküb ve pâye-i serîr-âlâyâ yüzün sürüb ve diyâr-i Acem'de vâkîf olan ahvâlin arzı sunuldukda, Pâdişâh-i âlem-penâh hazretleri Bâb-i hümâyun çaşnigirlerinden Zâhid Ağa ile birkaç bin filori ihsân ve mükerrer kılıç ve kaftan(1) Seyyid Mîr Aziz ile irsâl idüb, yolda gelürken Diyarbekr'e tâbi Ruha kasabasına irişdikde, ardlarınca emr-i şerîf ile çavuş irişüb, Seyyid-i mezburu Mardin kal'asına iledüb, habs idüb ve irsâl olunan hazâin(i) mevzî'i mezbûrede alkoyub ve saâdetli Pâdişâh-i İslâm-penâh hazretleri § mahmiye-i Haleb'den çıkub, Diyarbekr cânibine müteveccih olub, saâdet ü ikbâl ve şevket-i iclâl ile birkaç menzilde Karacadağ ve Elmalu yaylasında ordu-yi hümâyun ile nüzûl idüb ve Elkas der-i devletde vâkîf olan ahvâli istimâ' idüb, vâkîf oldukda, serâsime olub ne cânibe varacağı bilmeyüb, âhir, Bige Beğ bendelerinin Bağdad'(a) tâbi Karatepe ile Bâbilân sancağından ma'zûl bir bed-baht ve kem-saâdet karındaşlarından Kaytmaz, Elkas ile diyâr-i Acem seferine bile gitmişdi. Elkas'ı idlâl idüb ki, Şehr-i Zol Hâkimi Bige Beğ üç yıldır ki, sâhib-firâşdır. Şehr-i Zol'e varalım, hiç kimesne sana karşı durmaz, fethidelim, Elkas dahi mezkûrun kelimâtına 'itimâd idüb, Eymân Şadırbendinden geçüb, Çınar nâm pınara konub, sonra Kerkük beyi olan Başaçuk Budak Beğ, Elkas'tan dönen bir iki âdemi dutub, dil alub ve ulak ile mezbûrânı Mehmed Paşa cânibine irsâl idüb, müşârün-ileyh Paşa dahi § 'ale'l-fevr Elkas'm ol cânibe gitdüğün

22 A

22 B

23 A

- ulak ile der-i devlete arz idüb, pâye-i serîr-i âlem-masîre ulak irişüb, arz olunan ahvâl malûm olundukda, Diyarbekr beylerbeyisine Bağdad'a tâbi livâ-yi Erbil'de dernek itmeğe ferman olunur ve Rumili beylerbeyisi dahi asker ile livâ-yi Musil'de cem'iyet olunması buyurur. Ve ol cânibde, Mehmed Paşa, yanında olan kapu halkı ile Bağdad beyleri ile livâ-yi Kerkük'te dernek itmeğe gider. Saâdetlu Pâdişâh-i İslâm-penâh hazretleri Elkas haberinin hakikatın bilmek için erkân-i devlet çavuşlarından Konyalı Kara Ali Çavuş'u irsâl ider. Mezbûr çavuş vusûl buldukda, Elkas dir ki, ben Padişah hazretlerinin bir kemîne bendesiyim emmâ, vezirler beni gücele âsî itmek isterler. Ağalarından Aydoğmuş nâm âdemin Ali Çavuş'a koşub der-i devlete revân ider. Âsitâne-i saâdete irişdikde Rüstem Paşa, çavuşun getirdüğü haberi pâye-i serîr-âlâya bildüğü gibi arz ider. Aydoğmuş'u § çengele urdurub anadan doğmamışa döndürüb, sâbika Behram'ın âdemlerinden ki, Elkas âsitâneye irsâl itdüğü Şah Nazar Beğ'e livâ-yi Diyarbekr'e tâbi livâ-yi Siverek virilmiş idi. Mezbûrun ve oğlunun boğulmasına Diyarbekr beylerbeyisine çavuş ile fermân-i şerîf vârid olub, ol hinde haklarından gelinüb ve ol cânibde Vezir Mehmed Paşa, Kerkük kal'ası önünde dernek idüb, Rumili beylerinin yararlarından ve Diyarbekr'e tâbi Kürdistan hâkimlerinin nâmdârlarından Mehmed Paşa'nın üzerine cem' olub ve Kerkük beyi Başiaçuk Budak Beğ müşârün-ileyh Paşa'dan dâv isteyüb ki, bana asker vir, varayım, Elkas'ın ordusun basub, bolay ki ele getüreyim. Merkûm, Başiaçuk Beğ'e küllî asker koşub, iki gün ılgar idüb, Elkas'ın otağına karîb oldukda Elkas haberdâr olub, umûmen askeri ile at sırtına gelüb mâ-beynlerinde karavullar elleşüb, tarafeinden biribirine dokuşmağa cür'et olunmayub, Elkas eskâl ve
- 24 A** ahmâlini yükledüb § askere karşı göçüb, bir konak Şehr-i Zol'ün ovasına doğru gidüb ve serdâr olan Başiaçuk Budak Beğ askeri dönderüb, Mehmed Paşa ordusuna geldiler. Ve ol eyyâmlarda Diyarbekr Beylerbeyisi Ayas Paşa¹⁶ askeri ile ve olanca beyleri ile Kerkük'e kârîb livâ-yi Erbil'de dernek idüb ve ol hinde Rumili beylerbeyisi olub, hâlâ Vezir-i âzâm olan 'Adudü'd-devleti'l-kâhire Mehmed

¹⁶ Harem-i hümâyundan yetişmiş, Yeniçeri ağası olarak Saraydan çıkmış, ikinci vezir iken İbrahim Paşa'nın üzerine 1536'da vezir-iâzam olmuş, 1539'da koleradan vefat etmiştir.

Paşa¹⁷ edâm'Allahu ta'alâ ikbâlehu hazretleri dahi taht-i eyâletinde olan ümerâ ve sipahisi ile livâ-yi Erbil'e karîb livâ-yi Musil'de dernek idüb, Mehmed Paşa'nın ednâ işaretine fermân ve Elkas tarafına dîde-bân olub, ol cânibden Elkas'ın asker ile elleşdüğü ve bir konak Şehr-i Zol ovasına kaçduğı casus ile Şâh Tahmasb'a haber vardıkda Şâh, Tebriz'den kalkub, dört beş konak beri Şehr-i Zol civarında kal'a-i Sarukurkan'a tâbi Taht-i Süleyman nâm yaylaya konub, Elkas cânibine mütevecceh oldu. Sonra Elkas, Bige Beğ bendelerine âdem § gönderüb ki, vilâyetinde bana bir mahfûz yer 24 B viresiz ki, birkaç gün anda tahassun idem. Bige Beğ bendeleri dahi cevap virir ki, senin Şehr-i Zol'e duhûl itmeğüne bile rızam yokdur. Zira bu aralıkda menşe-i fitne oldun. Elkas bu serd cevabı işidicek Şehr-i Zol'ün aşağı cânibinden livâ-yi Derteng yolundan Lûristan tarafına gitmeğe mütevecceh olur. Vezir Mehmed Paşa bu ahvâle vâkıf olıcak, Rumîli beylerinden Toygun Beğ'i serdar idüb, ümerâdan bir nicesin bile koşub ve yanında olan kapu halkından ve gayriden külli leşker irsâl idüb, bir gün ve iki gece ılgar idüb, seğırtme yolundan ve Gâvur kal'a nâm derbendi aşub, Şehr-i Zol içinden akan Tut geçidinde cümle eskâl (ü) ahmâlin alub, nice âdemlerin esir ve ba'zısın tû'me-i şîr-i şemşîr idüb, andan yine tekrar firâr idüb, Şehr-i Zol'ün içinden, Çagan gedüğü üstünden Beğbasan derbendinden aşmasına niyet idüb, Bige Beğ bendeleri Elkas'ın böyle girîzanlığın § ve ser-geşte ve bî-sâmânlığın ve Pâdişâh-i âlempenâh hazretlerinin 25 A âsitânesinden rû-gerdanlığın istima'idicek Bige Beğ bendelerinin oğlu kal'a-i Noyi beyi olan Alemüddin'e âdem gönderüb ki, varub askerin ile Beğbasan yolun bağlayasın, Elkas'ı Acem semtine aşmasından men'ü def' idesin, eğer eyülük ile men' olunmazsa el kalduranın kırub, ele gelmeyenî mümkün olursa dutasın deyû mektub vârid oldukda, bir ân ve bir sâat tehîr itmeyüb, olanca âdemi ile varub mevzi'-i mezbûru hıfz idüb, Elkas irişdüğü gibi yoluna çıkub, külli ceng ü cidâl ve darb ü kîtâl olub, Elkas cânibinden külli âdem helâk ve nicesi âlûde-i hûn ü hâk oldu. Ve asâkir-i Pâdişâhîden kurtulancası esir ve nice yarar âdemleri dutulub dest-gîr oldu. Mez-

¹⁷ Enderûndan yetişmiştir. Kaptan-ı deryalıkla Saraydan ayrılmış, ikinci vezir iken Semiz Ali Paşa'nın ölümü üzerine 1564'te vezir-i âzam olmuştur. 1579'da bir deli tarafından öldürülünceye kadar bu mevkide kalarak Kanunî Sultan Süleyman'a, II. Selim'e ve III. Murad'a hizmet etmiştir.

- bûr Elkas, ol vartadan gücele halâs oldu. Şehr-i Zol muzâfâtından Mehrevan ovasına konub, bunu azmetti ki, âdemisinin yararını ve
- 25 B** atın ş güzîdesin intihâb idüb, livâ-yi Babân'ın bir köşesinden ve Kızılbaşa tâbi Urmî(ye) içinden kal'a-i Güverçinlikle ki, Şorca denizin kenarından dolanub, doğru Çukursu vilâyetinin içinden Karabağ diyârından vilâyet-i Şîrvân'a düşem. Bu tedârükde iken meğer, Şehr-i Zol'de Şâh'ın casusu hazır imiş ki, ol hinde Elkas'ı asker basub, Mehrevan cânibine girizân olmuş idi. Mezbûr casus, vâki olan haberi Şâh Tahmasb'a iletdükde, Behrâm Mirza'yı küllice asker ile irsâl idüb, bir gün bir gece de şeb-hûn idüb, ertesi duhâ zamanında Elkas'ın üzerine dökülüb, üstünden âdemini dağıdub ve ele giren âdeminin ekserin kırub ve Elkas bir nice âdem ile firar idüb, bir dağa düşüb, Sorân nâm yaylada Söhrâb'ın ordusuna girüb, Söhrâb'ın yanına varub sığınur. Bu haber, Bige Beğ bendelerine irişdikde, Söhrâb'a âdem salub, Vezir Mehmed Paşa'dan çavuş gelmiştir,
- 26 A** Elkas'ı getir, müşârün-ileyhe iysâl idelüm ş deyu taleb ittikte, Söhrâb râzi olmayub ki, Elkas'a yemin etmişemdir ki, kendüye hiyânet itmeyem, ne tarafa giderse mâni'olmayam. Sonra Behrâm Mirzâ'nın ordusunun eskâli gelüb, irişüb Mehrevan ovasında konub, hufyeten Elkas'a kâsıd saldı. Hiç bir cânibe gitmeğe yüzün kalmadı. Kaçana dek böyle ser-gerdân gezersin, rızâ virirsen araya girüb, senin suçunu Şahdan dileyüb, seni bu vartadan halâs ideyim didikde, Elkas dahi gelen âdeme cevab virüb aytdı ki, eğer Şâhın erkân ve âyânlarından mu'temedün-aleyh benim bildüğüm âdemlerden gelüb Şâh tarafından yemin ile beni inandururlarsa sizin ile bile Şâh'a giderim. Bu cânibden Bige Beğ bendeleri askeri ile kalkub Söhrâb'ın üzerine gidüb, müşârün-ileyh Söhrâb bu ahvâle vâkif olcuk kaçub, Meş'ale nâm hisarının varoşuna girüb, Bige Beğ her ne denlü cidd ü cehd idüb elinden alamayub, Bige Beğ bendeleri kahrinden Söhrâb'ın
- 26 B** ele giren âdemlerin katlidüb ve vilâyetinde olan kurâsını ş yakub yıkub ve Bige Beğ bendeleri askerinin cem'itmek tedârükünde olub ki, Söhrâb'ın kal'asını hisar itmek kasdinde iken, bir gece Şâh Tahmasb ve Behrâm cânibinden taleb olunan beyler gelüb, Elkas ile bile biât idüb, alub gittiler. Vâki' olan ahvâli Bige Beğ, Vezir Mehmed Paşa'dan gelen çavuş ile âdem koşub 'ilâm ider. Müşârün-ileyh Mehmed Paşa, vâki olan mâcerâyı der-i devlete arz idüb, âsitâne-i saâdet-meâba vâsıl olub, malûm oldukda, cenâb-i Pâdişâhiden Mehmed Paşa'ya hitâben emr-i şerif vârid olub ki, Bige Beğ oğlun

Bağdad kal'asından çıkarub, hil'atleyüb bâb-i saâdetime iysâl idesiz ki, yüz akça ile müteferrika zümresine ilhak olmuştur. Ve İmâdiye Hâkimi Sultan Hüseyin Beğ'e bir çavuş koşub Bige Beğ'e irsâl idesiz ve Elkas giderken, Behrâm Mirza'nın ordusuna irişdüğü gibi, ol gice Behrâm füc'eten fevt olmuş bulundu. Tekrar, olan ahvâl(i) ümera, Şâh'a 'ilâm ittiklerinde Şâh'tan korıçı gelüb § ki Elkas ile gelen âdemlerinin bir kaçın esâmisi ile tayin idüb katlidesin ve kendüsünün eline ve boynuna ağaçtan tomruk urub mukayyed bu cânibe getüresin deyü tenbih idüb, sipâriş etdüğü üzere, âdemlerin katl ve mezbûru bend idüb, Elkas-i mezkûr, Şâh'm ordusuna vâsıl oldukda karşı âdem salub, Elkas'm başına bir ucûbe külâh giydürüb ve nice envâ'ından sorkuçlar takdırub, istikbâlinde nüdemâsını ve diyâr-i Acem'in binevâsını gönderüb, önüne düşüb, fezâhatile teşhîr ve tahkîr idüb, ol sûret ile Şâh'm nazarına iletdiler. Ve karşusunda mukayyed otur deyü yer gösterdiler. Şâh, Elkas'a hitâben aytdı, ey bed-baht niçün kaçub giderdün ve hem vilâyetimize asker niçün götürürdün ve asker döndüğünden sonra niçün kendün varub, diyâr-i Acem'i talan ve yağma iderdin. Ecdâdımıza mürid olub babamızın uğrunda cân ve baş bezl itmiş kimesnelerinin ehl ü 'iyâllerin etrâk ve ekrâde niçün § fisk ü fesâd itdürürdün? Şâh gazaba gelüb, ok ve yay korıçısı Hüseyin Beğ'den ol demde tîr ve kemân taleb ider, Elkas'ı urmak için. Âhir, Korıçibaşı Sevündük Beğ mâni'olub, komaz. Ol esnâda Behrâm'm cenazesin Şâh'm hemşiresi olan Sultanım Hanın otağma getirürler. Mezbûrenin Hâce-serâsı ve Eşik ağası gelür Şâh'ı otağa davet ider. Şâh hareme doğru gitdüğü gibi, Vekil Masûm Beğ ve Korıçibaşı Sevindük Beğ, Şâh'm güveyügüsü olan Şah Nimetullah, Elkas'm elinde ve boynunda olan tomruğun kesüb ve tâc-i nikbetin başından çıkarub, bir siyah hayderî bôrk giydürüb hemşireleri yanına mâteme alub gitdiler. Ahşama karîb mâtemden fâriğ oldukda Şâh, Bebek oğlu Hasan Beğ'i huzuruna koğurub, üç dört yüz mu'temed korıçı ile Elkas'ı teslim idüb, Kahkaka kal'asına habse gönderdiler. Bir müddetten sonra Elkas, Bebek oğlu Hasan Beğ eli ile helâk § oldu. Ve bakıyetü's-seyf kalanca âdemin eşedd-i azâb ile katleyledi. Ol diyârda meşhûr ve marûf olunan ahbâr budur ki, zikrolundu. Ve bu cânibden Bağdad kal'asında iken Hurrem Çavuş gelüb, ihrâc idüb, Kerkük'te Mehmed Paşa yanına iledüb ve Sultan Hüseyin Beğ fermân olunan çavuş ile Bige Beğ'e varub, Şehr-i Zol'de mülâkat olub, Bige Beğ'e envâ'i dürlü cenâb-i Pâdişâhîden

27 A

27 B

28 A

- isti'mâlet virüb ve Bige Beğ dahi yemin idüb ki, min ba'd bu serhadlerde can ve başımı uğur-i hümâyun-i pâdişâhîde bezl etmişem ve dil ve candan Padişah hazretlerinin duâcısı ve bendesiyem ve bu kullarını der-i devlet cânibine irsâl etdiklerinde hazret-i hüdâvendigâr-i kâm-bahşü kâm-kâr Diyarbekr'den taht-i âli-baht cânibine mürâcaat üzere olmağın diyâr-i mezbûreye tâbi livâ-yi Ruha'da ordu-yi hümâyuna irişüb, ikinci konakta Sürüc ovasında Rüstem Paşa¹⁸ hazretlerine mülâkat müyesser olub ve üçüncü konakta
- 28 B** otag-i hümâyun ş vilâyet-i Haleb'e tâbi kasaba-i Birecik'te nüzûl idüb ve ertesi Fırat ırmağından saâdet ü ikbâl ve şevket ü iclâl ile ubûr idüb, öte cânibde iki gün oturak idüb, divân-i âli olub, bu bendelerini el öpmeğe alub gittikde, âsitâne-i saâdet-türâbına yüz sürüb, rûy-mâl olundukda, Elkas'ın nice dutulduğun suâl-i şerif buyuruldukda, vuku'ı üzere bi'l-cümle mâcerayı kemâ-cerâ ber-vech-i ihtisar arz olundu. Mezîd-i inâyet-i sultanîden bendelerine livâ-yi Kerkük üç yüz bin akça ile sadaka olunub, kılıç ve kaftan ve yüz bin akça nakdiyeden ihsan ve mükemmel rahtı ile bir at ve yanınca bir yeke-endâz at ve bir kitar katır inâyet olunub ve Rüstem Paşa cânibinden iki at ve iki kaftan ihsan olunub ve Bige Beğ bendelerine ocağını ve yurdunu kemâ-kân sancak virilüb hil'at-i şerif-i pâdişâhî
- 29 A** sadaka olundu ve yarındası ş saâdetlü Padişah hazretleri göçüb bu bendelerine tenebbüh olub, varub ilerüce bir yerde inüb, saâdet ile mürûr iderken, at başın çeküb bendeleri varub rikâb-i hümâyunlarına yüz sürüb elfâz-i dürer-bârlarından dur deyü buyurdular ki, Bige Beğ'e söyle ki, benim kuşandüğüm kılıç din-i İslâm uğurundadır. Anın dahi çekdüğü gıyret din-i Muhammed içündür. Gerekdir ki, Elkas'ı Şah'a virdüğü için Söhrâb'dan intikamım komayub alsun. Ecdâd-i 'izâmım ervâhiyçün küllî ihsânıma mazhar düşer. Bendeleri dahi ba'de'd-duâ didim ki, Bige Beğ bendelerinin ve bu kullarının can ve başımızı uğur-i hümâyun-i Pâdişâhîde bezlitmişüzdür. Bu bâbda ne vâki olursa taksirat yokdur. Her ne olursa saâdetlü Pâdişâh-i âlem-penâh hazretlerinin âli himmeti ve yümn-i devleti ile olur. Tekrar rikâb-i şeriflerine yüz sürüb, mübârek elleri ile ar-

¹⁸ Enderûndan yetişmiştir. Mirahurlukla Saraydan çıkmış, 1544'te üçüncü vezir iken veziriâzamlığa getirilmiş, 1553'te Şehzade Mustafa'nın öldürülmesi olayında zan altında kaldığından görevinden alınmış, 1555'te Kara Ahmed Paşa'nın katli üzerine ikinci defa vezir-i âzam olmuş ve 6 yıl bu görevde kalarak 1561'de ölmüştür.

kamu yepdiler. Göreyim seni deyü buyurdular. § Bendeleri ol kornakdan avdet idüb, Bige Beğ'e sancak ileten Oruc nâm çavuş ile Kerkük sancağına uğrayub, andan Bige Beğ bendelerine varub, sancağı ve berât-i şerifi ve hil'at-i hâssı iledüb, müşârün-ileyh Bige Beğ, bendelerine istikbâline yedüb, külli sürûrlar hâsıl idüb, saâdetlu ve azametlu Pâdişâh hazretlerine tevâbi'i ile hayır duâlar eylediler ve ertesı Padişah hazretleri Söhrâb için buyurdıkları kelimât-i şerifi bu bendelerine sipariş olduđu üzere takrir idüb, Bige Beğ bendeleri fermân-berdârim deyü el baş üstünde koyub, emir Pâdişâhındır deyü âsitânelerine muhâlefet iden bana gerekmez deyüb, sâlifü'z-zikr Oruç yanında iken asker ile Söhrâb'ın üzerine varub, cümle-i vilâyetin harâb idüb ve kendüsi hisarını çevirüb, Bağdad Beylerbeyisi Temerrüd Ali Paşa'ya âdem ve mektub irsâl idüb, yüz nefer yeniçeri getirüb, şühûd-i hâl ve musaddik-i § makâl için. Üç ay mikdarı bekleyüb alınmak sadedinde iken, bahar olub Acem ve Şehr-i Zol mâ-beyninde vâki' olan yolların karı eriyüb açıldıkda Şâh, Söhrâb'ı hisardan halâs itmek için askerinden nice bin âdem ile Koricıbaşısı Sevündük'ü serdâr ve nice ümerâ-yi bed-kirdârim Şehr-i Zol cânibine irsâl idüb, Bige Beğ bendelerine casus, Kızılbaş-i evbâşın geldüğünden haber getürdükde, hisarı bırakub, mekânı olan Zalim kal'ası önünde oturub ve taraf be-taraf Şehr-i Zol ovasında olan fukaraya âdem salub, haberdar idüb, her kes kendi semtinde olan dağlara çıkub saklansın ve asâkir-i mezbûre-i makhûre ile ahşam uğrayub Söhrâb'ı hisardan çıkarub, ol gice yürüyüb 'ale's-sabâh Zalim derbendine irişüb, piyâde olan Bağdad yeniçerisine ve kendüye tâbi piyade ve tûfengçisine kuvvet-i kalb olmak için katıra binüb, 'adâyi dine mukabil olub biri biri ile dokuşub, § bir saat içinde cânibeynden üç yüz âdem hâke düşüb amma, Bige Beğ bendelerinin Mehemmed nâm karındaşı diğerkarındaşı Söhrâb ile aralarında bir hiyle var imiş, mezbûr Mehemmed sol taraftan yüz çevirüb basıldıkda, asker-i makhur Bige Beğ bendelerinin alayına debüb, karışub bir an içinde üzerinde yetmiş seksen âdem şehid olup, Bige Beğ bendelerinin başına bir iki yerde kılıç ile zahm urub, beline şayta darbı ile urub katurdan yıkub, bu bendeleri olduđu sağ cânibin halkı ile at debüb, üzerinden Kızılbaşı ayırub, Bige Beğ'i ol vartadan halâs idüb, mevcud olan tûfengçiler üzerlerine tûfeng sepüb, hayli koruçları helâk

29 B

30 A

30 B

- ve cism-i kabîhleri âlûde-i hûn ve hâk olub, yine Bige Beğ bendelerini katura bindirdiler ve Kızılbaşın tüfeng darbından gözü korkub, daha üzerlerine uğramayub, Bige Beğ bendelerin şehre alub gitmek iste-
- 31 A** diğümüzde, kabul itmeyüb, ceng yerinde düşen Ş şühedâsın defn idüb ve maktûl olunan ‘adâsının başların kesdirüb ahşama karib şehre gidüb ve asker-i bed-endîş savaştan döndükten sonra, Söhrâb’ın oğlanların önüne saldurub, Şehr-i Zol’un sahrasında olan kurâsını harâb ve buldukları mamûreyi müsâvi-i türâb itdiler. Ele giren davarlarını gâret ve aceze ve mesâkin(i) katlidüb, fukaraya küllî hasaret oldu. Tâife-i melâhide bir iki bicneye varub yürüyüş itdiler. Ekrâd tâifesi üzerlerine çok hücum idüb, altmış yetmiş yarar koruçılarının başın kesüb, Bige Beğ bendelerine getürdüler. Ve asâkir-i bî-dîn-i pür-kibr ü kîn dahi Bağdad’a tâbi Zerde-kemer nâm mevzi’in Kara ulus ile meşhûr yörük tâifesinden Tilegü nâm cemâ’ati gâret idüb, girü Şehr-i Zol’e avdet itdikleri gibi, Bige Beğ bendelerinin karındaşı Kaytmaz, Gâvur kale gediğünde yolların alub, Aruk Şâh Kulu nâm yüzbaşılarını katlidüb ve ‘alem-i ser-nigûnların
- 31 B** Ş alub ve nice yarar koruçıların katlidüb, aldıkları esiri ve gâret etdikleri koyunun ekserin alub ve ashâbı olan fukaraya virüb, Şehr-i Zol ovasında askerinin serdarı olan Sevündük Beğ elli gün bekleyüb, hasada irmiş terekesin ihrâk idüb, kalkub mekân-i cahîmlerine avdet idüb, Bige Beğ bendeleri ardlarınca âdem gönderüb, bir yarar koruçıların dil alub ve kesilen başları ve girift olan dilleri bu kulları ile Bağdad Beylerbeyisi Ali Paşa’ya gönderdi. Vardıkda Ali Paşa dahi sâbıka ulak ile Kızılbaşın Şehr-i Zol’e geldiklerin der-i devlete i’lâm itmışdi. Ve sâniyen kethüdasın ulak ile âsitâne-i saâdete baş ve diller ile irsâl itdiler. Vâsıl oldukda vâki’ olan mâcerayı varan koruçılardan suâl olundukda, tafsil ile pâye-i serîr-i âlem-masîrde malûm olur. Mezîd-i inâyet-i Şehinşâhîden Bige Beğ bendelerine murassa’ kılıç ve kalkan ve altun zincir ve koz eğer ve zer-nişan bozdoğan ve mü-
- 32 A** kemmel rahtı Ş ile bir yarar at ve kendü ile cengde bile bulunan akribalarına hil’atler inâyet ve sadaka olub, Yenişehirli Mustafa Çavuş ile irsâl olunub, vilâyet-i Bağdad’da Şehr-i Zol’e karib havâstan dört bin kile tereke virülsün deyü hükm-i şerif inâyet olub ve ol cânibde koruçıbaşı Söhrâb’ı Şâh’a alub gitmek istedikde, didi ki, eğer Şâh benim mezhebime dahlitmezse ve sahâbiye şetmitmeği teklif buyurmazsa sizin ile giderim. Koruçıbaşı bu hususa yemin itdi ve mezbûru alub, Kazvin’e gitdi. Şâh’ın eşiğine vusûl buldukda,

Şâh-i gümrâh ve bilâ-iştibâh ol dîv-i la'în-i merdûd-i dergâh-i ilâh ile mülâkat oldukda, musavver ve mekrûh hil'atler ve dünya cîfesi ile riâyetler eyledi. Söhrâb-i mezbûr ecdâdının tarikinden şaşdı ve küfr ü dalâlet deryâsına düşdü. Dini dünyaya tebdil ve devlet-i ukbâyı dû-rûze-i fenâ ile tagyir etdi. Bir müddetten sonra Söhrâb-i şekâvet-meâb yine avdet itdi. § Tekrar Bige Beğ üzerine varub, kal'a-sın hisar idüb, Söhrâb dahi, Şâh'a feryadçı gönderüb vüsül buldukda Şâh, muâvenet için oğlu İsmâil Mirza'yı asker-i gümrâh ile irsâl idüb, bu haberi Bige Beğ bendeleri istimâ' idicek hisarı bozub, yerine avdet eyledi. İsmâil Mirza Şehr-i Zol'e tâbi Kızılçakal'a üstüne gelüb, hisar idüb, iki ay mikdarı bekleyüb, kış basmak ile eğlenmeyüb, dönüb Kazvin'e gitdi. Pederi ile mülâkat itdi. Vâki' olan ahvâl(i) hikâyât itdi. Ve bu taraftan Bige Beğ bendeleri ol hinde sâhib-firâş olub, bu kulları livâ-yi Kerkük'de olurdum. Pederden âdem ve mektub gelüb, mu'accelen irişesin ve bolay ki cidd ü cehd idüb hayatta iken yetişesin, deyü'îlâm itmeğin bendeleri dahi bu ahvâl(i) Bağdad Beylerbeyisi Ali Paşa'ya arz idüb, icâzet ile Şehr-i Zol'e gitdim. Li'llâhi'l-hamd pederi hayatta buldum ve hayır duâsın aldım. Dört günden sonra § Pâdişaha sadaka olub, der saât Söhrâb gelüb vilâyeti gâret idüb, bu bendeleri dahi vâki' olan mâcerâyı Ali Paşa'ya arz idüb, Söhrâb ile ceng ü cidâle ve harb ü kîtâle başladık. Âdemlerimiz Bağdad'a vâsıl oldukda, müşârün-ileyh Paşa mufassalen ahvâli Oruc nâm kethüdası ile âsitâne-i saâdete 'ilâm idüb, ol senede erkân-i devlet, mahruse-i Edirne'de kışlaşlar idi. Kethüda ile olan arzlar âsitâne-i devlete vâsıl olub, mefhûmu ma'lûm olduğundan sonra, mezîd-i inâyet-i husrevâniden ve himem-i bilâ-gâyet-i hâkâniden bundan esbak Erzurum beylerbeyisi olub fevt olan Kara Murad Paşa ol zamanda çavuş idi. Bendelerine kılıç ve kaftan ve peder mutasarrıf olduğu üzere berât-i hümâyun sadaka ve ihsan olunub, on yedinci günde mezbûr Çavuş vâsıl oldu. Devâm-i devlet-i pâdişâhiye duâ olunub, külli sürûrlar hâsıl oldu. Berât-i şerifi sermâye-i devlet idinüb § ve ol serhadlerde uğur-i hümâyunda can ve baş ile hizmet kemerin der-miyân idüb, tekrar erkân-i saâdetden Mataracı İskender Çavuş ulağı ile gelüb, hükm-i şerif-i vâcibü't-teşrif-i cihân-mutâ' getirüb, bendelerine hitâben ki, vilâyet-i Diyarbekr ve Bağdad'a tâbi olan ümerâ-yi Ekrâd kebîr ü sagîrine emri şerifim vârid olmuştur. Seni anlara serdar ve anları sana mu'îm ü kafadâr itdim. Gerekdir ki, Söhrâb'ın üzerine varub, sây ü ikdâm

32 B

33 A

33 B

- ile ele getüresin. Eğer Şâh-i gümrâh-i dalâlet-penâh cânibinden yardıma asker gelürse ve senin vilâyetine mezâhim olursa, vilâyet-i Karaman ve Sivas ve Haleb ve Mar'aş ve Diyarbekr ve Bağdad umûmen ümerâ-yi Ârâb ve Ekrâda bi-isrihim emr-i şerîfim vârid olmuştur ki, sana varan emrim sûretini gönderüb, irişdüğü gibi muâvenetine varub yetişeler. Ve ol serhadlerde uğur-i hümayunumda çalışalar. İmâdiye hâkimi Sultan Hüseyin Beğ emrolunan serdarlık § hükmüne vâkıf olub ve cenâb-i Pâdişâh'dan vâki' olan iltifata hased idüb, Sürecek beyi olan emmüm Mehemed Beğ ile yek dil ve yek cihet ve hiyle ve şeytanet tarîkine zâhib olub, Rüstem Paşa'ya arz idüb eğer vilâyet-i Şehr-i Zol Mehemed Beğ'e virilürse ve Memun Beğ bir tarîk ile dutulursa, Bige Beğ'den kalan tohaf ve hedâyasın ve emvâl-i bî-nihâyesin ve umûmen muhallelâtın ve cümle metrûkâtın hâk-i pâyinize irsâl ve mezbûru yitürmesi bâbında bir hâl ideriz. Rüstem Paşa'yı bu hususda harîs itmişler ve maksûd-i murâdları üzere bir emr-i şerîf almışlar. Lâkin "el-harîsu mahrûmün" hadis-i şerîfi muktezasından gâfil ve "el-'abdü yüdebbiru v'Allahu yukaddiru"¹⁹ mefhûmundan zâhil olub, ol eyyâmında bendeleri uğur-i hümayun-i pâdişâhîde dâmen der-miyân ve 'adâ-yi devlet-i şehinşâhîde terk-i ser ü cân idüb, Pâdişâh-i âlem-penâh hazretlerinin yümn-i devleti ve Hak tebârek ve ta'alânın ulüvv-i inâyeti ile rey-i
- 34 B** güzîn ve fikr-i dûrbîn ile inâyet-i § Hak hem-karîn oldu. Söhrâb'ın, Elkas sığınan Meş'ale nâm kal'asın ehven ve eshel vechile feth ü teshîr idüb ve içinde olan müstahfizların dest-gîr idüb ol hususda Söhrâb'ın bağı hûn ve akli diğerkûn oldu. Hemîşe 'adâ-yi dîn makhûr ve ehîbbâ-yi devlet mesrûr ola. Kal'a-i mezbûrun fetholunduğun ve Şâh Tahmasb, Şîrvân vilâyetinden öte Şeki diyarına gitdüğün Ali Paşa'ya arz idüb ki, emr-i Pâdişâhî mücebince Bağdad kullarından yüz nefer ve yüz aded piyâde yeniçeriler gönderesiz ve Bağdad'a tâbi Sultan Hüseyin Beğ ve sâyir ümerâyâ çavuş ve mektub irsâl idesiz ki, bir yere cem' olavuz ve bu serhadler hâli iken, Söhrâb'ın üzerine varavuz ve bâki kal'aların alavuz, Hak inâyet iderse ele getirevüz veya hod vilâyetinden matrûd ve münhezim sürevüz, arz ve âdemimiz vâsıl olduğu gibi müşârün-ileyh Paşa atlu ve yayan iki yüz neferi Bağdad'tan ihrâc idüb irsâl itdi. Gelüb vâsıl
- 35 A** oldu. § Ve 'ale'l-fevr gelen âdemimiz Sultan Hüseyin Beğ'e ve sâyir

¹⁹ Kul tedbirini alır ama, takdir Allah'a aittir.

ümerâya ulak gitdi deyü haber virdiler. Beş on günden sonra Sultan Hüseyin Beğ ve Mehemed Beğ gelüb, bu bendeleri istikballerine varub, hâliyâ bina olunan Gülanber kal'ası meydanında konub, şöyle tedârük etdik ki, ertesi Çağan gedüğünden Beğbasan derbendinden aşavuz, Söhrâb'a tâbi Mehrevân vilâyetine düşevüz. Yarın-dası bana tâbi askerimi mahall-i ma'hûdeye irsâl itdim ve kendim Sultan Hüseyin Beğ'i haberdâr itmeğe gitdim ve bir nice âdem ile mezbûr beyin çadırına irişdim ve atımdan inüb otağına girdim ve yanına oturdum. Derhal mezbûr Beğ, bir hükm-i şerif ibrâz eyledi ki, Şehr-i Zol vilâyeti Mehemed Beğ'e virildi ve sana habs buyuruldu didikde, bu bendeleri dahi emir pâdişâhındır ve lâkin âdem gönderün kal'adan benim malımı ve ehl ü 'iyâlimi çıkarsun ve kal'a ahvâlin siz bilirsüz. Mehemed Beğ bu sözü kabul itmeyüb, der sâat bir nice âdem ile kal'aya doğru seğirdüb, ol zamanda § Bağdad'ın gönüllüsünden olub, bendelerine hizmet iden Pir Kulu nâm kimesne bu ahvâle vâkıf olur. Sür'at ile gidüb, Mehemed Beğ'den mukaddem kal'aya girüb, kapusun bergidüb Mehemed Beğ kal'a kurbüne vardıkda, mezbûr Pir Kulu koğurub, aç kapuyu deyü buyurub, mezkûr Pir Kulu kapunun üstüne gelüb ve Mehemed Beğ'e cevab virüb ki, sen Sultan Hüseyin Beğ ile ma'an bizlere ehl-i garazsınız. Murâd ve maksûdunuz budur ki, hem başımızı, hem malımızı alasız. Kal'a gerek ise bunda mevcûd olan gönüllü yoldaşlarından Kâtib Ali Çelebi ve Serbölük Mustafa gelsün arz ve ulak ile Bağdad Beylerbeyisi Ali Paşa'ya irsâl olunsun, onların cânibinden bir mû'temedün-aleyh kimesne gelsün, kal'ayı anlara teslim idelüm ve ehl ü 'iyâlimizi ve mâl ü menâlimizi çıkarub Bağdad cânibine gidelüm. Mehemed Beğ her ne kadar ilhâh itdi, mukayyed olmadı. Âhir, Kâtib Ali ve Serbölük Mustafa'yı ulak ile Bağdad'a irsâl idüb vusûl buldukda, § Ali Paşa âdemlerinden Hüseyin nâm kethüdasın kal'anın zabtı için Şehr-i Zor'a revâne idüb ve mezbûr kethüdanın geleceğin Sultan Hüseyin Beğ ve Mehemed Beğ istimâ'idicek bir yere gelüb müşavere idüb ki, Paşa kethüdası gelüb, kal'a anlara teslim olunub, içinde olan mâl ü menâli anlar kabzeyledüğiden sonra, ya biz Rüstem Paşaya atadığımız nesne nice olur ve hem Ali Paşa Memun Bey'in arkadaşdır, mâ-vâki'âyı der-i devlete arz idüb, ekser ihtimal budur ki yine Şehr-i Zol'i kendüye virirler. Hemân tedbir budur ki, bir iki câsus suretinde kimesneleri peydâ idüb Kızılbaş geldü deyü söylendikde birağub, vilâyet kime değerse değsün, tek biz bu hacâ-

35 B

36 A

- letten halâs olavuz. Der sâat bir iki düzme âdem gelüb, işte Hemedan Hanı geldi erte sizi bassa gerek, gâfil olman didi. Sultan Hüseyin ve Mehemed Beğ bu hiyle ile ilk akşam kal'ayı birağub, bu bendelerini bile alub gidüb ve Bağdad cânibinden gelen § gönüllü ve yeniçeri tâifesine destur virüb gittiler ve kal'adan taşra bulunan tavile atları ve kıtar ile katırları ve hergelede olan at ve katır ve yondları ve sürü ile koyunları yab yab yanınca sürüb ve ertesi cümlesin Sultan Hüseyin Beğ Mehemed Beğ'e teslim idivirdi. Ve Mehemed Beğ sancağına sapdı ve Sultan Hüseyin Beğ bu kulların habsile alub gitti, bir kaç menzilden sonra taht-i eyâleti olan Akra'ya yetdi. Sonra Söhrâb, Sultan Hüseyin Beğ, leşkeri bırakduğun göricek, Zâlim kal'ası kurbüne varub, Pir Kulu'dan kal'ayı isteyüb, mezbûr Pîr Kulu'ya didi ki, leşkerden kalmadı eser ve ne Bağdad cânibinden gelür haber. Birkaç gün kal'ayı virmeyüb bekledi, ve muhalefet idüb virmedi ki, Bağdad cânibinden yardıma âdem gele deyü, hayli intizar çeküb sonra nâ-ümmid olıcak, Söhrâb dahi ol kal'a üzerine musallat olan âlî kayadan kemendler ile kaza-yi asümânî gibi içine bir kaç âdem indirdiler ve dirdimez kal'ayı aldılar ve Söhrâb-i
- 37 A** mezkûr § bu bendelerinin cümle mal ü menâlin ve ehl ü 'iyâlin kabz ve tasarruf itdi. Ve maksûdüne iriyüb, muradına yitti. Ve Sultan Hüseyin Beğ'e sâlifü'z-zikr Paşa kethüdası irüşüb ve kendü ile buluşub, niçün ben gelmedin kal'ayı bıraktunuz didikde, mezbûr Sultan Hüseyin Beğ, hilâfen bi-mâ'nâ özürler idüb ve merkûm kethüdaya hakk-ı sükût küllî nesne virüb, birağub gitdi ve Sultan Hüseyin Beğ İmâdiye kal'asına gelüb, âsitane-i saâdet cânibine kethüdasın hilâfen gayr-i sahîh ve kizb-i sarîh ile Şehr-i Zol'e Kızılbaş geldü deyü arz idüb, kendi meâyibin setr itmek için Rüstem Paşa'ya küllî nesne irsâl itdi ki, kabâyahin basdura ve bu bendelerin yitüre ve ol cânibden Şehr-i Zol'e sefere gelen ve bendelerinin hizmetinde olan gönüllü ve yeniçeri ve iki tâife serdarları Bağdad divanına girüb, Ali Paşa'nın huzurunda şehâdet idüb ki, Memun Beğ, Söhrâb'ın
- 37 B** Elkas sığınan kal'asını feth itti § ve 'ırz-i saltanat-i Pâdişahîyi yerine getürdü. Hâlisen ve muhlisen emr-i şerîfe muti' ve münkâd idi. Mehemed Beğ ve Sultan Hüseyin Beğ ana garaz ve nâ-hak itdiler. Bu ahvâl(i) âsitâne-i saâdete arz eyle ve ya hod bize icâzet vir, varub der-i devlete mâcerayı 'ilâm idelüm ki, Memun Beğ'e böyle hayfoldu ve hem Şehr-i Zol vilâyetini 'adâ aldı. Ali Paşa bu hususu tafsîl ile dergâh-i âlî türâbına arz ittikde, Rüstem Paşa Sultan

Hüseyin Beğ'e himâyeten saâdetlü Padişaha bir dürlü dahi bildirdi ve bu bendelerin âsitâne-i saâdete gönderesün deyû hitaben Sultan Hüseyin Beğ'e emr-i şerîf vârid olub, bu bendeleri İmâdiye kal'asında mahpûs ve necât ü hayâtından me'yus iken nâ-gehân dergâh-i adâletden ve bârgâh-i keyvân-rif'atden Sultan Hüseyin Beğ'in âdemi gelüb ve hükm-i şerîf-i cihân-mutâ' getürüb, müşârün-ileyh Bey, bu kulların yanına iletüb vâki olan mâcerayı 'atebe-i aliyye-i âlem-penâha 'ilâm itmeyesin deyü yemin virüb § der-i devlete irsâl itdi. Ba'demâ kat'-i menâzil ve tayy-i merâhilden sonra İstanbul'a irüşüb ve Sadrîâzam Rüstem Paşa hazretleri hâk-pâyine buluşub vâki' olan sergüzeşti keşf itmeyüb, merhum Paşa bendelerine riâyet idüb ve âsitane-i devlette müteferrika bölüğünde yüz akça yevmiye harc için nafaka sadaka olunub ve sâbiku'z-zikr Paşa her dâyim bendelerine ümmîd ve isti'mâlet ve merhamet ve şefekat yüzünden gönül hoşluğu virüb, in-şâ'Allahü ta'âlâ âsitâne-i saâdetde mahrûm kalmayub, kemâ huve evvel, maksûdine irersin zirâ ki, sana hayf olduğuna tamam ilmimiz irişmişdür deyüb iltifatlar iderdi. Tâ ki, bu 'abd-i hâksârları nice zeman hazarda ve gâh seferde der-i devlet hizmetinde durdum ve Nahcevan seferinde Şehr-i Zol fetholundu ve 'âdâdan devlet-i pâdişahîde hayfim alındı, sonra sancak-i şerîf ile behremend olub ol tarihten § bu âne gelince devâm-i devlet-i ebed-peyvend duâsına meşgul olduk.

38 A

38 B

Ki tâ vardır Şehâ cismimde cânım
Duâdır dâyima viridi zebânım

**Şehr-i Zol'un feth olunduğu ve ne nev'ile alındığı
beyan ider.**

Söhrâb, Zalim kal'asını alub ve Şehr-i Zol'e vâli olub, olan mâcerâyı Şâh-i gümrâha 'ilâm idüb, haber ve arzla oğlu gidüb, çün bu müjde Şâh'a vâsil oldu, Şâh kalkub Divanın da semâ'a girüb, ehl-i meclisine hitâb idüb ki, murâdım oldu. Sifariş idüb ki, beşâret tabl(1) çalsunlar ve etraf-i memâlikine fetihnâmeler ile korucular gönderüb ve müjde alub gidenlere bir mikdar ihsân ve Söhrâb'a birkaç alaca musavver kaftan irsâl itti. Bu cânibde Mehemed Beğ, Söhrâb'a tehniyenâme ile kethüdasını ve İmam hocasını gönderüb ki, Şehr-i Zol sana olduğuna ben sebeb oldum. Söhrâb, Mehemed Beğ'in âdemlerine cevab virüb ve mezbûra mektub gönderüb

- 39 A** ki, sen bu hiyle (ve) şeytaneti ş ve tezvîr ü şekâveti kendün için etdin, lâkin minnet Hüdâya ki, vilâyet bana nasîb oldu ve senin rûsiyâhlığın ve bed-endîşliğın sana kaldı. Bige Beğ ve Memûn Beğ mâlinden alınan esbâb bana değdi ise, tavile ile atları ve kıtar ile katırları ve hergele ile yondları ve sürü ile koyunları sen aldın. Ve Bige Beğ'in tasarrufunda olan husse-i vilâyetten bana düşdü ise, karındaşım İbrahim Bey ve Kaytmaz Bey'in hisselerin sen tasarruf idersin. Gerekdir ki, Bige Beğ ile nice sülûk iderdin, benim ile de şöyle sülûk idesin, kec-reftarlığı terk idüb, tarîk-i müstakîme zâhib olasın ve sin(ü) sâl ile senden büyüğüm, beni ulu bilesin ve penç-ruz-i ömrün için 'adâyı bize güldürmeyesin. Söhrâb'ın sözüne Mehemed Beğ kâyil olmayub ve araları dahi uz düşmeyüb, kıyl ü kâl ile bir müddet geçindiler, sonra saâdetlu Pâdişâh-i âlem-penâh (ve) encüm-sipah diyâr-i Acem'e ve Nahcevan'a azm-i şerifleri musammem ş olub ve etraf-i memâlike ahkâm-i şerif(e) ile tenebbühleri vârid olub, Mehemed Beğ bu husus(u) istimâ'idicek, Bağdad Beylerbeyisi Temerrüd Ali Paşa'ya gelüb terbiyetnâmelerin alub, âsitâne-i saâdete müteveccih olub, mürûr-i eyyâm ile der-i devlete vâsil olub, saâdetlu Pâdişâh-i din-penâhın âsitâne-i saâdeti türâbına yüzün sürüb, inâyet-i bi-lâ gâyet-i sultânîden Bağdad'a tâbi Kerkük sancağın, tasarrufunda olan Sürucek ve Şehirbazar livasına zammidüb, üç kerre yüz bin akça virilüb ve karındaşı olan Söhrâb'ın üstüne varmasına asker taleb idüb, Karaman beylerbeyiliğinden munfasıl olan Çerkes Osman Paşa ol hinde âsitâne-i saâdet mülâzemetinde bulunub ve merhûm Rüstem Paşa hazretlerine varub, arz-i hâl idüb ki, feth-i Bağdad'da bile idim ve mahmiye-i mezbûrede Defterket-hüdası oldum iki yıldan sonra sancağa çıkdım ve ol vilâyette bir nice livâya hükümet etdim, Ârâb ve Ekrâd ile nice muharebeler etdim,
- 40 A** ol câniblerde küllî vukufum vardır. Eğer ş Şehr-i Zol vilâyetin almağa irâde iderseniz, vilâyet-i Bağdad'ın nısfın ayırub, Gazi Han'a virilen üslûb üzere bu kulunuza virilürse, Şehr-i Zol fethine müteahhid olurum didikde, Rüstem Paşa Hazretleri dahi pâye-i serir-âlâ'ya arz idüb, saâdetlû Pâdişâh-i cihân-penah bu re'yi münâsib bilüb, derhal vilâyet-i Bağdad'ın nısfın ayırub ve mir-mirânlığın on kere yüz bin akçalık haslar ile Osman Paşa'ya virüb ve süknâsı için livâ-yi Musil'i tayin idüb ve sâbiku'z-zikr Mehemed Beğ'i sancağına gönderüb ve Osman Paşa'yı otuz nefer âdemler ile ulağla 'ale't-ta'cîl irsâl idüb ve bir nice günden sonra varub, livâ-yi Musil'e vâsil olub,

ol zamanda Bağdad beylerbeyisi olan Baltacı Mehemmed Paşa'ya kethüdasın gönderüb, taht-i eyâletinde vâki' olan sipahinin defâtirin taleb idüb ve Gazi Han bölüğün beşyüz nefer gönüllü ve dörtyüz nefer yeniçeri ile ihrâc idüb ve etraf-i ş cevânibden asker cem'ine ve derneğün tedârükünde olub tâ ki, Pâdişâh-i âlem-penâh dârü's-saltanat-i İstanbul'dan sene sittine ve tis'ami'e Ramazanının evâsında çıkub, Acem seferine ve Nahcevan teshîrine mahmiye-i Haleb'e kışlamağa gidüb ve saâdet ü ikbâlle nefsi mezbûreye duhûl ve dârü's-saâdesine nüzûl eylediler. Ve sâyir asâkir-i mansûreye taraf be-taraf kışlamağa icâzet olundu. Ol cânibde Söhrâb-i şekâvet-meâb. Bağdad, iki beylerbeyilik olduğun ve Osman Paşa ol vilâyete varduğun ve azametlû Pâdişâh-i âlem-penâh ol câniblere teveccüh-i hümâyun idüb, mahrûse-i Haleb'de kışladuğun istimâ'idicek neye uğrayacağın bildi ve havfinden serâsime oldu. Âhir Osman Paşa'ya ilçi irsâl idüb ki, men devletlu Pâdişâh-i din-penâhun kadimî kullarındaydım ve lâkin Elkas hususunda günahkârım ve şermsârım, eğer âsitâne-i refi'ül-mekâna bildirüb bu bâbda olan günâhımı der-hâh-i 'abd-i kadimî 'itkun li-vechi'llâh ve sâyir Kürdistan ş beyleri gibi 'abd-i dergâhları olub ve rûz ü şeb bu serhadlerde çâker-i devlet-hâhları olayım deyu özri beyân eyleyüb, makbûl buyurulur ise muhalefetim yokdur. Lâcerem Osman Paşa gelen ilçinin ikisin alikoyub ve birin mektubla girü Söhrâb cânibine gönderüb, ahvâlini âsitâne-i saâdete arz etdim ve suçun afvolması bâbında recâ ettim deyu 'ilâm itmiş. Söhrâb bu mektubun mazmûnun göricek sandı ve temâm inandı ve hâb-i har-gûş olduğun bilmedi ve mahalliyle başının kaydın görmedi ve bir nice eyyâmdan sonra kışın zamanı irişdi ve Şehr-i Zol dağlarına kar düşdü. Acem mâbeyninde olan cibâlinin yolları bağlandı. Müşârün-ileyh Osman Paşa yanında olan ilçilerin ikisin katlidüb ve cümle askeriyle 'ale'l-gafle Şehr-i Zol'ün üstüne gidüb varduğu gibi Zalim kal'asının varoşuna yürüyüş idüb alub ş aceb iş etti. Ve nice âdemin kırub ve emvâllerin gâret idüb, asır zamanında kal'adan bir mikdar âdem inüb ve asker halkın evlere girdüğün görüb ve yağmaya meşgul oldukların bilüb, heman sokakları kendülerine tutub ve ba'zısının üzerine kapuları bergidüb küllîce âdem kırub ve sâbiku'z-zikr Kerkük Beyi Mehemmed Beğ tüfeng ile vurub der sâat Pâdişâh-i âlem-penâha sadaka olub ve leşker halkın varoştan taşra sürüb ve Osman Paşa'nın altında atın helâk idüb, araya şeb-i hengâm düşmeğle Paşa, asker halkı ile çadırlarına

40 B

41 A

41 B

- dönüb, üç günden sonra Paşa derbende girüb ve asker halkı üç cânıbden yürüyüş idüb, varoşu alub, bazı metrisler düzüb ve toplar kurub, kal'a-i mezbûreyi döğüb şitânun evâyilinden baharın mâh-i Âzârın evâhirine dek kal'ayı döğüb, almağa çare olmayub ve Acem savbinden ol eyyâmlarda karlar eriyüb, yollar açılıb, Şâh-i dalâlet
- 42 A** penâhın cânibinden Behram Mirza'nın oğlu Bedî'üz-zemân'ı ve Hemedan hâkimi olan Muhammedî Han'ı haylice asker ile Söhrâb'ın yardımına irsâl idüb, Osman Paşa asker-i makhûrun bir günlük yola karîb olduğun istimâf idicek, hisarı bırağub ve topları önüne salub, âheste âheste Karadağ semtine giderken Kızılbaş askeri Şehr-i Zol'e gelüb rû be-rû Osman Paşa'yı görüb havflerinden bir yerde durub, mezbûr geçdüğünden sonra Zalim kal'asına varub Söhrâb'(1) çıkarub, kendü ile mülâkat olub ve kal'adan çıkan halk, taşranın hevâsına doymayub ekseri emrâz-i muhtelifeye mübtelâ ve âlûde-i sad-belâ oldular. Ve Osman Paşa Kerkük nâhiyesine inüb ve leşker-i 'adâ kendü makâm-i cahîmlerine dönüb, müşârün-ileyh Paşa vâki' olan ahvâli pâye-i serir âlâya arz idüb, saâdetlu Padişah-i âlempenâh ol zamanda mahrûse-i Haleb'den taşra Gökmeydan'da bir
- 42 B** cennet-mekân yerde ş sebzistanda nüzûl itmişlerdi. Ve asâkir halkı davarların çayıra bağlamışlardı. Çünkü bu ahvâl, rikâb-ı şerif-i Pâdişâhiye mâlûm olduktan sonra hükmi şerif buyuruldu, bir nâmdâr çavuş ile gönderildi. Çünkü Zâlim kal'asının almağı asîr olıcak gerekirdi ki, Şehr-i Zol'de Temürleng harab eyledüğü eski şehrin köhne kal'asın bina idesin ve içine girüb, Şehr-i Zol vilâyetin zabt idesin. Osman Paşa'ya emri şerif vâsıl olduğu gibi, askeriyle varub, vâki' olan eski şehir kal'asın yapmağa başlayub ve Söhrâb'a haber salub, eğer itâ'at idersen kal'ayı yapmadan vazgeçerim ve suçun afvolmasın Pâdişâh-i âlem-penâhdan recâ iderim ve kemâ kân vilâyetin sana mukarrer itdürüb, girü avdet iderim. Söhrâb âdem irsal etdi. Eğer bu cevabda sâdik isen, yemin idesin. Osman Paşa Söhrâb ile min ba'd 'adâvetim yoktur, dostluk makamında olduğuna
- 43 A** kasem itdi ve âdemiyle Behram nâm ihtiyar çavuşu irsâl ş etdi ve Söhrâb, Paşa'nın ahline itimâd idüb, Zâlim kal'asından çıkub, Mehrevan yolu üstünde bir yaylaya konub ve Çavuş-i mezbûru yanına alub ve Paşaya pîşkeş ile oğlun göndermek tedârükünde iken, Paşa bir nice piyâde kemandâr ve yeniçeri tâifesinden üç yüz nefer güzîde yarar er, hufyeten irsâl idüb, 'ale'l-gafle Söhrâb'ın üstüne şeb-hûn ctdiler. Mezbûr Söhrâb, belinleyüb firâr idüb ve ol vartadan halâs

olub ve lâkin cânibeynden üç dört nefer kimesne arada düşüb, emmâ Söhrâb'ın bir 'acûze-i marîza pîre-zâle-i heftâd sâleyi firâşından kaldırdular ve at üstüne bindirdiler, durmayub düşdü ve yeniçeriler başına üşdü ve bile olan kimesne havfinden kaçdı ve dutub müşârün-ileyh Paşa'ya iletdiler. Paşa zaife-i mezbûreyi ol civâra karib olan Horin kal'asının dizdârı evine irsâl itdi ve takdir-i rabbânî ve kazâ-i âsümânî ile ol gice Paşa âhirete ş intikal itdi. Müşârün-ileyh fevt olduğu gibi, ümerâ ve leşker halkı Bağdad tarafına bırağub gitdi. Ve bu cânibden Pâdişâh-i İslâm-penâh mahmiye-i Haleb'den nüzhet buyurub ve Erzurum'a tâbi Bason²⁰ ovasına varub bir müddet otrağ etdi. Ol mekânda Osman Paşa'nın fevt haberi gelüb, rikâb-i şerîf-i Şehinşâha arz olundukda, saâdetlu Padişah-i âlem-penâh hazretleri buyurub ki, Bağdad vilâyet(i) bir beylerbeyilik olsun ve Baltacı Mehmed Paşa'ya hükmi-i şerîf irsâl olunsun ki, cümle askeriyile Şehr-i Zol'e varsun, mezbûr eski şehr-in kal'asın yapdursun. Mehmed Paşa'ya emr-i şerîf ile çavuş vardıkda, Bağdad'tan kalkub Şehr-i Zol semtine müteveccih olub, meğer askerden, ekrâd tâifesinden ve Rujbeyanî aşiretinden ümerâ-i 'izâmdan Derteng beyi olan Ebu Bekir Beğ araya girüb Söhrâb'a kethüdasın salub, mezbûrun Yâkub nâm oğlun pîşkeş ile getirüb ve Paşa hazretlerine ş buluşturub, Paşa yemin billâh idüb ki, kal'ayı vîrsün, vilâyet kendünün olsun, Pâdişâh-i din-penâhdan suçun dilek ideyim ve vilâyet-i Âl-i Osman'dan kendüye ve oğullarına üç sancak alvireyim. İsterse virdüğü kal'ayı yıkayım ve girü dönüb Bağdad'a gideyim. Sonra Söhrâb'ın evvel esîre olan harem-inin karındaşları ki, vilâyet-i Şehr-i Zol'e tâbi Peleng beyleridirler, ol diyârda anlardan hasib ve nesib güçlü aşiret yokdur, ve mutaassib-i ehl-i sünnet ve cemâ'atdendirler. Söhrâb'ın üstüne hüm(üm) ve hücûm idüb ki, elbette kal'ayı teslim eyle ki, Pâdişâhın emr-i şerîf(i) yerine gelsün ve bizim zaifemüz habisten kurtulsun ve müslümanlar bu felaketten halâs olsun, eğer cevabımıza 'amel itmezsen, biz cümlemiz Osmanluya dönerüz ve tasarrufumuzda olan kıla(1) teslim iderüz ve seni hâh ü nâ-hâh bu aradan kovaruz. Söhrâb bu cevabdan küllî muztar oldu ve âhir iş nereye varacağıın bildi. Paşa'ya ve beylere vilâyeti kendüden almayalar ş deyü yemin virdi ve Zalim kal'asının miftahın Paşa'ya gönderdi ve müşârün-ileyh Paşa, oğluna ve âdemlerine fâhir hil'atler

43 B

44 A

44 B

²⁰ Pasin ovası

giydirdi, haremın kal'adan ıtıak idüb, revâne etdi ve beyler Söhrâb getürmesine gitdiler. Meğer beylerden ednâdan, ortaya gelmiş ve iltizam ile mansıb bulmuş, Kürd Veli nâm bey, Şehr-i Zol'ü kendüye tama'lanmış, vardıkda Söhrâb'a havf virüb ki, Paşa ile beylerin kavline ne 'ıtıbar, bir emir buyurmayınca hazret-i Hüdavendigâr. Eđer Paşa'ya gelürsen seni dutarlar ve âsitâne-i saâdete irsâl iderler ki, Padişâh-i din-penâhın ekser murâdı sensin, ne kal'a ve ne vilâ-yetdir. Söhrâb bu cevabdan perişân ve hirâsân oldu ve beylere icâzet virüb, kendü eski kal'ası olan Mehrevan'a vardı ve Şehr-i Zol içinde olan Meş'ale ve Şem'i İnan (Şemi'ran) nâm muhassin hisarlarına bekçi koydu ve Paşa ile beylerin ahbine dayanmadı ve şübhe düşdü

45 A inandı. el-hâinu hâifun, Kendüsine tâbi ümerâdan ve dokuz ş aşiret sahibi mezbûr Paşa'ya gelüb ve kılâ'ların miftahların teslim idüb, Paşa her gelen âdeme fâhir hil'atler giydirdi ve Söhrâb'ın rağmine her birisin kendü yerine gönderdi ve müşârün-ileyh Paşa, merkûm Zâlim kal'asına kifâyet mikdarı müstahfız tayin etdi ve bir mikdar asker ile Kürd Veli Bey'i nöbetçi nasbetdi ve kendü asâkir-i nusret-me'ser ile Bağdad(a) dönüb gitdi ve âsitâne-i saâdete fütûhat arzlarıyle kethüdâsın irsâl itdi. Nahcevan'dan Pâdişâh-i âlem-penâh avdet etdikde gelüb, ordû-yi hümâyunu Erzurum'da buldular. Olan mâcerâ, pâye-i serir-âlâya arz olundu ve altı kere yüz bin akça ile nefsi Şehr-i Zol'ü Arnavud tâifesinden Berber Murad Bey'e virildi ve ol itâat iden ümerâlara fâhir hil'at ile sancaklar irsâl olundu ve bir buçuk yıldan sonra Şâh ile barışık olmağla Şâh, Meş'ale ve Şem'iran kılâ'ının miftahların Söhrâb'dan alub ol zaman Şehr-i Zol valisi olan Ebu Bekir Beğ'e irsâl itdi, Mebâdâ ara yirde ol kılâ' içinde olan halkdan bir fitne sebep ola deyü. Ve mezkûr Ebu Bekir

45 B Beğ, sâlifü'z-zikr ş miftahları âsitâne-i saâdete irsâl idüb, emr-i pâdi-şâhî ile müstahfız konuldu ve mezbûr kal'alar zabtolundu ve Bige Beğ'in tasarrufunda olan Şehr-i Zol vilâyetinin nısfı memâlik-i Os-maniyeye dâhil olub, nısf-i ahari Ekrâd elinde kalub, arada barışık olmağile kimesneye değılmez ve ol cânibde itaat iden ümerâ dahi kabul olunmaz. Tahriren fi evâil-i şehr-i rebî'i'l-âhir min şühür-i sene hamse ve semânîne ve tis'ami'e.

MEMUN BEY'in HATIRALARI
TIPKIBASIM

کامیاب • وجمع اضمار واجبانه که اجمالی کاجنوم
 یاتم فتمندیم امتد ستمه اوزره جمله بی بنومر حد • وچو
 عدد دوز • رضوان الله تعالی بلیتمه اجمعین • وعز
 الثاقبین • ونایع الثاقبین الی یوم الدین • چون
 شاهنشاه جهان • وملك ملوک الزمان • اعدا
 سلاطین دوران • واکل خرفای کشورستان التکرر
 علی الله الملك المنان • السطان زالت سلطان الثانی
 عشر من سلسله السطان
 ظله الله تعالی ایاه خلایق • واقاضی بنا وعلی
 كافة المسلمين • بکانت احسان • ومدانک حذب بربانک
 ایاه هما یونلوند • بونده عبودیت سخون • این کیکاز
 عادلان ماموز • رزق الله سعادت لداوز
 سید الکونین • طه شفا عنده • ونعمه
 سعادت مافوس ششویفیک تقدیمی اجون • تکلمه
 جهان باهه روی ما کیکاز • بیکینه بند • بیاب

شکر و سپاس اول خلاق جهان • ورزق اشرف جان •
 جل جلاله • وعم نواله • حشر بلیه که فوع اشرفی سائیر
 اجناس مخلوقا تدن خلقه مناز • ووجود سئل الیچو
 صلواته • خلعتیه سرواز •
 بیدی • و صلوات بقیاس ولد رسول ندره تیان •
 و مقبولیکه بیزدان • علیه الخیه والتنا
 حشر بلیه که برافرق مشال • ووزیر هما مال ایله
 قوسینه عبور ووزر ایدوب • مقام ندرت و اعززه
 شریفیه مشرف و محوره رزق ولیدی •
 و نوحاب • و جاد بار یا نجاب • و خلفاء زئید

شمعیان شیخ جید شود آنچه رخسار بد مذموب و بد
 بین و طریق ضلالت تابع دین غیر معارف
 مخالف شرع مطهر و بدو بی جمله ماند که در آن ظاهر
 بلکه باک بند و بی نسماع اید جگ رضای فاند و بی
 اتباع و دانشان بتمک ایچون بلکه کواک قلع و قمعش و
 ولایتان خذ و فتنه و کلا شدند چایان خان و
 اولیستند وین یکی سلطان مساکر فرزان به از سله
 ایدوب شهر زوله قدو شمیلی به وصل اوله قلند
 صحرانسد و واقع اولان قریری خوب و روح باز قلعه
 بیار ایدوب قلا الجالده اولان حصن حصینک
 فتنه قادر اولیوب بریندن زیاد کلبیوب
 آخر اولان مکه و مخد فرار بحاجات حساسات به غیر
 شقاوت مستغیرا به عودت ایدوب ما بیده مشا
 اولدو بی باعثدن رایه لایقات مقالات و محال با تله
 عالی اولیوب دست تقدی و لایندن که تا اینمرا بد

و ندی و یوب سابقا شهر زولان حاجی ولان مرحوم
 زیورک حال بیوندن قوت قاهر سیلانی و شکت
 با همه فتنه میانی و نه سنده صدای و بر بعضی شعرا
 شه زنده و ولایت بغداد فتح و فتحی اولد قاندر کسک و مشا
 لیده الهمرحومک در دولت اولان خلوصه عیب دینی
 و بنی اولیک بغداد جنبند چاکد کی شدت و شفقت
 و قاضی خان باغبینک و خیانتی و القاسک
 سرکنت و فله کنی بالجه و قومی زوز و بصیغه ده کتبت
 و ندی که مذکر حال و مسدق مقال اوله بالله التو
 که یک بنده و ی عشره مئز و نینبای بو عبیده خواجه
 و میر نوسین عباس طرفیندن وصل زوز و اجلا
 زندن عادن آه کنسه جغیر یولوقا تنلا و زینده و لای
 شهر زونه و ی و یوب عرفیه باد شاه اولنده و فاع
 و ذره ندیلر تقدیر یانی و قضا ناکهانی اید تا

ختمت و شوکت له عسکر بصورت نماز به دیار دوزخ
 و تیز و قریب اوجاه و قول ایدوب ، خیمه خرمض میاز
 قریوب ، و ورق یدر عقیلرخ سعادت اقبال
 و شوکت و جلال اله مرجه مغفوره سلطان
 جنت سکان ، فردوس نشین ، نادره قال بر ماه
 اوجان نامه ضعفه عسکر منضوب ، قریب ازین
 بچند ، فیش باصوب ، قرغان ظاهر ندن آشوب ، و آ
 همدان و دیور او ستندن سراق سرب صوبه نومه هاید
 اولوب ، ما می داشته آشن کدو که ابروشدکان شست
 شدندن ، و هوائلک بودندن ، و ذخایر فله ندن
 عسکر نیامی و کدو ازوی علالک یوب ، و ضد
 عزیزی کد خیمه کدو کی کجی به نلندن قایوب ، و کجی
 زان یوب ، سعادتله حضرت یله عیوض
 اولد قویو ، دیله خارده ، در بیلده ، فان هوایی پیرو د
 ایلک ، و نای پستی ره صوبه ز ما غده بونل ، و عیوض

و بخت ازینان ، هفت الملائکاتان عساکر کوشور شاد
 و صفه قویان له ولایت دیار کبر و موصل وار نیل صل و دینه
 فتح یوب ، مالل عجمیه ، ضمیمه و اضافه
 اولوب ، و برمدند نصر و وزیر اعظم ارامیم پاشا
 مرجه و عجز و لایبک بننه سفره جقوب ، عجز و نه
 حله ، فیلیب ، که لک بند ازوی باحوال شمع
 بند کد ، خیدر نامه کفند ازوی ایله باو عن صفا صل شست
 و بد نظری ، و از اول تاریخه دن قویان او باش له مایل
 واقع و لایح عازات ، و مقنا لایق منضله از اوب ،
 با ایزر عزاد ، نظهار عبیه و تاجیچ عرض ایدوب ، آنتا
 عاده ، مد کد کجی و اول یوب ، روی مان بند کد
 که لک بند ، و نیک حوند و افضله اولد قویان ، غیات
 مضره و مقارین و دوشوب ، سابق ندرت
 بند ، زینه حکامه سربیف نه افرع ز عایتلو و شتمالت
 زمه زله سرفر ز بندیلو ، و بر هیتم پاشا و عیوض ایلهار

مزید جاوش در شان بلك سنك مذهبك و در انك
 و قزلباش پادشاهان عدو تنك و بودند قدم آسانه
 سعادت اظهار صدق و عبودیتك معلوم شوند
 شوخ غلام بود که نیم بوزد، فلان طوبی بوی بندد او بند
 سن و خدمتک صنایع اولیوب • بجه احنا ندمظهر
 دوشه سن و دیووزنان شریفی و ارد او لمغیه بر غایتنا
 چاوش باشی کن و فات یدن مصالیح اولیوب
 مرقوم مصلی جاوش مرهابی بک بک بن زینه و ضا
 لیده کنه انواع سرور حاضر بیدوب علی ندم بکش
 الیه بوندنی سهرابی جاوش مزده قوشوب ستانده
 سعادت کند زروب • سعنا و اطمناعده ته و منه
 دیوب • مان برده و فونون صوت غرقا و نشان خون بید
 دلک کلک بویو حد متی جاوش باشم و زیزه بیدیم سایه
 انکر سهراب آسانه سعادت بوز سوز کنی وقع و فون
 احوت با ن سزیر علا عرض بیدوب سعادت و

حرفت بلك دشمن بویوب بطرف بلسون فرما شریف
 نوزد سور بلادی انشله و سعادت لو خیزی
 ولایت بغداد تاغ زنگی پادشاهی نته او رشک کن بغداد
 قعه سنك صنایع طبری قریب کلوب • عسکر خرد خندان
 مندا و ابریشم از قلمی اجیون • دیانه نامه ابرماع که
 طغوز بوسله اشتها بر بولند • مزبور صوت و ارد فلان
 زبون فلان و اربك که بی صوت غرقا و لیدی • و عظمتلو
 حصرتی دد از تلامه هندد • بکش کن قینک
 بینه سنی بک سبجون محبت مزبور • شوکت و اقباله دخول
 و سعادت و اجلا الله دار الخالیه نزون • ایوب •
 سوز بورد بیکر که طوبی بولان بر قریب کبک و لیدی در
 بک کنه و عرض بیدر کرک • شهر نزون ولایتی در حاکمه
 بک بک در زرافت رشت و جهاعت ندر • و قزلباش پاد
 مدم عدو فوت او زوز بیدی • بوندن و آسانه سعادت
 آدم کند زروب اظهار عبودیت بمتنی بیدی • بوزد

سخا دولت و شاه شاه دولت و جلالت اهل بغداد
 چشوب و اوق و کونک بوندانمان شان در بندی و بیگانه
 معروف برون عبود و شهرز و اوسته و خول اید
 اسکندر و الفربینک احساننی دق و اوندوغی آوردی
 بوندن مرور ایدوب سینان کد و کند و قنبه قلعه نام
 علان و سنده حاجیلوینومی ایدوب ولایت مغرب
 منفصل و لان خادم سلبین باشا بجه یک زین کاره و
 بچین کو دینا بوش و خاص فولد مکار ضلع خلند
 جند بلور قور زخت له مزن مغرب ندر اهل مزبور
 قناده او ردی جایو قاشوب شهرزه له ضا فانه
 زوال جلال پور دقلندو شهر بیک بلک خرنند تدارک
 اولان چیشکلن له ^{قلعه} ستمند لوینه رویال ایدوب
 هر قناده جمع اولان ذخایری اولغندنه مامور اولان
 خداه ذوی لاحد ملدینه تسلیم ایدوب قولا سفلی
 خدیجی له نایق کرده نضای و کینه او با بجان نایق مرغ

حضرت بی ک بک بنده لوینه خرد عا ایدوب
 دشمن مزید عنایت خست ریویندن سخا قنده ایدوب
 و سابق انکر طوبی دی دق ایدن و صویر برغن کشنه زوی
 و بعضی عزیمت ایدوب ایدوب قاشوب و خلعت
 شریف اهل بک بنده لوینه ارسال اولوب وصول اولدقد
 ولایتند و لان خند و بخاری جمع ایدوب عربیه لایق
 اولان نسنه زوی قهوه ایدوب و کفایت مقدری قاه
 قونان اکر اوی آماده ایدوب و اونجه لشکری اهل ایدوب
 کوز مکه منوجه اولدقده استانبول سعادتدن حکم شریف اهل
 جاوش بر شوب کتیم عزیمت شهرزول بوندن تبریز
 و ارمق در ککدرک منازنده و خیره حاضر ایدوب
 ضریبی بغداد ایضاً اقامه و اهتمام ایدوب نین دیورقند
 و نغین مذکور فولدی متاسلاً لاشتریف ریور
 فلان قرندش و ادمین ذخیره تداکما بچین عقیق ایدوب
 کدوسی ضریب خد متعقد کن ایام بهار اولوب

واداره ایدوب • دعوات بقاء ذرات سعادت با تلویح
 مداومت و اقدام ایدوب • تجدید عبودیت • و تکیه
 بر حق • ایچون دکاه عالمه نامه آمارا سبال تمکاز آده
 ایدوب • لکن قانون بندگی • و آداب تکدیگی بر قوی
 اولمغین • اربیل و الحاح و لان با سنی حسین بلک جانینه
 آمارا سبال ایدوب • بو خصوصه داشته ایدوب آندو کند
 موی لیه دخی دیار بکرد بز غامته منصرف اولوب
 قیوکنی نایچی اولان عیون نامه کشته کندوب کلوب
 واصل اولدوقده بلا تاخیر معقد وری اولدوغی مقدار
 بیشکن ایله ابرامیه نامه قرینداش مدکو • عیون قولدیله
 صوب آستان سعادت آشیانه روانه ایدوب لواء
 کبرککه تابع ایچمه قلعه نامه ناحیه • واصل اولدوقده
 قزیش از سر شدند چون سلطان خدمت بدیندونه و نایب
 غازی خان شاهمدن قزیز ایدوب • آستان سعادت
 ششاهمه کلوب • ولایت بغداد کتبی کلور کلک کلرینجه

نامه قصه بیه دلک واصل اولدوقده • جناب • در شمع
 انواع رعایتانه مغز اولوب • فرمان شریفجه امان طاعت
 الهه عاقریز یوردن شهر آید و نندوب کبک طوبیله عهده مر
 ایصاله • تقیبال اولمغی ایچون بک بند لرینه ارنا لاولد
 بعد دو بصدقه زکی یاد ناحیه سنه واصل اولدوغی نده
 ووز زمانده بغداد کبک کبکینجا اولان سلیمان پاشا طرفند
 طوبیله ایستغبال ایچون • ارسال اولان دونه کتختای
 عثمان بلک به متواصل اولمغین • عمل یزورد • طوبیله
 جمیع مهماتی ولوازی به یزورد تسلیم ایدوب کتدو
 ششایزندن برار اولدوغی بغداد ارنا لایدوب • عهده
 کبک بند زوی شه زونه جمع ایدوب • دیده ایقنده
 ایله احوال ناضر و قار اولدوغی بغداد آده
 یله خدمت عالیله حاضریکن • جم حشم حضرت اولد
 دولت قیاز یله تبریزده سعادت مایون • و دار السلطنت
 جانینه نومه میمون یزورد قلوبی خویله عمل یزورد قزیر

عرض ایدوب • که شهروز ولایتی بر سجلا بچکه غنچه
 آفرید قلدینه بر مقدار عسکر تمیزی او ایمنی تمت او زورنه
 ولایت مزبورده نلغ و شغیدی بمکدی در مدکور غازی
 خانک عرضی جو سچی او زور دیار برک • و مرعش • و شامر
 و طب عسکرینه بغداد بکلی بکیمی سلیمان با نای شهزاده
 او زورینه وارد • شین دیو فرمان شریف قدر توان و از او بی
 بک بک بنده بوی وقف و ایمنی ایچون سلیمان با نای
 صورت و داده جزای • سفر ضغنا از یور لشد و بدو بک
 و داد استمال از سال ایدوب • جو ایدوبک قلدینی دا
 آدمیلد عرض ایدوبکی • اگر فرمان اولیو رایب بر مقدا
 عسکرینه قزنداشم قلدینی کوندوریله • و سلیمان با نای
 مکتوبی ارشد کده • کنند یا احتیاج بود قدر همان خبر
 طرفیده • جنس اخبارده • و لاس دیکلیری ایچون طرف
 عیو دید • نایب قدم اولوب • عساکر نصیرت انشا
 ظفر یاب اولغ رعایت خلو صده زورنه اشتغالده •

ایله عیبات و انمش ایدی • شام اسمعیل دوزورنه مرقوم
 چوقستلان شهرزولچو ازنده منبلیمن و دینور نام ولایتک
 ماکچی بک مابینده • واقع اولان غیرت دینور ملک • و حفظ
 قزاق منساکین و مملکت • ایچون کرات و دضاتله طرفینده
 عمار بر و مقابله جرات اولنده و کی جلدن نژو عدوات قدیمه با
 اولغین • مرقوم غازی خان مزبوران بر اهرمه و مجنون
 کتند ایچغنه رفاح آدم راسال ایدوب • عمل کند کورد
 علی الغنله او زور لورینه دو کلوب • بک بکله لدر بک کتند
 حسینی و زیور مجنون بر یغنه نفر کتند لاله قتل ایدوب
 ساهل آتکرا اهرمه • بعنایه الله الملک القدی • و وط
 ملاکن خلاصیو بوب • لواء اربیل جاننه فر ایدوب
 بکی کوندن صکر بر سار ایله حسین بک و فضل اولوب •
 اخوز ما جویری و قوی علی انقضیل قز ایدوب •
 بک بک بنده زورنه اعلام اخبار تنک عسکرین بک • ذکر
 و نشان غازی خان کتند سن اولغ عیله در کلام فلک مطا

ریب وشبهه مزبور قدر فاصداً قی بموجب قلعه نند
 و بعضی چشکش ابله بو بند لرین سشار اینه باشا خذندلرینه
 ارسال ایدوب واصل اولدقد استغفار تدریکه کال
 بقین حاصل اولغله عسکر اجازت بیروب ووه قلدی
 صفیه التیق و لخنه یانانما لبقه یوب و سابقا و شفا
 کدوکن بصلوب ادملری قیلان مذکور اراینه قوندا شلری
 باشانک جاوش باشیمی عثمانان انا ابله باشیز اعلایه
 عرض ایلد کوندوب و صول له قلدنر باجمله احوال
 عالیه حضرت بیک علیه شریفه بی ابله قلد
 مزید عنایت بوقلدینه تکدور و حورین
 سخا صدق و اولوب مریمه ابراهیمه بند لرینه بوزیلد
 بحق رعامت و کربک بند لرینه ابراهیم باشا و حوزن
 جاوش ابله فاخر خلعتلر ارسال اولوب مقدماد
 سعادت کدوکن نجات بکدو چشکشلرک و قنایان ل
 اولمدلر نقیشنی قوی بو ذره کربک ابله عرض اولد

لیکن صففاء مملکدن بعضی نفر عساکر ایچم شهادت
 شهزاده لرجه دخیول و حورین ناه قلعه نلک استیلا
 انجا ایدولک کربک دخیب نعال سزار عسکر کظفر
 زعبه سلیمان باشا عبودیت نامه ابله کتخداسن ارسال ایدو
 بوقلدنن خیانت و عصیان متعلق نه ظهور ایلدی
 بمقوله طریقده ذاهیا و یوب عبود فاداری جفا به
 رعیا و لاسن بوجیشته سب نند اگر اید کربک قلعه
 به العبد و ما یملکه لولاه بن سعادت و شکر
 قوی و ذقدن صکر قلعه ندر جمله ملک دست
 قهدای در زیمتک ضلی ندر اگر سعادتله
 حضرت لوری عبودیت لری بولوب قلعه زده تدریه
 شسته مفتاح دیو عرض دقت باره شهاب تکلدنند
 باشای می تیه و حصو صده و دخل و دیو غنجه بن باقه
 تکدو صکر مر فوه غازی خانلک عرضی بله و ذوغن شعاً
 و بیضاح بده کربجه سز صدق و شفا سکر

مزبورہ۔ مباشرت و نصیحتہ شروع و نوب انجام پائی
 مشارالہ محمد باشا تک محمد سی قبادارہ و اصل و نوب
 فی الحال ہوا تو لڑی راج قلعه تک درازت خانہ سنہ چہر
 ادوب ۔ و ماموہ اولان نصیحتن کو رسی و طرف اولدی
 مہر مورایا ہا مزبور محمد باشا بخدادہ و اصل و لیس
 غازی خان کلوب ۔ عجبہ مزبورہ در ملاقات ادوب
 فرادالیاہ و التقالہ عجت و مہ ذلوی اوت و نوب۔ ہند
 اولش ایک ۔ غازی خان کزاقان خلاف ۔ و جملہ خولہ
 لاق کزاق اولوب ۔ ولوا مندیلین کی اولان بیضغ
 بل ولوا کلین کے اولان کیش بداندیش مشارالہ خانانہ
 برادر دی و لوب ۔ شخو الزن اولان فزا و ضغفانہ
 اولاد عیال دیکوب ۔ ضربہ تصوف تکہ بیخون
 خاص جہا ندین عجبہ قویہ اخبار ہا بند ۔ خدا و تکا
 قولندین عجبہ سن مضدہ محمد مزورایا قنا تکہ
 مشارالہ محمد باشا ۔ علوہ و نوب دردیوتہ و

فرمان اولوب ۔ چاوش مزبورہ بخدادہ سلیم باشا ہ
 اصل اولوب ۔ ارسال اولان حکام شریفہ ی تسلیم
 اندکن صکرہ کیونناہ قوجی با شینی ہا سال الف الذکر
 جاوش خلعت و امارا ہ کہ یک فولدیہ ارسال اولند و غنہ
 واقفا و لیس ناہی خان کڈہ و سفاند و سکایدین دفع و رفع
 ایجن فکر ایڈرک سلیم باشا و انبار کی حسین بک
 و شہر زولما کی بک برہلہ من جمیع الوجوہ متفق اولوب
 بخدادہ مال اولان و غن سال و برز رسہ دخی بی بو دیور کمر
 دیو علی الغفلہ بخداد بک کبکی کڈہ ولہ متا ولد و غن
 عرض اندو کڈہ کشوستان اول زمانہ قریہ بخداد
 شہرین اولوب ۔ بو خصوصک صدقی حتمال ہا شیلہ
 پاشای عزتایدوب ۔ بخداد بک کلکون بند سبقتی شہر
 ابا شندن عزیز اولوب ۔ اول عید ولوا منتہ کی
 اولان محمد باشا ہ قوجیہ اولوب سابق الذکر اولدی
 بو خصوصہ یقینہ مقتضای فرمان عالی و ذرہ خصوص

او در هر عملی آنکه مزبور و خصوصاً تقبیلش بچگونگی آن کان سقا
 چاوشاوندند محتسب زاده و مخد نام چاوش با شری و بعضی باد
 قاضی بی نیکی را و مولانا مصلح الدین آفندی تعیین می نمودند
 و غازیخان بدکان آستانه سعادت استنوب **●** فرمان و آب
 الاذغان کندوی واصل اولدقن ابا و مسکا و بی عناده ایگدا
 ایوب **●** طقوز عدد صاحب علم امیر ایلدیک دل و بیخمت
 اولوب **●** ولایت بغداد او لو سنسک بش قزلی کتختایی ایلداج
 بیل خان شوروب بادشاه عالمنا و قلندون و خصوصاً
 کندوی تابع اولنلو همت و رعایت و اوی منیلر قتل و خسارت
 ایوب **●** قضات ولایت نایکی قاضینک بوینا و رورب
 و خوا و ناخواه چخه هالی ولایتی یا چخه سوروب **●** و تابع
 قز و ارجی باشنه اوروب **●** تخت کردار بندند ماه **●**
 مرو را ایوب **●** بنم و کنگور و احمدن همدان و اوروب **●**
 خانکی اولان عبد الله خان ایله ملاقی اولوب **●** چخه منزلدن ک
 کل قباقی نیاراشنده شاملن او در و سنسه قریب اولیجی **●** شاه

اعلام اولدند قن قزداغی بهرام میرزای شستقیانه ارشاد
 ایوب **●** تعظیبات فراوان ایلد اورب ایضا ایلد کلزنی
 شاه کی رعنا کر بیغالی ایل جمعیت و دیوان ایوب **●** خان
 خاق قز بودر دیوانه شاه ایلد بولوشوب **●** کندوسندن تخصیص
 احوال عسکر ارام لازمه الاحترام سعادت فرجه ایوب
● سوق کلا مندا مرآه اگر در دن بک مزاباندن حاجی شیخ
 نام بک وارد اولد ابا ابا فی تصرف ایلد **●** زوده شت ولایت
 مراغه تبعه تابع اولان خلجی بخدی با بندن خالی دکلد **●** بنه
 امر آمدن کسه بو قدر کربو کردی بللرندن رفع **●** و بولولایت
 خلقدن شریعی دفع ایلد **●** اول مجلس نازغان که کس قان
 دوا شستوب **●** واروب هنر نونه ایلد اولو **●** سه الکو زید
 آخر نازغان **●** و چخه امراء دیوان **●** لشکر خنر نشانلله اول
 بابان و سنسه کلوب **●** الکیون قفر سن قزوب **●** قفر سن
 خولید ایوب **●** مزبور حاجی شیخ بر صعب طایغی چخه ایلد
 و بغداد جاننده **●** عا و شت بخون اده ضالوب اولیجی **●**

سابق الذکر محمد پاشا یار در ماجون بغداد ملک تمام عسکرین
 ارسل الابدوب ❁ خان خانین بغداد عسکران کلده و کراستماع
 ابدی کلک یارب رشیدین تدبیر بود که ❁ عینده یوربرین
 و اینچند ضرولان خلقین که کورتورین از تریسی یورش آند که
 مکنوز و معین اوب و اوب باصلوب ❁ غزون و مقهور
 و هم کلان عسکر خوفندن و از ایتدی ❁ و کار و در اوب
 شاهلک و در و نشسته کدی ❁ برمدندن صکره غازخانه شاه
 ولایت شیر و این محمود آباد آکو و شاه مرلن در بنیدی د مورد
 قابو خالغین و یروب ❁ بعد و از الزمان شاه یوان مکان
 طرفندن بعضی قباچ نظام اولی ایله میوز خان خانی و قزلباش
 مصطفی بیگ و سنان علی بیگ که کد و اهل طریق عصیانده
 هم عنان ایدی ❁ بالجه قتل بکنجون شاهلک و نداشتی اولی
 ولایت شروانده شماقی و لان افانس میرزایه مکتوب
 ارسل ال اولغین ❁ مزبور الفانس خان و مکتوران پاشه
 دعوت ابدوب ❁ کلده لری کچی و نیلرین و دروب ❁ و شاپور

اولان کیش ناه و نداشتن و سبله خندان اولان قزوبول کچی شاه
 اشدر عذاب له مثل ابدوب ❁ سعادتلو ❁ دین
 باهلک بد ناه نشه مظهر و شوب ❁ مینده اعدا اولی
 مقهور و سز کوز اولی ❁ عقیب ذلک بغداد کلک کلکینی
 محمد پاشا طرفندن که بک بند لویه غازخان غصیان نند مکه
 مکتوب وارد اوب ❁ مضمونن آکر ❁ جهان پناه
 حضرت لولیک خدام والی مقام لوی اعدا ندن اینک زنگه ❁
 طرف خسرین باخ و ذیل اوب ❁ بوجانبه ارسل ال ابدوب
 سند صداقت و استقامتک باو کاه فلک اشعبا هده غز
 اولوب ❁ اولو لک طلایه شهب و لونه دیو اولاد اولی
 بک بند لوی بلا توقفا قدام و ارقا و زوزه اولوب
 و خصوص مزبور هاهمه نام ابدوب ❁ و نداشتی محمد نام
 بنیوزین بر مقدا ر عسکر اهل ارسل ال ابدوب ❁ اللود انجر
 و ارب همرا تا مع استفدا و نام ناجیه سن باصوب
 کلوب قباله ایدن خلقلرین قتل و یکی بار قورجیلدی خطبه

زمانده نلرك افساده و خريلك له مزبور القائل است غلام
 دعوا سن ايدوب ● بوضه شاهه منغلش و لدوعى كى غما
 ايميوب ● امتحان ايجون بعض خصوصه كليف ايدوب ●
 القائل ايميوب ● بانه دعواته كه اجابت نمكبر ●
 عسكر ايله مزبور القائل و زرينه كلوب ● شير وان سرجه
 و اضلاله و دعوى كى شاهان ايجان سكرى شاه من شفاعت
 ايدوب ● القائل او غل و والده سى واروب ● استشفاع
 ايله ماينلرى صورتا اصلاح او لوب ● انابرى ايله ملاقات
 اوليوب ● شاه دونوب بر قاج قوناق كبره واروب ●
 القاسه مکتوبلدا ايدوب كولايت جركه سفر ايدوب
 بيم ايجون بر مقدار ايسرمدار ايدوب ● ارشال ايدوش ديدوب
 القاس چركى اوزرينه افته ككك ● شاه بنده فالحا ●
 رجوع ايدوب ● ولايت شير واتم كبروب ● القاسك و
 و توكري نك اضلاله و غيا اللين ● و مال و مسالرين نما
 ضبط ايدوب ● بو خبر القاسه و اضلاله و لغين كبره و دوتوب

كه بك بنده لوريه كوزروب ● كه بك بندي كينلان
 باشلرى ● و كوزلان قوز چيلرى يار آد ميسله هندا لار
 ايدوب ● مشاد ايله محمد باشا دخي لامك در دولت ماب
 ارشاك ● و بكلك قوللريك صداقت و استقامت عرض
 ايدوب ● فتور طالعند اناسنا سعادته و اضلاله و لدين
 موي ايله محمد با زحمت حقه متواصل و لغين ● خذيق
 سمع باد شاه كيتى با هده بنهند و كى مخصوص رلغى ايله بوبند
 احواله مقيندا اوليوب ● انام بار هندا و كلن بخر بيلن
 علاقه مجود بين قطع ايميوب ● خدمت و اطاعت و انقيا
 اوزره اولوب ● بوبند لوري قلعه بغداد ده اوزان كى بوزون
 مجوش و بخاندن ما بوس اولوب ● انامه الحمد روز شب
 بيل غوس ايشانيه ● و مختص ادا ب عثمانيه ايله مانور
 اولوب ● و غاز خان غاين قتل اولنده قدصكر ياننده ●
 اولان آد ملورى تا پنج مزبورده شير وان حكى اولوب ● شاه
 طهمنليك قريه شى القاس مبرز ايه توكر اولوب ● وانك

شاهانه مقابله سوادانش ایدوب • لکن با ننگ اولان عسکر شمشیر
 ایدوب • جمله سی عیبت ایدوب • واروب شاعدا شاع
 ایدوب • الفاش یا نین کده واسکلا اولون برنجی کسنه قانق
 آخریدیه هزاردن صکره خلا قراردن نهم ایدوب • در بند
 دموور قیودن مرور • و چون ازا قانچیندن قورم شخال
 ارا سندن عبور • ایدوب • کفه شهر بنه ایشوب •
 محل بزبور دن در سعادت و اصل اولوب • پایه سر بر علاوه
 یوز سور ملک سعادت له مستسعلا اولوب • التفات شامه
 مقارن دو شوب • کتاب سعادت نشا بر عرض حال ایدوب
 اخذ انفا ما یجور استمداد الی کدن • غیرت بادشاها نظیر
 ایدوب • مرقوم افناسک انتقایی بچون • دبا رجه توجه
 مایون بیوروب • مرور ایا مایله تبریز و اصل اولوب •
 نرد شمندن دور و اتریدان و نعدودن نشان صویدا اولمغین
 • سعادت یله بادشا • عالیا بنه سفر بزور دن جمعیت
 ایدوب • وان قلعه سی او سننه کلوب • بواج کوز

حاصرا اولوند قد قسکره قلعه مرقومه لک برج بازوب
 قوت فامرو شیطانی له زوروزری • و خاک بر ایدوب
 اطرافنه ده فور شین یله فتح اولمق صد دین بکن • اینجده
 اولان سکان بدکالی صی صدا و آمانی و ج اسمان ایز کوز
 هزار تذل و قرض الیه استشفاع و استیمان آنکدن
 مرور و موت عنوان حضرت لوری ذکر اولان اضلاع
 نظر شیان حصد برات عفو و آزادی احسان ایدوب
 جمله سن مال و منالی • و اولاد و عبالی • ایله اطلاق
 ایدوب • قلعه غلک ارتفاعه قانون قدیر سلطان
 و ایتیه ندیم خانانی • اوزره قلعه بر دزد اوستخفظ
 تعیین بیوروب • ولایت میر میران و ملا نضب آنکدن
 کدو لوسعدت و اقبال یله بدلیش بولندن او و سندن محبه
 من توجه مایون بیوروب • و اصل اولدق شاه کراه
 ارض دور و روحان دن از رخان او و سنه واروب • رعایا
 و بر ایا ظلم و تعدی ایدوب • مال و منال لیرن المانغ افندی

بوقدر زمان • ووجه آن • اول دلیل جوابك زبغ ظاهر
 اولدی • بوقدر داد و سندی قتل و حروب که واقع اولند
 سب و بادی اولدوغو که بناء و بانی سنك درد بود تو بیخ
 • القاس ناد شرمندگی و خجالت ظاهر ایدوب • بو تو باری
 جناب شریف دست در رفع • و وجه بیت و عربیت
 ایچک مره عا کضرات پشته نك بعضندن بودلینیه
 معتمد علیه آملر و مکتوب اول واصل اولوب • مضموننده
 تابع اولوب • مرمره امثال لایتمک و عبا بنمشلردی
 چون کاتلک اتقاقی وفاق • وراکدن لکوری نفاق
 ایش بند لریبه و مقصد اعراب عتاب بیورنک واره جم بغداد
 جانندن سالک خنک کزوبن بلا مغل عراق عجم مما لکنه
 دخل ایدوب • مغالبه ایدن بکر وار اوله کالار ایدوب
 حصان نام دار • و قلاع استواء • لری تار و مار ایدوب
 مختص بدنلری کزوبن طعمه شمشیر ایدوب • بعضی بیخ ایدوب
 کزقار • ایدوب • هم سامیه • برله اولوب ملکوت

اولمجا بله حیوانا نك کزوبن بیخ ملاک بله خاکنا ادا توکی
 جمع شریف شهر باره • واصل اولیجی • بلا توقف جیوش
 زوبن تو باریله خروش ایدوب • هزار سطوت و مهبات •
 و شدت و صلابت • برله اول نوته ضالین و زمر عدوی
 دینک دفع و قیمی ایچون • محروسه مزبور دون الویه نصرت
 و بیخ دفع ایدوب • وقت مبهمون ساعت فلما بودن چولک
 نام موضعه شریف زوبن جوز دقلوبن • اصفا کرم • وزیر
 اعظم • و حومه رستم بانا قومه القاسی مجلس خامنه
 دعوت ایدوب • بوندن اقدم رکاب سعادت نساب
 • و دی مال تکند • نهجه ملاک استلامیه
 وصول • و مسالک مشارع شرقیه • دخول • بنیات الله
 الملک المعبود خصونه موصول • اولیجی شاه کراه ضلالت
 دستکام کزوغسا کوی بلکه جمله بی طعمه سبب ایدوب
 شتر زوبن زین حضور • و مکر و جمله سندن نفور لدر
 بزیم استقبالی ایدوب • حضرت بوزیر شتر جیو بیخ نینک

تنجه اید و دیدون • رستم پاشا واقع و الاخیاری پایتخت
 اعلام عرض ایدوب • بورای تو طبیع شریف • اکرینه
 مقبول کلوب • انواع عنایت خسروانی له مرعی • واضف
 حمایت خاقانی بر له محیی • اولند قد فک و بجه قطار خزائن
 نیشمار • وعساکر عدو نکار • فعیان اولوب • ارکان حقا
 چاوشلندن محمد و عثمان نام اکی چاوش و بغداد کو کلاو لوندن
 او ججوز نفری • و او ججوز اولو کچیری • وریلوب • اهلیه
 ولایندن کیم که یکدر سه رخصت • و هر کینه او رسد ماجد
 وریلوب • چولک نام حله ز سنه هس و خسین و شهمانه
 شعبانندن ولایت بغداد صور بنه روان اولوب • قطع منازل
 و طبیع محل • اله مار دین و ضعیبین بولندن لواء موصلاه
 و اصل اولیجی • فعیان بوران عسکر کرموسر جبه فرمان
 مستوجب قضاء و قدر احضار بچون • ولایت بغداد بکلکینه
 منار ایه عثمان چاوشی اولاق ایلدار سال ایدوب • الفاس
 برفاق کون قضیه موصلاه ارا ایدوب • ولایت بکلکندن

مزبور انقاسه هر کینه که یکدر سه منع اولوب • رخصت
 و اجازت و بر لکین عسکر بیک جمعه مشغول اولدی • بضرقت
 پادشاه دین پناه حضور تلوی شهر آمدن مردن ایدوب مخالفت
 مملکدن لواء خیزت اولد • سنه نزول اجلال بوردن • شاه
 بداندیش ابو الفتح • خضر بولنیک عساکر در یا خورشید
 اوستنه توجه نماید نلوزنا شمع ابر آن دار و روزگار
 این میوب • بی اختیار از زنجاندن را غوب • فرزندک
 اوزر او اکی • تاریخ مزبور ده موصول کی عثمان پاشا اولور
 رزم ارا اله الفار ایدوب • بر کجه محل مرقومه ده شاهک
 آورد و شنید و طرفین باصوب • بچه بر آد ملیبی دستگیر
 و بجه لولنیک جنم خیانت نر شلورین طعمه شمشیر
 اندکن • فی الحال • شاه بد فعال • عساکر شیطنت خصلت
 ایل محبت و غیرت • تک ایدوب • ولایت روض
 کوچوب • و ادوب بز و خوشنوان سمنه سالک اولدی
 رکاب • عرض اولند قن عساکر اسلاد و الانقاسه

و از غرغان معصوم و قلند و سایر زبان تباران و در غایت
 بجه کشته کلوب و اصل اولوب و ولایت بغداد تابع
 بود که طایفه شدند و اولادش نام معروف کوچک کتخدا زینه
 سخاق و بلان بچون الفاسک بانه در یلوب جناب
 سخاق و بر یک زخصت و فرم و اراد و در ولایت
 یبراق و یروب و مواعده بی شما را ییدوب و بر مقدار تقیم
 و یروب سز تابع اولان اولاد مبدقت ایله دیوا خانان آندی
 و بغداد و قیقین اولان عسکر ظفر جهر نایجه خانقین کلوب
 سز اولاد الفاسه و ولشوب و عسکر کربله فریشوب
 عموما جمع اولان عنکر راه قهر شیریندن لوان در تنگ بولند
 مرود و خفت کرد در بنددن نامی دشت نام محلان عمود
 ایدوب و دامن کوهی ستون طاق و سطان زونان دکن و
 لایت مزبور و احسان مند قزلباشه تابع اولوس خانان بودند
 خلی کشته کلوب الفاسه ملاقات اولوب مزبور خان
 لری الفاسه یله اولان بغداد ک اوج نامدوره در کتخدا لری

ممکن و مختل اولده بی بره قشلمنه اجازت و فرمان اولوب
 و وزیر ای صاف رای ملک ارادن وزیر نانی صوفی محمد
 بانا یکی نیک شپوز بچری و سگان باغی اولان سز اولاد
 و سز باطایفه سنک یکی بلوک اغازی کربله قراچ متفرقه و چاوش
 و وزیر اولی کلوزندن حسین شاه بک و بودیان علی بک قیقین
 اولوب حفظ میاستان بچون بغداد ارسال اولند قندقکوز
 سعادت لوزندن دولت و اقبال بده وزیرای عالی مقام
 و خدام ذوی الاحتام الهی عینه طبعه جاننده قشلمنه
 کیدوب و یوجا بندن مشا راه الفاسه قصبه موصولت
 کویوب خط بطله و ذاب بر ماغندن کویوب ایزیل
 لوانسندن مرود و الوتون کوری بر ماغندن عبور
 ایدوب و ارفوق و کرک سخاغه و اصل اولین سکر
 مقداری زیانته جمع اولوب امراء بغداد سخاغن
 منصل اولان حاجی فرهاد بک و باجو انکی در نزدیک
 و احمد بک و قزوین سخاغن در مغز اولان قاتربک

قوشوب ● بغداد صوبه ارشال ايدوب ● وديور ديمك
 ابه موف و فخصبه ● عسكركو ندروب ● كاسكي اولان چرخ شالان
 شاه كرايه ابه ابه اولغين ● ديورود قزلباشان ازا اولدو مچون
 وادن عسكركو چاغلك، آدمليكن اصلو عيال ناسير ● و مولالون
 غارت ايدوب ● كوزيب القاسل ندران كو چوب ● كتكور قلعه
 واروب ● ايجندن بر مقدار، ستايي سخرسور ليغنه قلعه
 باغلوب ● والقاس عسكركو چوروب ● قلعه غلطي پوريش
 قونكيا ابه قزاق آدم ووروب ● آنوقلعه فتح ايدوب ●
 ايجندن اولان خلقن قتل عام ● و مولالون عارثا تديبلر
 بالتمار ● و ككوردن كو چوب ● قصبه صيدا و ايرارده
 ايجندن ساكنان اولان قزلباشلك اصلو عيال لوزن سيرا ايدوب
 و مالو مولالون بجا ايدوب ● كو چوب شهر مهدان واروب
 و شهر بوزار ايجندن شاه طهنا سنايك انا قزلباشا ولايت
 بهرام مبرزانك قتر قند ايدوب ● والقاس وارو قن بهرام
 حوري ابه او غلطي ايدوب يانته الوب ● و جميع نماكز

قضا ايدوب ● و شهر داروغه سبي و اولونلك لالوچي اولان
 شاه نظري توابعي ابه باغچه سوروب ● و بهرزه منغلق
 اولان بوزكوزين و بالجهله غالون اصلو عيال و مال و مولالون
 القاس آدمليونه قتمت ايدوب ● و عهدان هالينك صالحه
 سالوب ● جمع اولان باغچه الوب ● و قصبه دكر كينه عسكركو
 ارشالان قدي ● ايجنده شاه قوزجيلر نيك اولدو عيال لوزن ايدوب
 كوزديلو ● و مولالون بجا ايدوب سوبور ديلر انديك كوچوب
 نايجه شير اوخور كندي ● و كوه الوندن هزار خان بيلارسنه
 نزول ايدوب ● چوان و رحمان نايجه سنه قوندي و قوه ولايت
 متوجه اولدي ● اول زمانده قصبه قومه مهر دار شاه قوبله
 خليفه نك قتر قند ايدوب ● مزبور خليفه - منغلق ايدوب
 عيال لوزن سيرا ايدوب مولالون ايدوب ● و شاهه منغلق حوض
 جبهه خانه خيلجه و جوشن واريدوب جمله قضا ايدوب
 و هالي شهر دن بر مقدار ايجده جمع ايدوب كندي واروب
 قاسم اباده قوندي ● عراق قتر قنده و رومي شهر بار

اهل و عيال را بريد. در روز متفق او را بيلو. و اتفاق يابند.
 چندان كندنه قالما و عن مشا مده ائيمك بكمرو و عسكه.
 آغازون و كئني ناسن طالدي. كم بنم بدمد. سعادتلو.
 حضرت بولدن احكام شريفه و ارك خراسان جانبته كيدم و اول.
 و لا يخ فتح ايدم و خلقني جمله كندمه و دو ديم. و سخا تله.
 بادشاه حضرت بوليك جانب شريفندن و ارك او اركان نامه لوك.
 ما و اراء النهر ستمند. او ز بك خانلر به رسال ايدوب.
 كوندورم كه شاه بنم او ز به كلكده. بكامعين و لار كلك.
 حكم شريفه موافقت ايدك. هر نه دكلو جدمو جهل ايديك كنده.
 او ايدى. و اول ستمه كتمنده چاره او ايدى. اخرا لامر.
 القاسم ايدى كه قذش تا يامند. بو طاغدن آتفق غايتد. صعب.
 و مشكلد. و بيلد و كر بولدن كئيمك مناسب دكلد.
 و اروب شيفيد قلعه دربنددن كو كه كلودن انده لم. و شتر.
 ناخه سندن در زبول و بيات جانبندن عراق و عرب درونه.
 عسكه خلقه بو اربا راضى او ايدلو قالعوب كئى مندرده زوجه.

جانبته عسكه خا ايدلو. و قزباش سلسلنا لريك و خليفه زينا.
 جميع اهل و عيال لرون. و مال و منال لرون ايدلو. و ناخني منزه.
 القاسم كاشا. بيشد بيلو. و عراق جانبته كيدن عسكه در و ت.
 بش كه ندن صكه. كلوب او ردى. قز شدى. و كاشا ن فلك.
 خا صلورندن او لوب. ايجده. شاهلغه ستملى مخمزون.
 و مكنوز اولان اسبابك جمله سن لوب خض ايدوب. و شهر.
 خواجه لوندن كئيمه ايجده جمع ايدوب. كو جوب كو و كلپا كيا.
 ناخه سندن و خورنا ربولندن صفهان جانبته وارون.
 شهر بوزويه قزباش كندن قزباش بكار لوندن سئيد.
 منصور كاز بونجه ادمر ايله ايجده. بولوب. اصفهان.
 حصا دين بيلوب. النما ستمه چاره او لمغله القاسم.
 ولايت فارس صوبه متوجه اولغ ستمك. عسكه خلفند.
 ايجده اخرا له و شدى. و جميعى حاجى فرهاد بك و درو.
 بك باشنده او شدى. بزوب ندن او تيه و ارمز و عيال لريك.
 ترك ايمز. لورستان طاغلرندن آتوب. بغداد ستمه.

اولی بیدی • عشکر محمول ولان و لاری صوی باندی
 و شیرزندان کل نفس غرق و لوب کدی • سباب بنیها
 و انشان و حیوان کل حسارت • زیدی • شاهک
 کلپی خلاف • و آواز بی برلاف کلاف • اولدی • الف
 سوشه قلعه نی و ستنه قونوب • براف کون کلچوب
 الکلله قلعه سگاندن ستیوب • ویرلسنه رضی ایچو
 انخوری ریش ایدوب • حصار کخند کده و شوب حصا
 ایچنده اولان تنجیلر براف کسننه وروب شهید ایدوب
 و عشکر خلقی ذخیره مضایقه لری اولغله مزبور قلعه
 براغوب • دیزول قلعه نی جانیه کیدوب • آبی دنج
 باغلو و محصور بوبوب • کوچوب کرخه نامر برمانغانه ایشند
 کچیدی مضیق • و دبی عیق • اولغله عبور ایدرکن زبون
 دوارنل کوزی غرق اولدی • مزبور بردن کجوب ایکنه
 دصکره فیداره تابع قلعه یاتیشدیله دارالامنه
 کلوب کو یا عشکر جات ایشدیله سابقا فداد محافظه

قلعه سته و ازوب • قلعه ناک ایچدن بر قاج و نایش اولغله
 فاه سن بغلیوب حصار ایدیلر • آخر عشکر خلقی بوری ریش ایدوب
 قلعه فتح ایدوب • اموالین تماما غارت • و سگانه کل
 حقات • ایدوب • کزاز القاس شهر شیراز جانیه متوجه
 اولدقن عشکر خلقک بری کده و سنه یاز اولیوب • و دوتوب
 ده علی نام قصبه • چار ناچار ایشدی • واسفید قلعه دوز
 بولندن جامه کونا و ستر فی لیمدن کچرکن اولایب خلقاند
 کل کمان داری • و جنگجویی براری • عشکر له بولنه کلوب
 اوز زوبیه تیراران ایدوب • خیل آملرین هلاک • و بجه
 سنا تکذره خاک • ایدوب • هزار مختار له در بندن ایشوب
 بیک بلا له ناخیه بیله • و اندن ناخیه ده دیشته
 راموزه قونوب • زین رود بر ماغلی و سندن دونوب
 کلده کن • ناکهان شاه طهماسب کلدی دیوار ازلدی •
 عشکر خلقی خوفلندن صوری اوروب • و عجله ایدر ایشا ایدوب
 کجوب مکرال نامن صوبک طغیان زماقی • و بشارک

و محمد پاشا حکم شریف وارد اولوب . ایندن اونون بوش
 اغالرندن یازیندا غای قلیح و قفتان و دیکسه اولان کسک
 شریفه کوله کوردورسن دیو فرمان اولدندده . بیوردلدیغی
 اوزور و اصل اولنوب . سروردن الفاس القلوب و
 قوناق بری جناد جاننه کلوب . قصبه شهر آیاننوب
 دیار محمدن کوردورکی ختین شمار . بجه قطار دورودکی
 ایله کنخنا کیمر عزیز بهرام میرزا ناک و علی لاجی اولدینا .
 نظر کی قواجی ایله آشنای شعاد تر ارسال ایدوب . برقل
 کوندن کوربانن اولان اوردوی ناخجه دیکه اباد . قیچ
 نام موضعه که ندروب . کذوسی زیارت هضدی ایله
 مقداری آه ایله جناد . متوجه اولوب . یقین اولدیغی
 کیمی محمد پاشا قارشو جنوب . استغبال ایدوب . و الفاس
 اوتایغی حضرت . قدس الله عز العزیر قلعه نیچله
 جناد حصاری مابینده . قوب . از . سی محمد پاشایه

کلن وزیر محمد پاشا الفاسک دوندو کندن اسناع واکه
 اولیجی . اولاقیله حورم جاوخی رسال ایددی . و مکتبه
 اینجند بوخی سؤال ایددی . کورسینه تکرا کلک عجب و عوتله
 دو مکتبه . سبب اولدی . الفاس بی جواب و رور ایددی
 که عسکر خلقی کیشکال ایدوب . بیخواه ناخواه . و جاننه
 دوندیلوب . و مکتوب ایله بی علامه ایددی . محمد پاشا واقع
 اولان احوال آشنای شعاد . تعرض ایدوب . و الفاس بی
 بیاندن کوجوب ناخجه جنسنا . زوزال ایددی . اول زمانده
 قریب اشدن فرایدن کورستان ماکلرندن شاه رستم پک
 و محمدی پک اوله جنسان و بدره بکلری اولغله الفاس ایله
 ملاقات ایدیلوب . و ناخجه مزبور . دن کوجوب . قصبه شهر
 کلوب . برمدن اوتور ایدوب . و محمد پاشا جاننند
 آشنای شعاد . سمعوت اولان اولاقیله جاوخلار ایشکدن
 عرض اولان احوال پایسر بر مالر مصیور تمام معلومه اولدی .
 مزید مناسبت الفاسه قلم و قفتان ارسال اولنوب

علی النور کوجوب محمد با نادان خاطر پیشان روح دوش
 قیافه او در و نی اولان قبه چند عسکر کینه قاشوب
 و بجه ایام این سکون ایوب اندن کوجوب
 لوب کر که کرم تابع فرخ حسن بیار سنه نزول ایوب اول
 جانبدن درد ولته کیدن کننای سی سید میر عزیز آستانه
 سعاده ابر شد و کی کی التو کی مدایا بی کوجوب
 و بایر سر بر علامه یوزین سورروب و دیار بجن واقع
 اولان احوالک مرصی بو نلده عالمه ناه حضرت لوب
 باب مایون جاش کیکر زندن زاهدان ایله قراج بیک
 فلوری احسان و مکر قلیع و قنسان سید میر عزیز
 ایله ارسال ایوب یوله کلور کی دیار کبر تابع رهیا
 قضیه شنه ادر شد که ارد لو یخه امر شرفضا بله جا
 بریشوب سید مزبور ی ماردین قلعه سه البتو
 حبس ایوب و ارسال اولان خزان موضع مزبورده
 البغوب و سفاد تلو اشلایه ناه خنزلی

آدم ارسال ایوب لوب نفر آده ایله خمامه کیمک
 و نفس شهنه آسوده اولان مزارات مشایخ عظامی زیاده
 ایتمک استرمه دیو اسخا زانده کن محمد با شاد رضا و بیرون
 الفاس و خصوصدن تنکر اولوب کی ایله شرط ده
 دن عبور ایوب اوله جوارده آسوده اولان حضرت امام
 کرم و امام عیبه حواد قدام الله سرم العزیز مزار مشایخ
 زیارت ایوب ادر بی کوجوب ایکی منزله قره منبیه
 قنوب کی ایله فرات شطن عبور ایوب کر لایه وارو
 حضرت امام خنبن رضی الله عنه نادن آسوده اولوب
 اولاد و اشاعی و دوش شهیدی زیارت ایوب
 و اندن اریه قضیه بجنه واروب حضرت امام
 کر زنده وجهه آستانه زیارت ایوب ایکی منزله
 قضیه طایر ایوب کی لایه بعلان جسر پروش
 کوجوب سفاد جوارین قوندوغی و ناغنه کلوب

علی الغور الفاسک و لجانہ کدو کن و لاق اہل درود نہ
 عرض یدوب • پایہ سبز عالمہ صیوہ و لاق بزینوب •
 عرض و لکان حوال معلوم او لند قدہ • دیار کج کلر کبکہ
 بغداد نام لو او اریلہ در نلنا ہنکہ فرمان و لئور
 و در مرالی کلر کبکی دخی عسکر اہل لو و موصلہ جمعیت
 اولمسی پور بلور • و اول جانین محمدناشا تانن و لان
 قیو خانی اہل و بغداد کجری اہل لو • کو کو کن در نلک ہنکہ
 کیدر • سعادت بلور : اسلا مرینا • حضرت لوری الفاس
 خبر نلک حقیقت نلک بچون • ارکان درونٹ جا و نلزلدن
 قوی تہ قوی علی جا و نخی ارسال ایدر • مخور جا و نٹ و ضیہ
 بولد قہ الفاس دیرک • بن • حضرت لور نلک بر کینہ بندہ
 اما در زر کو کلر بنی نامی ہنک نلزلور • اغا لزدن بی
 ناہر آمین علی جا و نٹہ قوشوب • در د و نٹہ رونہ ایدر
 آستانہ سعادت اریلشد کن • دستم ہاشا جا و نٹک کورد
 خوبی پایہ سبز عالمہ اہل بلور کی کے عرض یدوب ایدہ و شیخو

مجینہ خلدن جھوب • دیار کج جانہ متوجہ اولوب
 سعادت واقبال • و شوکت جلال • اہلہ و فلاح منزلہ و
 طاع و الملو نیلا سندا و درود ہا یون اہل نزلہ ہا ایدوب
 و الفاس در و نلندہ واقع اولان احوالی استماع ایدوب
 واقفا و لد قہ • سرانہ اولوب زجانہ وارہ جیفین بلور
 میوب • آخر کجہ لک بند لور نلک بغداد نام قہ • تہ اہلہ
 سخا غندن معزول بر بد بخت و کد سعادت قوند نلزلدن
 قایمتر الفاس اہلہ دیار علی نخرینہ بلہ کنتی ایدی • الفاس
 اضلال ایدوب • کہ نخریز و لہا کی کجہ لک و جیلدر کجہ
 فاشدر • شہزولہ وارہ لمیج کسنہ سکا قوشو لور
 فتح این لہ • الفاس دخی مذکور کد کلانہ اغا ایدوب
 ایمان شاد در بندندن کجوب • چار نام سکار و قوشوب
 صکر کج کج و کلان با نخی جوف بو قایک الفاسند
 دو بن بر یکی ایدی و قوشوب دلا لوب • و اولاق اہل مزور
 محمدناشا جانہ انشا ل ایدوب • مشا ز اہلہ ہاشا شیخ

چنگاله اوردرپ • انادزطوغمشده دوندروب • و شاک
 بهرامنک دملوندنکه الفاس شایه ارشال ذکوشاه
 نظرکه لوا دبار بکر تا مع لوا سبورک و برشیدی •
 مزبورک و اولغونک بوغولسنه دیار بکر بکلر یکسینه چاوش
 ایله فرمان شریف وارد اولوب • اولجینده حصار بندن کلنوب
 و اولجانبین وزیر محمد باشا کوزک قلعه سی و کندهدرنک دیوب
 • رومی ای بکلر بکر یارلندن و دیار بکر تا مع کوردستان
 خاکلر نیک نامدا لوندن محمد باشا ناک و زربنه جمع اولوب •
 و کز بکر باشی آجوق بداق بک مشایله باشا دن داواستیر
 • کجا عسکر و پروار ایم الفاسک و رود سن باصوب •
 بولشکی لکه کتوریم • مرفوم باشی آجوق بکه کلر عسکر قوشوب
 ایکی کون العا را دیوب • الفاسک و تاغنه قریب اولدقه •
 الفاس خوردار اولوب • عوما عسکرکی ایلدات سزته کلوب
 ساجینلرین قره و لدا اللتوب • طرفیندن بربرینه دو تو شمنه
 حوت و لنیوب • الفاس نقال و اخیانی یوکلدوب •

عسکره قارشو کوجوب • برفوقاق شهرزولک و سنه دوز
 کدوب • سردار اولان باشی آجوق بداق بک عسکرکی
 دندروب • محمد باشا آورد و سنه کلدیله • اول تا ملده
 دیار بکر بکلر یکسینی باس باشا عسکرکی ایله و اونجه بکلرکی
 ایله کوزک قریب لوا ادا بیلده • درنک ایدوب • اول حیندن
 رومی ای بکلر یکسینی اولوب • حال او ز اعطوا اولان عضد
 الدوله الفاهر محمد باشا اطماننه تعالی قباله حنزلدی دخی
 محت یا تند اولان امر او سبب عینی ایله لوا اریله قریب
 لوا موصلده درنک ایدوب • محمد باشا ناک دا ناشانه فرما
 و الفاس طریقه دین بان • اولوب • اول جانبند الفاسک
 عسکرکی ایله لکدوک • برفوقاق شهرزولک و سنه قاجانه
 جاسوس ایله شاه طهباسبه خبر وارد دقه • شاه تبریزدن
 قالموب • دورت بش قوقاق بری شهرزولک ایدوب قلعده
 صار و قوقاق تا مع تحت سلیمان نامر تیلایه قوقوب الفاس
 جانبنه متوجه اولدی • صکر الفاش بک بک لنده لویه آدم

کز بدوب • که ولایتکده بکار محفوظی و روبرو بر که رواج
 کون انداختن آیدم • که بک بده لری دخی جواب و بر که
 سنک شهور زیله • دخول ایتمکه که به رضام بودد • زیرا
 یوار لغت منته فته اولدک • الفاس بوسر جواری ایتمک
 شهور و لک شغلی بامندن لواد در تنک و لوندن لور ستا
 طرفه کتمکه منوجه اولورد • وزیر محمد پاشا بحواله واقف
 اولیحق • رومی علی کلر زدن تو یغون بکنی ز دارا بدوب •
 امران بر نجه سن به قوشوب • و پاندا اولان قوشوقند
 وغیردن کل شکر ادسال بدوب • بر کون و ایکیجه الفاد
 آیدوب • سکر تر بولندن و کاور قلعه نام در بدی آشوب •
 شهور و بلایچندن افر تو تکبدند جمله انفال حال اولوب
 نجه آدم لری زانیرو • و بعضی سن طغر شیر شمشیر • آیدوب
 اندن به تکرار آیدوب • شهور و لک ایچندن جغان
 کدوکی او شتندن • بلک باصان در بندن نام شسته نیت
 آیدوب • که بک بده لوی الفاسک بو یکیز ناغین •

و سرکنده و بیسا مانغین • و مالو بیاه خنر لیل
 آشتا شتندن و کور مانغین • استماع آیدیک • که بک
 بنده لوبنک او غلی قلعه نوبی یکی اولان علم الدینه آدم که در دوت
 که وار دوب عسکر لیک به بک باضان بولون غلبه سن • الفای
 عجم شته اشما شتندن منع و دفع آید سن • اگر بوالنا له منع
 اولنر سه ال فاله و زان قیروب • الکلمینی ممکن اولور سه
 دوته سن • دیومکوب وارد اولدقه بران و بر ساقتا غنیر
 اتمیوب و لایحه آدمی آید وار دوب • موضع بزوری حنفظ
 آیدوب • الفاس بر شده کی سنجی بولنه جصوب • کلچیک
 جمال • و ضرب و قتال اولوب • الفاس بامندن کل
 آدم حلاک • و نجه بی که ده خون و خاک • اولدی • و کس
 بادشام عیدن قور و لایحه سی شیره • و نجه بر آرمادوب
 دو توب شتیکر اولدی • زبور الفاس اولور طده دن که جمله
 خلاص اولدی • شهور و لکضا فاندن مهر وان او سسه
 قوب • بونی غزرا تیدی که آد مینک بارینی و انک

کرده سن غناب بدوب • لواء بانك بر گوشه شدن •
 و قریاشه نافع و رمی بچندن • قلمه کو که چنگله که شود چه
 ذکر آن گماندن و دولاغوب • دو غریب جقور شور و لانتك
 اینچندن • فرو باغ دیارندن و لایت شیروا و دوشم • بوندان
 ای که • که شهور ز ولده شاهک جاسوسی ماطرا میش • که اولین
 انجایی عسکر با صوب • مهزان جانینه که زبان و لیش لیدی
 مزبور جانشوس واقع اولان خوبی • شاه طهها سینه ایلدکه
 بهرام میزای کلجی عسکر ایلد لالایدوب • بر کون بر کجه
 شیخو نایدوب • اتر سی صحا زماننده القاسک و زریه
 دو کلجی • اوستندند ادرین غلط غدوب • والکه کیز اذینک
 اکثرین قریوب • القاس بر خیمه ادرله فرایدوب •
 بر ضاعه دو شوب • صوران نام براده • سهرابك و در و
 کیدوب • سهرابك یانه وار و بی غفور • بو خیر که بک
 بنده لویه ابروشده که سهرام ادر ضالوب • وزیر محمد بانا
 جاوش کلندر • القاسی کوز شارا الیه ایضالایه لمر

دو طلب انگدن • سهراب دامن ویلوب • که القاسه بین
 اینتم در کند و برخانت بنیم • ضرب کیدر سه مانع ایلم
 مسکو بهرام بر زانک و در و سنک افغان کلوب بریشوب
 مهروان او • سنده قوزوب • خفیه القاسه قانمطاید
 هیچ بر جابه که بوزک قالدی • چنده دن بویله سر کردن
 کوز سن • در صا و بر سکنه بر کوروب • سنک صوچکی نامده
 دلوبوب • سنی و در طه دن خلاص این بر دیدکن • القاسی
 کلن ادمه جواب و بر و بی تدی که • اگر شاهلک رکان و انجانده
 معتقد میله بم بلد و که ادملودن کلوب • شاه طره ندین بدین
 ایلدی ناند و در و سه سیز ایلده به کیدر • بوجا بدین که بک
 بنده لوی عسکر کیری ایلد القلوب • سهرابك و زریه کیدر
 مشارالیه سهراب بواحواله واقف و لیتق • قاجوب شعله
 حصارینک واروشته کوروب • که بک مرز و کلجی محمد
 النون لامیوب • بکه بک بنده لوی قهرندن سهرابك
 الکرند ادملین قتلایدوب • و ولایتین و کان قرینیه

یا قریب یقوب ● و کعبه بک بنده لوی عسکرین جمع اینمک تدارکند
 اولوب ● که مهر بک قلعه سخی حصا را اینمک قصدند اکر
 بر کعبه ساها ضمناب و بهرام جام بندن طلب و نانا بکلر کلوب
 القاس یله به بیعت ایدوب لوب کندیلو ● واقع اولان احوالی
 بکه بک وزیر عمدا باشا دن کلن چاوش یله آدم قوشوب عالم
 ایدر ● مشارایله محمد باشا واقع اولان ماجرای درودند
 عزیز ایدوب ● استانی سعادت مایه واصل ولوب معلوم
 اولدقن ● جناب ادا شایسته محمد باشا خطیبا امر شریف
 وارد اولوب ● که بکه بک و غلن بغداد قلعه سندن جغراق
 خلعت لوب ● باب نغادتمه ایصال این سزیم و زانجه یله
 متفرق ذمرو سنده الحاق اولشد ● و عاید نیما کنی نلکان
 حسین بکه بر چاوش قوشوب بکه کمال انسال ایدر سزیم ● و القاق
 کیدکن بهرام میرزا نلک و رود سنده ایشد و کی سکی اول
 کجه بهرام نغاده فوت اولش بولندی ● مکارا و لانا حوال
 امر انشا هه اعلام انده کلوننه شاه دن فوجی کلوب ●

که القاس یله کلن داملر بیک و قاجرنا ساسنی یله قیق ایدوب
 قتل ایدر سن ● و کذوشنک انده بو بنده ناچدن فوجی قریب
 اوروب ● مقید بو جانیه کوره سن دیو بنده ایدوب ● سپه
 اده کی وزره آدملرین قتل و مزوری بند ایدوب ● القاس
 مدکور کوشا هلک اورودوشنده واصل اولدقده فارشوراد مصلحت
 القاسک باشنده بر عجب کلر کیدورب ● و یجه افواغندند
 صور قتل اولدقده اوروب ● استقباله ندماستی ● و دیگله
 عجمک بیواسنی ● کوندورب و کده و شوب ● فضاحتله
 تشهید و ختیر ایدوب ● اول صورت یله شاهلک ظریفه
 التدیلو ● و قاروشنده مقید او تور دورو کور سوزیلو
 شاه القاس خطیبا ایدی ای بدخت نیچون قاجوب کیدر
 و هم ولا بتمن سسکر نیچون کور دورک ● و عسکر دوردوشنده
 مسکری نیچون کذک و ادوب ● دیا ریجی لان و یجا ایدر دورک
 اجا دیمز مرید اولوب ● بابازک او غورنن جان و باش بند
 ایشک کشته زینک هل و عیالری تراز کراک و نیچون ●

فسق و فساد اندر دروگ • شاه غضبہ کلوب • اوق و باری
 نور جیسی حسین بگدن اولدمد پورکان طلب ایدر • الف
 اور متعین • آخر قوری باغی نو ننگ بک مانع اولوب
 قور • اول شانده بهرامک جنازہ سین شامک همسیرہ
 اولان سلنا فرخانک و ناغنه کورورلو • مزبورہ ننگ
 خواجہ سراسی • و ایشک غانی • کلور شامی و ناغنه
 ایدر • شاه جرمه طوغری کڈو کی کے و کل معصوم بک
 و قوری باغی نو ننگ بک و شامک کو کجوسنی اولان
 شافہ الله • الفاسک لند و یونین اولان قوروغ کور
 و ناک کجتن باشندن چقاروب • برسنا • جیدی بولک
 کیدروب • مشیر روی بانما لو کب کیدر • انخسامه
 ماندن فراغ اولدمن • شاه بیلک اوغلی حسن کی حضورینہ
 قغروب • اوج دور تیوز عند قوری لاله الفاسی سلیم
 ایدوب • قفقہ قلعه سنہ جنبه کور دیرلر •
 مدتدضکر الفاسی بیلک اوغلی حسن بیلک لاله ملاک

اولدی • و بقیة السیف قلاجنه آدمینا شد عذاب نیله
 قتل ایدی • اول دیارده مشهور و معروف اولان اخبار
 بود که ذکر اولندی • و بو جانبدن بغداد قلعه سنده بکن
 جو قجاوش کلوب • اخراج ایدوب • کو کک محمد شانه
 التوب • و سلنا حسین بک فرمان اولان جاوش لاله
 واروب • شهر زولده ملاقات اولوب • بکه که انواع
 جناب باشامه اسمالت و بروب • و بکه بک بی یمن
 ایدوب • که من بعد و سرحد لوده جان و باشی و غور جاوش
 دلا • و ناغنه بدال یمشه • و دل و جاندن دسا • حضرت
 دعا جیسی و بند شیده • و بو قوروی درد و لت جانبدنه
 ارشاد اولدکلورین • حضرت بند کاکار کاتبخو کاکمکاد
 دیار کون تخت علی بنت جانبدنه مرجعت وزده اولغیز
 دیار مزورته لوع لود و هاده اوروی مالون اریونیوب
 ایچی قوناقد • سروج اوج سنده رستم باشا حضرت لینه
 ملاقات میتر اولوب • و اوچی قوناقدن او ناغ جاوش

سخاوتلو بادشاہ • حضرت باری کوجوب • بوندہ لوہینہ
 تہنہ اولوب • واروب یلو و جدہ بر بردہ انوب • سخاوت
 ایلہ موزورایدکی بات باشن چکوب • بندہ لوی واروب
 رکاب ہا یو لوہینہ یوزوروب • الفاظ درد بار لارندن
 طور دیور دیور دیلو کہ بکہ سولہ کسیر قوشاندنم قلیچ بریز
 اش لام او غورندہ درد • انک دخی چکدو کی غیرت
 دین محسنہ ایچوندرد • ککر دکہ الفاسی شامہ بریزو
 ایچون • شہر ابدان نفامن قوموب السنون • اجداد
 عظام اروا حیچون کل احسان مظہر دوشو • بندہ
 دخی جہت الذعا دیدہ مکہ • بکہ بک بندہ لوہینک و بوقلوہینک
 جان و باشتمزیمہ او غور ہا یون بادشاہ • بنلا ایچوندرد
 بو بایدہ نہ واقع اولور شہ قصصیوات یوقدر • موزوایدہ
 سخاوتلو بادشاہ • مالہ بنا • حضرت باریک عالی ہمتے و مین
 دویتی ایلہ اولور • نکار دکاب شریف لوہینہ یوزوروب
 مبارک اللہ یی ایلہ ارقدہ می بیدیلو • کوریم سینی یوزوروب

ولایت حلیہ نام قضیہ بیزہ • جکدہ نزول ایدوب •
 وارتمی فرات بر ماغندن سخاوت و اقبال • و شکر
 واجلال • ایلہ عبور ایدوب • اوتہ جانیدہ ایکی کون
 اوترا ایدوب • دیوان عالی اولوب • بوندہ لوہینال
 اوبکہ اوبکدکہ آستانہ سخاوت ترا بندہ یوزوروب
 روی مال اولندقدہ • الفاسک بچہ دوتلدوغن سوال
 شریف یورلدقدہ • قوی و وزوہ بالتملہ ماجوی کا جو
 بروجہ اختصاص عرض اولندی • مزید عنایت سلطانی
 بندہ لوہینہ کورک و جیوز بیک بچہ ایلہ صدقہ اولتی
 قلیچ و قفتان • یوز بیک بچہ نقدہ • درنا خند
 و مکل زختی بلہ برات • و بانجہ بریک نذاآت •
 و بر قطار قاتر عنایت اولتوب • و دستم پاشا جانیندہ
 ایکیات و ایکی قفتان احسان اولتوب • و بیک بک
 بندہ لوہینہ او جانخی دیور دینی کا کان سخاوت و بریلوب
 ظلمت شریف بادشاہ • صدقم اولندی • و یارندہ می

مثال چون ◦ اوج آبی غداری بگلوب ◦ اتفاق صدقند
 اینک نهان را در لوب ◦ عجم و شهرزاد مایلیند و ارفع اولاند
 بولک قاری را در لوب جلد قاشا، نهان حصار درن خلاص
 ایتمن اینچون عسکرند بجه بیک آدم را بله غورچی باشی
 سوندکی نرزداد ◦ و بجه امراء بدگردین شهرزاد جانینه
 ارشال ایدوب ◦ بکه بک بنده لوبه جاسوس قزلباشی و با
 کله و کندن خبر کو رو کده، حصار بی براغوب ◦ مکانی ولا
 ظالم قلعه سی او کند، او نوروب ◦ طرف بطرف شهرزاد
 اوه سنده، اولان نفری آده ضالوب ◦ خیر دار ایدوب
 مرکز کدی نمنده اولان طاغازه، جقوب عیقلسنون
 وعسا کوزوب، مقهوره امله اخشام او غروب ◦ سهر
 حصار در جفاروب ◦ اول کجه بودوب ◦ علی اصباح
 ظالم در بندینه اریشوب ◦ پیاده اولان بغداد بکچرند
 و کدو بر تاج باد، و تفکیکینه قوت قلوب لوق بچور قاز
 بروب ◦ اعزاز دینه مقابل اولوب ◦ بر بی له دو قوت

بنده لوبی اول تو نقدن عودت ایدوب ◦ بکه بکه سخات
 ایلان اوج ناه جاوشا بکه کرکک سخاغه او غروب
 اندن بکه بک بنده لوبه واروب ◦ سخاغه و برات شرفی
 و خلعت خاصی ایلتوب ◦ مشا راه بکه بک بنده لوبه
 استفانده ایدوب کل نرور لو حاصل ایدوب ◦ سعادت
 و عظمت لو ◦ حضرت لوبه تو ابعی له خیردعال ایلدیلر
 وارسی ◦ حضرت لوبی سهر ایلچون بودد قاری کلمات
 شرفی بو بند لوبه سنهار نرا ولدوغی و زوره تقر ایدوب
 بکه بک بنده لوبی فرمان بردار دیوال باشا و شستند
 نیوب ◦ افر ◦ دیوانستان لوبه مخالفت ایدن
 بکا کرک ایدوب ◦ سالفا الذکر اوج جاوشا یاننده، اینک
 عسکر بی له سهر ایلها و زوبه واروب ◦ جمله ولا تیز
 خواب ایدوب ◦ و کدو سی حصار بی چوروب ◦ بغداد
 بکلر بکچی تیز علی باشا، ادم و مکتوب ارشال ایدوب
 یوزنغ بکچری کوزوب ◦ نهود حال ◦ و صدق

بر ساغناک بچنده جانیندن اوچوروز آموخاکه دو شوب
 انا که بک بنده لر نیک محمد نام قونداغی کیر قونداغی مهر
 یله ارا لوند. رحیمه واریمش. مزبور محمد صولطردن یوز
 جوزوب. باصله قداغشکر مقهور کجه بک بنده لر نیک
 الاینده جوزوب. قوشوب بران اچنده. اوزنده. تمش کنر
 آدم شهمیدا لوبوب. کجه بک بنده لر نیک باشنه بران ک
 یزده. قلیغ ایلد زخم اوزوب. بینه شبته ضری ایلد اوزوب
 قازدن بیوب. بونده لری اولدو صفی جانک خلق ایلد
 ات جوزوب. اوزندن قزلیاغی اروب. کجه کی اول
 ورطه دن خلاص ایدوب. موجود اولان تفکیلا اوزوب
 قنق سوبوب. خلی قورجیلری هلاک. و جسم تیکلا
 لود. خون. خاک. اولوب. یه کجه بک بنده لر بیغی قاز
 بندر دیلر. و قزلیا شک قنقلر بندن کوزی قورقوب
 دخی اوزوبینه اوغرمیوب. کجه بک بنده لرین شهر
 الو بک سناک سندن کوزده. بقولایم یوب. جنک زین دوتد

شهنشاسن دفر ایدوب. و مقول اولان انا عاسناک
 باشلرین کندر دوب. انخه قریب شهره کیدوب. و
 عسکر باندین سواندن دوندک نصرک. شهر لیک و فلا
 اوک ضالده دوزوب. شهر اولک صحرا سنرا اولان قراسنی
 خواب. و بوله قلمری معموره. مسایوی ترب. ایتدیلر
 الکیرن دوا لرینی غارت. و غرزه و مساکین قتل ایدوب
 فقر ایلک خشارت. اولدی. طایفه ملاحده. بران کجه
 واروب یورنیغ ایتدیلر. اگر ادا طایفه سی اوزوبینه جوق
 هجوم ایدوب. القش تمش برادر قورجیلر بلک باش کسوب
 کجه بک بنده لرینه کوز دیلر. و عساکرینه دین برکبر و کین
 دخی عهدده تابع زرده کونام موضعلک قره اولوس ایلد
 یوزک طایفه سندن تیلکونام جماعتی غارت ایدوب
 کیر و شهر زوله نمودن تکلری بیکی. کجه بک بنده لر نیک
 قزداغی قاتر کاو. قلعه کد و کند. بولورن لوب. اروق
 شاه قلی نام یوز باشیلر بنی قتل ایدوب. و علم سکر کونلر

لوب • و بجه برادر فورچیلرین قتل ایوب • اذقلری
 سوری و غارت اندکوی قیونک کزین لوب • واحسانی اولان
 قزیه و بروب • شهرزول و آسند. عسکرک سرزادی
 اولان سونک بنگاکی کون بگیلوب • حصاده ایومش
 کرکه سین احراق ایوب • قاقوب مکان جیمیلرین عود
 ایوب • بک بک بنده لوی ارد لوبخند امر که ندروب •
 بیزاد فورچیلرین دل لوب • و کسلان باشلری و کزنت
 اولان دلوی بو قوللری ایله فصلاد بکلر بکیمی علی باشا به
 کوندردی • وارد قهر علی باشا دخی سابتا اولان ایله قولیا
 شهره و له کلکه کلرین درد و له اعلام بمش دی • و نایا کتختیا
 اولان ایله آستانه سعادت باش و دللر ایله اسال تبدیل
 و نسل اولدقده واقع اولان ماجوی وارون فورچیلرین سوال
 اولدقده و تعصیل ایله بایر سر عالمه مصیرده معلوم اولور
 مزید عنایت شهنشاهه بد بک بنده لینه مرصع قلیع و قش
 و التون زنجیر • و قوراک و زوشان بوزغان • و سنگلر خت

ایله بریر آرات • و کند و ایله جنگه له بولان انقرانی خلتله
 عنایت و صدقه اولوب • بکی شهرن صطفی جانش ایله آتیا
 اولوب • ولایت بغداد. شهرزول و قویب خوصدن دور
 نیلک ایله ترک ویرلسون دیو حکم شریف عنایت اولوب • و اول
 جانبد. فورچی باشی صهرانی شاهه الویک کمان استدکه دید
 • اکو شاه نم مذممه دخل بزمه • و حاییه شمش ایتمک
 تکلیف یورد بزمه • سیز بک لکه کیدمر • فورچی باشی بو
 خصوصه مینا بیدی • و مزبوزی لوب غریبه کندی •
 شاهلک ایکنکه و ضول بولدقده • شاه کوه و بارداش شاه
 اول بولعین مرد و درکگاه اله • ایله مارقات اولدقده •
 مصوره و مکروه خلعتلو • و دنیا جیفه سی ایله رعایتلر
 ایله دی • سهراب مزبور اجداد نیک طریقتدن شاندی •
 و کهر و ضلالت دریا سنه دوو شدی • دینی نیایه تبدیل
 و دولت عقبا ی دوروز و فنا ایله تغیر اتمی • برمدت
 ضکر سهراب شفاوت مآب • برینه عودت ایتدی •

بادشاهه صدقه او بوب * در ساعت سهراب کلوب بخت
 غارت بوب * بوبندوبی دخی واقع اولان ماجری علی
 پاشا بر عرض بوب * سهراب له جنگ وجداله * و جه
 قتاله * باشلدق * ادملیر بجهاده واصل اولدقه *
 مشالیه پاشا مفضل احوالی اوج نام کتختی ایله آلتنه
 شهادت اعلام بوب * اول سنه ده اراکان دولت عری
 ادرده قتلدا شولاریدی * کتختی له اولان عرضا ش
 دولت واصل اولوب * مفهوم معلوم اولدوغنی
 صکر مزید غایت خسروا بندن * و همد بلاد غایت
 بوندن اسبق ارض دوم بکلر بکیتی فوت اولان قرو مراد
 پاشا اول زمانده جاوش بیدی * بنده زینه فلیح و قفتان
 و پدیز متصرف اولدوغی اوزر برات غلامون صدقه و احسان
 اولوب * اون بدیگی کونده مزبور جاوش واصل اولدی
 * دوله دولت پادشاهی برده غا اولوب * کلی سرور
 حاصل اولدی * برات شریفی شریفی ایدر دولت بوب

اولین

کلاب که بک وز زینه واروب * قلعه سین حصار ایدر
 سهراب دخی شاهه فویادچی کندروب * وصول اولدقه
 شاهما و نایجونان و غلبه شغیل میرزای عسکر کمرالیه
 ارسال ایدوب * بوخوری بکه بک بنده زوی اشعاع ایدیک
 حصاری بوزوب * یرینه عورت ایدی * اسمعیل میرزا
 شهرزماه تابع قنجه قلعه او سننه کلوب * حصار ایدر
 یگی ای مقصداری بکلوب * فتن باصا قایله اکلنوب *
 دو فوب زینه کندی * بدی له ملاقات ایدی * واقع
 اولان احوال حکایات ایدی * بو طرفدن بکه بنده ز
 صاحب فرزند اولوب * بو قوللی ادا کرکون اولوردم
 بدد نادم و مسکو بکلوب * عجلار بنه سن * بوتلا
 جدو جهت هلا بوب * حیون این بنه سن دو اعلام
 اتمک * بنده زوی اواحوال بغداد بکلر بکسی علی
 پاشا بر عرض ایدوب * اجازت له شهرزاده کده * الله
 بکی حیوته بولدم * وغیر غاسن لدم * دورت کندیک

مکنه واقف اویوب • وجناب واقف وان
 النفا: خذ ایدوب • سره جل کی ولان عمود محمد بلبله
 بلد در بلبلت • وجهله و شیطنت طریقه ذهاب
 اویوب • رستم پاشا عرض ایدوب • اگر ولایت شهرزاد
 محمد بکه و بز بلبله • و مامون بک بطریق بلبله در تلو رسه
 بک بلد در قلان مخف و هذا یاشن • و اموال الخیمه یا سر
 و عموما خلفان • و جمله متوکاتن • تا یکجا بکوزار سارک
 • و مزوری تورسی باند بوزخالی • ایدوز رستم پاشا
 • بخصوص در حوض آینه • و مقصوره مراد اویوب و زره
 بر امر شریفانشان • لکن خیرین • در حدب شریف مقصدا
 غافل • و در این مقصودن داخل اوله
 اول نامده بند لوی • او غرهایون • دامنه در
 و اعلاء دولت • ترک سره جان ایدوب
 عالمینا • حضرت بلبلک بمن و بی • و حق بنایک و تعالیک
 علوتغیاتی • ایله رای کوزین • و فکر در دین • ایله غنا

اول خبر خود ده • او غورهایوب بند • جان و با شایله خدمت کن
 در میان ایدوب • تکرار کان نغنا دندن مضار • بجای کنده
 جادوش و لا غیله کلوب • حکم شریف و لاجب الترفیه جهان
 مطاع کتوبوب • بنده زینه خطا بک ولایت دیار بکرو
 جند • تابع ولان مراد آکراد • کیور و صغیرینه امر شریف
 و از دوا لشند • سنی نلو • شوزار • و انلوی سکا معیور
 قنادا ایدوب • ککد که • سوز بک و زینه و اروپ شیخ
 و انقاد مراله الکوزره سین • آکر شاه کز • منات پناه
 جانندن باریم • سکا کلورسه • و لسنک و لایتکه
 زرم اویورسه • ولایت قرمان و سیوس • و طبله
 بر ش • و دیار بک و بغداد • عموما امره اعزب و اکرا
 باشو صه امر شریف وارد اولشند • که سکا و ادان امر
 صورتی کوند و بیور شد و کیکی • معا و سکا و ادان
 بنده • اول شهزاده • او غورهایوب بند • جاننده
 عادیه مکی سلطان حسین بک مراد ولان شوزار لک

حرم قرین اودی * سهر بک نفاق صفین مشغله نام
 قلعه نین * همون واسهل وجهه نخ و نخچه ایدوب *
 واجنده، اولاش مختطایرین دستیک ایدوب * اول خصوصه
 سهر بک هریر خون * وسیقله بگره ناولدی * مهیندا
 دین مقهور * واجناء دولت مسرور * اول * قلعه مزبورک
 نخ و نندونین * وشاه ضهانات شیروان ولایتندون اوت
 شکی دیارینه کتدوکن * علی باشا - عرض ایدوب که انتر
 موجهه هنده قولو ندن یوز نفر * یوز عدد بیاده بکجه
 کوندردوسر * و هنداه تابع سلطان حسین بک و سایر
 امراه جلاوش و مکتوب رسالیده سرک برور جمع اولاوز *
 و یوز سده عالی بکی - سهر بک و زینه واروز * و باقلعه
 لااوز * حق عنایت ایدسه الکتوزوز * و یاخود ولایتند
 ضرورده و منهنرم سوزوز * عرض داد مزاصل اولدوخی
 بکی * مشارالیه باشا تلویو بیان ایچوز نفری هنده دون
 نخروج ایدوب * ارشال ایددی * کلوب و اصل اولدی *

و علی الفوز کلن دمنر سلطان حسین بک و سایر امراه اولاف
 کتدی دیو خورور دیلو * بشا و کوندن صکر سلطان حسین
 بک و نخچه بک کلوب * یوبن لوی باشقا لویه و زوب *
 خالی باشا اولان کلعبیر قلعه بی میندا نده قوزوب * شوبله
 تدارک انک که از بی چغان کدو کندن بک باصان در بندند
 آشه وز * سهر بک نام مهروان ولایتنه دوشه وز یارانه
 کجا نام عنکر کیمی عکس معهوده یار سال ایدم * و کتده
 سلطان حسین بکی خوردر ایتکه کتدم * و یوچیه اولد
 مزبور بکل جادربنده ایشدم * و اتمدنا یوب و تاغده کیرم
 و بانه او یوز درم * در حال مزبور بک و حکم شریف ازار بلدی
 * شهرزول ولایتی محمد بک و بریدی * و سکا حبس بی
 دیکم * یوبنده لوی دخی مر * سارک * لکن آد کونند
 قلعه دن نم مالی * و اصل و عالی * جقارسون و قلعه
 سز بلور سز * محمد بک بوسوزی قولایتموب * در شکت
 یوچیه ادیرالیه قلعه - طوغری سنکر ووب * اول زمانده

علی پاشا آمد ملو ندن حسین نام کتخدا سین قلعه نک صیغی پخت
 شهر زور و در و ترا ایوب * و مزبور کتخدا نک کله جکین سلطان
 حسین بک و محمد بک استماع ابدیحک بر و کلوب * مشاوه
 ایوب * که پاشا کتخدا سی کلوب * قلعه انوره و تسلیم اولوب
 بچنده و لان مال و منای انور قبض یابد و کید و ضحک و بزرگم
 پاشا اظهار غرضش بنده بجه اولوب * و هم علی پاشا ناموت
 کلان را فاسید * ماوقعه در دونه عرض ایوب اکثر
 احتمال بود که * بنه شهر زور کند و و و و و و * همان تدبیر
 بود که برای کجا سوس صورتند و کسه لوی پیدا ایوب
 و پاشا کلدی دیو سولید که بر اعوب و لایت کیمه و کرمه
 دسکون * تلک بز و بخالتدن خلاص اولوز * در سالت
 برای دو زمه آمد کلوب * اشته همدان خان کلدی
 از تری سیزی باضه کله غافل و نک دیدی * سلطان
 حسین و محمد بک بوجله ایله ابلان خشاک قلعه بر اعوب
 بوبند و بیخیله لوب کیدوب * و همدان خان بندن کلن

همدان کله سندن و یوب * بنه زینه خدمت ابد
 بر قوی نام کتسنه بواجانه واقف و نور * سرعت لکه کت
 محمد بکدن مقدمه قلعه کیروب * قوس بر کدوب * محمد
 قلعه قریب و در دن * مزبور قوی قهرروب * آج قوی
 یوروب * مذکور بر قوی قونک و سنه کلوب * محمد
 که خوب و یوروب * کس سلطان حسین بک ایله مع
 بزور * همدان بزرگ * مرد و مقصود یک بزرگ * همد
 بانبری و هم ما نری لاسر * قلعه کله ایله بون موجود
 و لاکه کلوب بندن * کاتب علی چلی و سربلک مصطفی
 کلسون * عرض اولاق ایله همدان کلر کیمی علی پاشا
 ارشان و نسون * انلک خان بندن بر معتمد علیه کسه
 کلسون * قلعه انوره تسلیم ایدله * و اهل و عیال زرب
 و سایر ما نری حقا رب * همدان جانینه کیدله * محمد
 بک مزبور قدر حجاج ابدی مقید اولدی * انحرکات علی پاشا
 مصحف * و لاق ایله همدان ارسال ایوب * و صواب اولد

بوئند. لورینک جمله مان و منان و همل و عیان فیض
 آیدي و مقصودینه اربوب مردینه تدي سلطان
 حسین که سالفندگه پاشا کتختدینی بریشوب و کدوایله
 هولوشوب بخون کلین قلعه برافد و کزیدکن مرزور
 سلطان حسین بک خانقانی معنی عندرا اربوب و زوی
 کتختدیه حتی نکوت کلنسنه و اربوب برانوب کدی
 و سلطان حسین بک عادیه قلعه سنه کلوب آسنا
 شغاد جابنده کتختدین خانقانیه صحیح و کتختدیه
 شهر زونه قیاس کلدی دیو عرضا اربوب کدو معاین
 سترایمک ایچون دستم پاشا به کلنسنه ارنا لایندی
 که قیایچه باض دوره و بوئند لورین تور و اولجا بیک
 شهر زوله سفره کلن و بند لورینک خدمتده اولان
 کوللو و بجهری و ایچک طایفه سزازی بغداد دیوانده
 کبروب علی پاشا تک حضور نه شهاده شایبوب که
 مأمون بک سهرزیک لقا صفنان قلعه سنی فتح آیدي

کوللو و بجهری طایفه سنه دستور و اربوب کدوایله قلعه
 دن ضرره لسان طوطی انا تدی و قطار ایله قازی
 اولان فاتیه ندلی و سوری ایله قیو ندلی پاپ
 باغچه سوروب و ادرت سی جمله سین سلطان حسین بک
 محمد که تسلیم ایدو بریدی و محمد بک سخا غنه ضایب
 و سلطان حسین بک به قولون جسمله الوب کدی بیخ
 مژدن صکر خت بالی ولان عفرین تیدی صکر سهر
 سلطان حسین بک لشکری برافد و غن کورجان خالده قلعه
 قریبه واروب بهر قیلدن قلعه استیوب مرزور بهر
 دیدی که لشکرون قالدی اثر و بغداد جابنده کلور بهر
 بر قاج کون قلعه و بر سوب کلدی و مخالفت اربوب
 که بغداد جابنده نرود و اد مکه دیوخیل انتظار کلوب
 صکر نا امید و لیچ سهر بده خال قلعه اوزینه مسلک
 ولان عالی قایه دن کند ایله قضای اسمانی کوی ایچنده بر قاج
 اد مرند و دیو و دیو مژ قلعه ایله و سهر بک مد کور دیو

در دونه ارشاد آید * بعد ما قطع منازل و محو
 مداخل * دضک و اسانوله بر شوب * و صدر غصه
 زنده باشا حضرت بوی خا کجا بینه بو شوب * وقع وزان
 سکنه کنه کشف بجموب * مرجوم باشا بده زنده رعایه
 آیدوب * و اسنانه دولته متفرقه بلو کده بو زلفه
 بو مته خراج بچون نفقه صدقه اولوب * و سابقه
 باشا مراد بده لوبه اسبد و اشکات * و رحمت و
 شفقت * بو زدن کو کل خوشلغ و پروب * ذشالله
 قفانی اسنانه شفا دنده محروم فالبوب * کاهو زول
 مقصود یکه اوسک * زیرا که سکا حیف و نند و غصه
 تمام علمه از شمشند در دوب * التفانی آیدوبی تاک
 بو عتبه خاکسار لوی بجه زمان حیزد * و کاه نغز
 در دولت خدمتند طهرده * و بخوان نغزنده شهره
 فتح اولیدی * و اعدادن دولت * جیف نندی
 سکو سحاق شریف بده بهر مندا و لوب * اولان نغزنده

و عرض سلط * بینه کوزدی * خالصه و خلایق
 مرزبغه وضع و متقار آیدی * عمدتک و سلطان حین
 بل کا نغز و ناخفایتد بده * بو احوال اسنانه سعاده عرض
 نیله * و باخود بی اجازت و پرواروب در دولت ماجرای
 علامه ایله * که مأمون بکه بوله جفا ولدی * و هند
 شهر زول و لایقن عدالادی * علی باشا بو خصمی تقصیل
 ایله دکاه عالی ترابنده عرض آیتکن * دستم باشا سلطان
 حسین بکه حمایت سعاده تلو * بود لوبی بلدی
 و بو بنده لوبه اسنانه سعاده کوند و سون دبه خطاب اسنانه
 حسین کجا امر شریف وارد اولوب * بو بنده بوی غازی قلمه
 سندن مجوس * و یغات و خاندن نابوس * ایکن کجا
 دکاه عدالندن * و بار کاه کیوان رفتندن * سلطانه
 بکلان دی کلوب * و حکم شریف جهان مطاع کوزوب
 مشارالیه بلک بو قلوبون یانده ایلوب * وقع اولان
 عتبه غلظه عالمه اناحه اعلامه رقیبه سین بو بینه پرو

وندوز و سقاوی ، کنت بخت بند ، کوشنت
 خدای که وایت گاضیب وزدی ، سنگ رو سینه ، کلا
 و بدندند کلک سکا فادی ، بکباب و مومون بند
 مانند ننان حساب کجا دکدی یسه صیه به به بند
 قطار به قازدی ، و محکله به بندوزی ، و سوزی به
 شورلی ، و سن اللک ، و کککک تحریفند ، و لاجنه
 ولاندن کاد و شدی یسه ، قوندتم بز هم بل و قنا
 کل حصه زین سن خریف بد ز سنک ، کک کک کک کک کک
 ایله بجه سلوک بدردت نیم به ده شو به سلوک بده سن
 کج ز خرابی زین دیوب ، ضریقت قیمه ذف و کلا
 و سن سان به سندن بیو کینی و لو به سن ، و یخ روز
 عمرت بچون عذری و کلامیه سن ، سهر بک سوزیه
 محمد بک قایل و بیوب ، و زوزی دخی و زوز و شیه
 قیله قان به و مدت بکندیلر ، صکر و نغادیلو
 عالیله انوشیه دیار بجه و یخ و غزه شریله بی ضم

و نه کنه دو ، ذوقت بدیو ندعاسنه شغول و نند
 کتاوه ، و نهها جسمه جام ، دما دوز تاوردی بیام
 سه بضا قاهه سینی لوب ، و شهر زوز و فی و یوب
 و لان نایخی شاه کرمه غار ایدوب ، خیر و عر ضله
 نو بل کیدوب ، چون بو تره ، شاهه و اصل و ندی ، شاه
 قانوب دیو سنده ، سما کیروب ، اهل بیابانه خطله
 دیوب ، کفر دم حاصل و ندی ، سفارش دیوب ک
 بشارت ضیا مالو نبلو ، و خراف مال کک فتح نامه زله
 قوجیکه کوزدوب ، و مزه لوب کید نلو به بقدر
 احسان ، و سهر بیخ نینه مصی و قفتان به اول
 ندی ، به خایند و خد بک سهر ، تمبیه نامه کک خد
 و نامه خوانده سینی کوزدوب ، که شهر زوز سکا اولنده
 به نسب و لدم ، سهرت محمد کلک اولدینه جوز و یوب
 و مزوز و مکنت کوزدوب ، که سن بو جمله شیطنتی

شهرزور و لایق المنه اراده پذیرد که ولایت بغداد
 ضعیف بود تا آنجا ویرلان و سلوب و زور و قوکه
 و زیلور سه شهرزور منتهی عهد و زورم دیگر
 رستلر باشا حضرتدی دمی با سریر علاء عرض بدت
 سعادتلو جهان شاه بوزی مناسب بود
 ولایت بغداد ضعیف ریوب هم میبویر ننگ
 او که بوزیک خدیق حاصله به عثمان باشا و زیروب
 و سکا بی چون و موصل تعیین بدوب و ساق
 نکر خدیجی سخاغه کوندروب و عثمان باشای و
 نظر دما را به اولاعله علی العجیل ارسال بدوب و زیروب
 که نندن صکر و زیروب بود موصله و ضل و زیروب
 و نمانده بغداد بکلر کینی و لان رسته بی محمد باشا
 کندن که ندروب خت باشنده و قعر و لان س
 دقارتین ضل بدوب و غازخان بون بشور نفو
 که کلور و دورتو زنجیری با لاجوج بدوب و زیروب

زیروب و عرض نما که حکام شریف به تنه لری و
 زیروب محمد بن و خصوص شاع بدجل بغداد بکلر
 نمر علی باشا کلور تربیت نامه نوب استا شفا
 متوجه زیروب مروری نام اهل در دونه و ضل و زیروب
 سعادتلو دین ناهلک شتا سعادت زاینه یوزین
 سعادت زیروب عنایت از غایت سلطانیدن بغداد با مع
 سخا عین ضریفه و لان سرجک و شهر بازار با سنده ضم بدت
 نوح که زیروب نیک نجه و زیروب و فرزند شی و لان سهر بند
 و سنده و سنده عتک وظل بدوب و قرمان بکلر بکلر
 منفصل و لان چون عثمان باشا و حیده شتا شغاف
 ملازمتند و یوزوب و مرحوم رستم باشا حضرت لریه و زور
 عرض حال بدوب که فتح بغداد ده لایم و محیه مزبور
 دفعه کنندی و ندم یکی بیلدن صکر و سخاغه خدیم
 و زور و لایند و پیچیده نوب حکومت ده اعراب و کرز
 پیچده عار بوزند و لجا بند و کلر و قعر و زور و کر

جویندن غشک جمعنه و در تکون نازکده اولوب ●
 تاکه پادشاه عامه پناه دارا التلطنتا ستانولدن سنه
 شنبان و ششما و مضاننک وانظنه و حقوق ● عجم سفر
 و بخون نخره عجمه قلبه کیدوب ● و سعادت
 واقباله نفس زبوریه دخول ● و دارالتعداد سنده نزول
 الیلو و سایر عشا کمنسوره به سرف بطرف قشله
 اجازت اولندی ● اولجا بند سهراب شقاوت مات بیغله
 ایکی بکله بکلک اولدوغین ● و عثمان باثاول ولا بد وار
 و غنطله عالم نام اولجا بلور توجه هابون ایدوب
 محروسه حلیده قشله وغین ● استماع ایدیک نیه او غز
 جغین لیدی ● و خندقن سرس اولدی ● آوغخان
 باشا ایچی زسال ایدوب ● کمن دولو واردا دین اهلک
 قدیمی قولون ایدیم ● و لکن الفاس خصوصنده کتاکارم
 سرشارم ● اگر استا رفیع الکانز بلوروب ● بو ایدیم
 اولان کما جمیع رخو اجد قدیمی عشق لوجه الله و سایر کتاکار

کلبری کی عجد دد کا هلوی اولوب و روز و شب
 بو خرد لوده چاکر دو تو اهلوری اولدی و به مدیری بیان
 الیوب ● معقولیه ریلوریه مخافتم یوقدر ●
 لاجوم عثمان باشا کلن لیلن یکسین لیتوبوب
 و برین مکونه کیر و سهراب جانیه کوندوب ● احوال
 استا سعادت عرض ایدم ● و سوجل عقوا و لسی
 بایند و جان ایدم ● دیو اعلام ایش ● سهراب بو مکونه
 مضمون کچک ضایدی ● و تمام ایانیدی ● و خوب
 خوکوش اولدوغن بلیدی ● و علیلله باشنک قدین کیم
 و برجه ایدم صکر قیشک زمانی ایشدی ● و شهر
 طاعلویه قار و و شدی ● عجم ما بینده اولان جانلک
 بولدی هقلیدی ● مشارایه عثمان باشا ایتدما
 الیلک ایلکن قتل ایدوب ● و جهه عسکر ایلدی
 انغله شهر زولان و سنه کیدوب ● واردوغن کی
 ظالمله سنک واردوشنه بو ایش ایدوب ●

پناهك جا بندين بهرام ميروانك و غل بدیع زمنايت
 و همدان خانكی اوگان محمدی خان خلیجه عسکره به راه
 یرد منه ار سال ایدوب • غغان باشا عسکره مقه •
 برک نك بوله قریب اولدوغین استماع بیجك حضاری
 برارغوب • و طوپلوی اوگنه ضایوب • آهسته منته
 قزطاع سمنه کیدرکی قزباش عسکری شهرزوله کلوب •
 دوو رو غغان باشای کوزوب • خوفلرندن بررد و طووق
 مزبور و کیدرکندن صکره طالا قلعه شنه واروب • شهر
 جغادوب • کدو اوله ملاقات اولوب • و قلعه دن
 جغان خلق طنشرونک هواسنه دویموب • کوزی مرز
 مختلفه • مثلا • والود • صد بلا • اولدیله • و غغان تیلنا
 کرکوک ناحیه نیوب • و لشکری اعدا کدو مقام جهله
 دوووب • مشایبه باشا واقع اوگان حوالی پایه سرور
 اعلام عرض ایدوب • سعادتلو • عالم بناه اول زمانده
 محروسه حله دن طنشرونک میدان ده بر جنت مکان یرده

عجب نیش اندی • و بجه ذمن قزوب و اموالین غارت
 ایدوب • عصر زمانده قلعه دن بر مقدا راد مانیوب
 و عسکر خلقین اولور کور کور کوروب • و بغایه مشغول
 و نذقلین بلوب • همان شه قاقوی کند و لوبینه طووق
 و بعض سنک و ذرینه قاپلوی بر کدوب • کلجه آدم قز
 و سابق نذکر کورک کی محمد بک قونلک به و روب در سلات
 عالم نیا مه صد و او لوب • و لشکر خلقین وارونده
 طنشرونک و روب • و غغان باشانلک ائند • آن ملالان ایدوب
 اوزیش تکله و دشمنکله باشا عسکر خلقی به جاد زینه
 اوج کوزدن صکره پاشا در بنده کیروب • و سنک خلقی
 اوج جابندین و ریش ایدوب • واروشی لوب • بعض
 متوسله و زروب • و طوپلوی قوزوب • قلعه مزبور و دوو
 شتارنک و لیلدن بهارک ما جهی زارک و آخر و رک قلعه
 دو کوب • الما غه چار و نیوب • و بجم صوبند اول
 یاملود قاراروب • بولور ایلوب • شاه سلات

اندی • و شهر باباشانک عهدیندا عتقاد ایدوب
 ظالمله سندن چقبوب • مهر و ان بول و سندن بیلا
 قوبوب • و چاوش بزوری یاننده لوب • و پاشا برینک
 ایله اولغان کندر ملک تدا کند. ایکن پاشا برینجه پیاده کاند
 و بچگری طایفه سندن اوج بوز نفر کیند رخصیه ارسک
 ایدوب • علی القفله شهر لیک و زربنه شیخون ایدوب
 مزبور شهر باب کلکوب فرز ایدوب • اول و طه دن
 خلاص اولوب • و لکن جانیندن اوج دورت نغز
 کسنه اراده دوشوب • اما شهر لیک برنجوز مررضه
 بره زاله هفتاد ساله فراشندن قالدوبیلر و ناسننه
 بندر یلر دور سیوب دوشدی و بچریلر باشندا نشدی
 و بله اولان کسنه خوفدن قاجدی • دو توب مشا ایله
 پاشا ایلدیبلر • پاشا ضعیفه مزبوره اول جو اوقرب
 اولان حورین قلعه سندن در داری وینه ارشال ایدی
 و تقدیر ربانی • و قضا آسمانی ایله او کچید پاشا آخر ته

سرستانده زولن تمخلدی • و عساکر خلق و دار لورین
 چاره بصله مشا لوری • جو کله و احوال رکاب شریف
 معلوم اولدقدضکر حکم شریف یوردی • بر نامدار چاوش
 ایله کنده ریدی • جو کله ظالمله سندن لینی عصلیر یولچ
 کرد که شهر زوله تور لک خرابیلدی و کسکی شهرک
 کینه قلعه سن بنا اید سن • و ایچده کیروب شهر زول و کین
 منطایه سن • عثمان پاشا امر شریف واصل اولد و غی
 مسکیرله واروب • واقع اولان کسکی شهر قله تبا بجه تبار
 و شهر بر خیر ضالوب • اگر اطمینان ایدرسک قلعه بابه
 دن و انکرم • و سوجک عفو و نمنن بادشاه عالم پناه
 رجایدم • و کاکان ولایتک سکا مغز ایدر و رب
 کبره عودت ایدرم • شهر بادرم ارسال اندی • اگر برب
 جو ایدمه صادق ایسک بمین اید سن • عثمان پاشا شهر
 ایله من بعد عدا و تم بوقدر و دستلق مقاسنده اولدوغه
 قسم ایدی • و آدمیله بهر امر ناما اخبار خوشی ارشال

بلوش در دروب • پاشایین بالله ایدوب • که قلعه ویریه
 ولایت کند و ناک و لسون • پادشاه دین پناهدن سوچن
 دلان ایدیم • ولایت آل عثمان کن کنوریه و اوغولوریه اوج
 سخا قالیوریه • استر سه و رود کی قلعه بقیم و کیر و
 دو نوب بغداد کیده • صکر سهرابک و لاسیر و
 جوین قزداشای • که ولایت شهرزوله تابع بلنک کلوری
 اولد یار دمانلورن حسیب و نسیب کوجله غیرت بوتقد
 و متضرب هلست و جماعت دن در • سهرابک و سننه
 هوم و عجم ایدوب • که البته قلعه تسلیم ایلد • که
 امر شریف رینه کلکسون • و بز ضعیفه موز حسیب دن قوت
 • و مسلانلر و فلاکندن خلاص او لسون • اگرچو بیزعل
 اتیزسک بر جمله مرغمانلویه دوزوز • و قزقریزه قنایع
 تسلیم ایدرز • و سنیخواه و ناخواه بوآرادن قورادر
 سهراب و جوبایدن کل مضطراولدی • و آخر ایشیزه
 واده جغین بلدی • پاشایر و بکلر ولایتی کند و دنیلمه

اغتال ایدی مشا زایله فوت اولدو غی کی امرا و لشکر خلق
 بغداد فرزند زانغور کیدی و بو جانبدن پادشاه اسلام پناه محمد
 حلبدن نذمت بیوروب • وارضد و مه تابع باسون
 او سنه واروب • برمدت و زانغ ایدی • اول مکان
 عثمان پاشانک فوت خیری کلوب • رکاب شریف شهنا
 عرض اولندقد • سعادت لور عالم پناه خضر لوری
 بیوروب • که بغداد ولایت بر بکلر بکلک و لسون • و
 بالته جمعی محمد پاشایر حکم شریف رسال اولسون • که جمله
 عسکر یله شهرزوله وارسون • مزبور زانگی شکر قلعه
 یابد و رسون • محمد پاشایر امر شریف یله چاوش واروقده
 بغداد دن قاقوب • شهرزول سننه متوجه اولوب •
 مکر عسکر دن اگر دطایفه شدند • و دوزیانی غیر
 امر عظامدن لوا و در تنک کی ولان ابو بکر بک ارایه
 کروب • سهراب محمد اسن صالوب • مزبور بک یعقوب
 نام اوغلن بینکش یله کوروب • و پاشا حضر تارینه

غیرت صاحبی فرمود پاشای کلوب • و قلاعک مفتاحین بنام
 ایوب • پاشا کلن آمده فام خلعت کیدردی • به سرباز
 رعنه هریش کند و برینه کندردی • و مشا ابله پاشا قوم
 ظلامله سته کفایت مفداری مستحفظ فیض تدی • و بنگ
 عسکرا بله کرد و بی فوجی ضیابندی • و کندو عساکر نصر
 مشا ابله بغداد • دو نو یکدی • و آستان سعادت
 فتوحات عرض لاله کشان در سال تبدی • بخور آبدن
 عالم پناه عود ستان کن • کلوب و وردی های بی ارض و مد
 بولدیلو • اولان ماجوی با سزیر علا • عرض اولندی •
 والخی کر نو زوبین قجه ابله نفس شهرزوری ارونه طایفه
 بر بردار بکه و بر لیدی • و اول طاعت بدن مران فاشخو
 خلعت ابله سخا قار سال اولندی • و بریحی سیله صکه
 شاه ابله باریشق اولغله • شاه مشعله و شمع ایران قلعند
 مفتاحلرین سهر بدن لوب • اول زمانده شهرزول و لیلی
 اولان بوبک کیده ارشال تبدی • میاد ادر برده اولغله

دیوبین و وردی • و ظالمه قلعه سنک مفتاحین پاشایه
 کیدردی • و مشا ابله پاشا اولغله و آردلرینه فاشخو
 خلعت کیدردی • حرمین قلعه دن اطراف ایدوب روانه
 اندی • و کلوز سهر یک سته کندیلو • مکر کلوزدن
 اولان دن و برته کلش • و انز املیه منصب بولش • کوز بولش
 نام بلن شهرزوری کندو • طمعانش • وارد ده سهر بخوش
 و بر ب • که پاشا ابله کلک قونده • اعتبار • بر امر بوز
 حضرت • اگر پاشایه کلوز سنک دوزو
 و آستان سعادت ارشال ایدور • که پادشاه دین شاهک
 اکثر مرادی سن سن • قلعه و ولایت در سهراب بوز
 زشان و هر سال اولدی • و کلوا اجازه و بر ب • کند
 اسکله سی اولان مهر و انواردی • و شهرزولان بچده
 اولان مشعله و شمع ایران نام محض حصار لوبینه کچی قونده
 پاشا ابله کلک عهد بنه طبا بندی • و شبهه و و شدی پاشا
 بندی • الخان خاین • کندو سته تابع امرادن و طوقوز

بچند. اولان خلقدن برفته سبب اوله دیو. و مذکور
ابوبکر سالف الذکر مفتاح سعادت است. سعادت اولان
ابوب ● امیرادشاهی اله مستحفظ قولدی ● و بزوک
قلعه روضه اولدی. و بک کل خرفند اولان شهزاد
ولایتک ضیفی مالک عثمانیه به داخل و لوب و ضفاخری
آراد الذرة قالوب اراده بارش اولمسه کسینه به کلز
واول جانب اطاعت ادا امراد بی قبول و لوز تحمیر
فی اول شهر بیع الاخره شه کرسنه، خمی غایب بیع.

